

Uchwała Nr XIX/368/12
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 28 sierpnia 2012 r.

w sprawie ustanowienia Planu Ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Na podstawie art. 18 pkt. 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, zmiany: Dz.U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 162, poz.1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1206; z 2006 r. Nr 126, poz. 875, Nr 227, poz. 1658; z 2007 r. Nr 173, poz. 1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 216, poz. 1370, Nr 223, poz. 1458; z 2009 r. Nr 157, poz. 1241; z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i poz. 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675; z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281), w zw. z art. 19 ust. 6a oraz art. 20 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, zmiany: Dz.U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, Nr 215, poz. 1664; z 2010 r. Nr 76, poz. 489, Nr 119, poz. 804; z 2011 r. Nr 34, poz. 170, Nr 94, poz. 549, Nr 208, poz. 1241, Nr 224, poz. 1337) uchwała się, co następuje:

§ 1

Ustanawia się na okres 20 lat Plan Ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego, zwany dalej „Planem”, stanowiący Załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Strefy przyrodniczo – krajobrazowe Mazurskiego Parku Krajobrazowego przedstawiono na mapie, stanowiącej załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Julian Osiecki

Załącznik nr 1
do Uchwały NrSejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego z dnia2012 r.
w sprawie ustanowienia Planu Ochrony
Mazurskiego Parku Krajobrazowego

DYREKTOR MAZURSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Plan ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego do 2032 r.

Aktualizacja i ostateczna redakcja – Włodzimierz Jankowski, dyrektor MPK

Krutyń, marzec 2012

Spis treści

Rozdz. 1. Podstawy prawne i cele ochrony Parku – str. 2

Rozdz. 2. Przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania celów ochrony - str. 4

Wykaz 1. – gleby – str.4, 2. – rezerwaty przyrody – str.7, 3. – użytki ekologiczne – str.9,
4. – pomniki przyrody – str.14, 5. – korytarze ekologiczne – str. 25, 6 – jeziora – str. 34,
7. – rzeki – str. 37, 8. – stan czystości jezior – str.38, 9. – obwody rybackie – str. 42

Rozdz. 3. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych – str. 51

wykaz 10 – identyfikacja zagrożeń – str. 51

Rozdz. 4. Obszary i metody realizacji działań ochronnych – str. 57

wykaz 11. – zalecenia dotyczące działań ochronnych i monitoringu wybranych gatunków flory i grzybów – str. 58, 12. – zalecenia dotyczące monitoringu fauny – str. 59

Rozdz. 5. Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu – str. 61

Rozdz. 6. Udostępnianie obszarów Parku dla celów gospodarczych, naukowych, edukacyjnych, dydaktycznych, turystycznych i rekreacyjnych – str. 75

Rozdz. 7. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego – str. 80

Rozdział 1. Podstawy prawne i cele ochrony przyrody Parku

§ 1. 1. Podstawy prawne sporządzenia planu ochrony:

- 1) przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późniejszymi zmianami);
- 2) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794).

2. Podstawami prawnymi działania Mazurskiego Parku Krajobrazowego, zwanego dalej „Parkiem” są:

1) Uchwała Nr VIII/31/77 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach z dnia 5 grudnia 1977 r. w sprawie utworzenia Mazurskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. WRN w Suwałkach Nr 8, poz. 36);

2) Uchwała Nr X/38/77 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie z dnia 8 grudnia 1977 r. w sprawie utworzenia Mazurskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. WRN w Olsztynie Nr 11, poz. 51);

3) Rozporządzenie Nr 9 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 stycznia 2006 r. w sprawie Mazurskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Warm.-Maz. Nr 20, poz. 506);

4) Statut Mazurskiego Parku Krajobrazowego (Załącznik do Uchwały Nr XXXII/619/09 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 sierpnia 2009 r.).

3. **Nadrzędnymi celami ochrony** Parku są: ochrona najcenniejszych fragmentów Pojezierza Mazurskiego ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe, jak też zachowanie i popularyzacja tych wartości w ramach zrównoważonego rozwoju dla zwiększenia atrakcyjności Parku i poprawy jakości życia jego mieszkańców.

4. **Strategiczne cele ochrony Parku obejmują:**

1) Ochronę środowiska przyrodniczego, przez:

- a) ochronę charakterystycznych i unikatowych cech naturalnych środowiska przyrodniczego z jego gatunkami roślin i zwierząt oraz ekosystemami wodnymi i lądowymi, leśnymi i nieleśnymi;
- b) utrzymanie podstawowych procesów ekologicznych;
- c) zachowanie różnorodności gatunkowej fauny i flory na ich naturalnych stanowiskach;
- d) wdrażanie stosownych zapisów obowiązującej Krajowej Strategii Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej na lata 2007-2013; Karta Programu nr 30;

2) ochronę środowiska kulturowego, przez:

- a) ochronę krajobrazu kulturowo-historycznego w oparciu o zabytki kultury materialnej;
- b) kształtowanie harmonijnego wiejskiego krajobrazu obszaru Parku, przez zachowanie istniejącej tradycyjnej architektury mazurskiej, nawiązywanie do wzorów regionalnych przy tworzeniu nowej zabudowy oraz zachowanie historycznych układów w zagospodarowaniu przestrzennym wraz z ochroną alei przydrożnych i zadrzewień śródpolnych;
- c) waloryzację i monitoring zespołów zabytkowych na terenie Parku;
- d) rewaloryzację niw siedliskowych i zabudowy;

3) zrównoważony rozwój regionu, przez:

- a) utrwalenie znaczenia Parku, jako terenu dla rozwoju turystyki krajoznawczej, turystyki wodnej i wypoczynku;
- b) wspieranie inicjatyw i działań zmierzających do poprawy poziomu życia mieszkańców Parku;
- c) zrównoważony rozwój gospodarczy, dopuszczający na terenie Parku rodzaje działalności wykorzystujących w sposób racjonalny zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, uwzględniające wymogi ich ochrony;
- d) wykorzystanie Parku, jako obiektu dla nauki i edukacji przyrodniczej;

4) zachowanie krajobrazu, przez:

- a) ochronę wartości krajobrazu polodowcowego charakterystycznego dla Pojezierza Mazurskiego, zwłaszcza poprzez ochronę rzeźby terenu, głazów i głazowisk, naturalnych układów hydrologicznych;
- b) utrzymanie wyjątkowych walorów krajobrazowych związanych z historycznymi i kulturowymi układami przestrzennymi, urbanistycznymi i architektonicznymi, ukształtowanymi na przełomie XIX i XX w., dotyczących zwartych układów osadniczych i budownictwa kolonijnego.

Rozdział 2. Przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania celów ochrony

§ 2. 1. Uwarunkowania przyrodnicze:

- 1) według podziału fizyczno-geograficznego Polski, Park położony jest w makroregionie: Pojezierze Mazurskie, mezoregionach: Kraina Wielkich Jezior, Pojezierze Mrągowskie i Równina Mazurska,
- 2) obszar Parku położony jest w dorzeczu Wisły, tylko północno-zachodni skrawek Parku należy do dorzecza Pregoły; główną rzeką Parku jest rzeka Krutynia o charakterze pojeziernym. Charakterystyczne dla Parku są liczne jeziora (około 60 powyżej 1 ha) z największym w Polsce Jeziorem Śniardwy. Spośród mniejszych jezior na uwagę zasługują zbiorniki dystroficzne. Na terenie Parku występują też strumienie i małe rzeczki,
- 3) gleby Parku są, jak na warunki niżowe, bardzo zróżnicowane, co wynika z różnorodności występującego tu podłoża: torfy, piaski różnego pochodzenia, gliny zwałowe z dużą zawartością węgla wapnia - ok. 15 %, utwory pyłowe i ropy. Podstawowe typy gleb Parku zawiera WYKAZ 1.

WYKAZ 1. (WG UGGLA H, 1956)

A. Gleby autogeniczne		
L.P.	NAZWA	ROZMIESZCZENIE
1.	gleby brunatne	zajmują duże powierzchnie w zachodniej części Parku na glinach zwałowych (w kompleksie leśnym pomiędzy wsiami Krutyn, Gałkowo i Choszczna znajduje się glebowa powierzchnia wzorcowa)
2.	gleby płowe	występują miejscami, głównie w zachodniej części Parku, np. na piaskach gliniastych; odkrywka opisana w rejonie wsi Wygryny
3.	gleby rdzawe	są rozpowszechnione w strefie sandrowej południowej części Parku
4.	gleby bielcowe	rozpowszechnione na głębokich piaskach (sandry)

		w południowej i południowo-wschodniej części Parku
5.	bielice	występują na najuboższych partiach sandru w południowej części Parku
B. Gleby hydrogeniczne		
6.	gleby opadowo-glejowe	wytworzone na glinach, spotykane są w okolicach Ukty w lasach liściastych i mieszanych
7.	gleby gruntowo-glejowe	spotykane są głównie w zachodniej części Parku na piaskach gliniastych i glinach, pod łąkami lub wilgotnymi odmianami lasu liściastego
8.	gleby torfowe wytworzone z torfów wysokich	występują na niedużych obszarach, regularnie, zgodnie z rozmieszczeniem na terenie Parku torfowisk wysokich
9.	gleby torfowe wytworzone z torfowisk przejściowych	występują na stosunkowo niedużych powierzchniach, jakie zajmują torfowiska przejściowe
10.	gleby torfowe wytworzone z torfowisk niskich	najszerzej rozpowszechniony typ gleb torfowych na terenie Parku, występujący w środkowym i dolnym biegu rzeki Krutyni oraz związany z nisko położonymi terenami przy jeziorach eutroficznym
11.	gleby mułowe właściwe	spotykane są punktowo przy rzece Krutyni i większych strumieniach
12.	gleby gytiove	występują punktowo na miejscu osuszonych jezior i w zagłębieniach rynnowych, głównie w bogatszej siedliskowo zachodniej części Parku
13.	gleby torfowo-mułowe	spotykane są miejscami przy rzece Krutyni
14.	gleby murszowe	rozpowszechnione na terenie Parku w miejscach wilgotnych, gdzie zaszedł (lub zachodzi) proces obniżania się poziomu wód gruntowych
15.	czarne ziemie	często spotykane, ale na niedużych obszarach w miejscach płaskich, w zachodniej części Parku
16.	mady rzeczne	występują miejscami przy rzece Krutyni w jej dolnym biegu
17.	gleby deluwialne	spotykane są w rejonie wzgórz marginalnych
C. Gleby antropogeniczne		
18.	kulturoziemy łąkowe	Glebową powierzchnią wzorcową między wsiami Krutyń, Gałkowo i Chostka w obrębie Krutyń Nadleśnictwa

		Strzałowo
19.	klasy gleb rolniczych od III-VI	grunty rolne na terenie Parku i otuliny

4) formy geomorfologiczne charakterystyczne dla Parku:

- wzgórza stref marginalnych - zajmują większą część leśną zlewni rzeki Krutyni, w szczególności południowo-zachodni brzeg Jeziora Mokrego do wsi Mojtyny i Stare Kielbonki, cały wschodni brzeg tegoż jeziora i dalej na wschód aż do wsi Gałkowo i Osiniak-Piotrowo, zwarty obszar wyznaczony przez północny brzeg Jeziora Mokrego i wsie Lipowo, Bobrówko i Nową Uktę, tereny leśne położone równoległe na południe od linii Mrągowo – Mikołajki – północną większą część tzw. „Lasu Łukniańskiego”, położonego na wschód od jeziora Łuknajno oraz południowo-wschodnie wybrzeża jeziora Śniardwy i największą jego wyspę (połączoną groblą z lądem) Szeroki Ostrów;
- moreny denne - zajmują tereny aktualnie wykorzystywane rolniczo - między Pieckami, Nawiadami i Mojtydami w zachodniej części Parku, rolniczy rejon wsi Ukta, Wojnowo i Śwignajno nad środkowym odcinkiem rzeki Krutyni, północne obrzeża Parku między Mrągowem i Mikołajkami, okolice osady Kamień nad jeziorem Beldany, teren rolniczy wsi Wejsuny i Onufryjewe na południe od jeziora Warnoły oraz basen jeziora Śniardwy;
- kemy i sandry młodsze - zajmują zwarty obszar w północno-zachodniej części Parku między północno-zachodnim brzegiem Jeziora Mokrego, jeziorem Wągiel i jeziorem Majcz Wielki, dalej ok. 2-3 kilometrowy pas między jeziorami Majcz Wielki a Mikołajskim, południową część „Lasu Łukciańskiego”, leśny obszar PAN w Popielnie oraz tereny leśne położone na południe od jeziora Śniardwy;
- sandry fazy poznańskiej - zajmują południowe obrzeża Parku, ciągnąc się w jego granicach pasem od jeziora Zdržno poprzez miejscowość Ruciane Nida do jeziora Jegocin i dalej mniejsze tereny na południowy wschód od jeziora Śniardwy;
- równiny holoceńskie – zajmują tereny torfowiskowe oraz bagiennych łąk i lasów, takie jak: dolina dolnej Krutyni między Uktą a osadą Nowy Most - tzw. „Zalewki”, „Prawdowskie Łąki” przy wschodnim brzegu Jeziora Gardyńskiego, tereny łąkowo-bagienne na zachód i wschód od wsi Wojnowo, podmokłe łąki przy północnym i zachodnim brzegu jeziora Łuknajno, południowo-zachodnie brzegi jeziora Śniardwy łącznie ze wschodnim brzegiem jeziora Warnoły, półwysep Kusnort oraz niektóre tereny przy północno-wschodnim i wschodnim brzegu jeziora Śniardwy;
- opisane formy geomorfologiczne świadczą o urozmaiconej rzeźbie terenu Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Dodatkowo ilustruje to różnica w wysokościach bezwzględnych między najniższym punktem Parku - 116 m n.p.m. (jeziora Śniardwy i Beldany), a najwyższym 206 m n.p.m. (Krzywe Góry na południe od Mrągowa w otulinie Parku). Lokalne różnice wysokości względnych sięgają 35 metrów. Dotyczy to wzgórz morenowych w północno-zachodniej i zachodniej części Parku. Równiny sandrowe w południowej części Parku położone są średnio na wysokości 120-140 m

n.p.m., natomiast północne i północno-zachodnie części Parku leżą już wyżej, na wysokości 140-160 (170) m n.p.m.;

- 5) formy ochrony przyrody w obrębie Parku takie, jak rezerваты przyrody i pomniki przyrody oraz położone w otulinie Parku obszary chronionego krajobrazu (art. 153 ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. - Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, ze zm.);

a) Rezerваты przyrody w granicach Parku

WYKAZ 2.

Lp.	Nazwa rezerwatu	Typ rezerwatu, powierzchnia (ha)	Rok utworzenia	Podstawa prawna	Uwagi
1)	Czapliniec	faunistyczny 17,10	1947	Zarz. Woj. Olszt. z dnia 14 maja 1947 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. WRN w Olsztynie Nr 10/81)	Istniejący
2)	Czaplisko-Ławny Lasek	faunistyczny 7,62	1963	Zarz. MLiPD z dnia 8 lipca 1963 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 65, poz. 327)	Istniejący
3)	Jezioro Lisiny	florystyczny 15,78	1958	Zarz. Nr 66 MLiPD z dnia 4 lutego 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 11, poz. 74)	Istniejący
4)	Jezioro Łuknajno	faunistyczny 1189,11	1947	Zarz. Woj. Olszt. z dnia 14 maja 1947 r. (Dz. Urz. WRN w Olsztynie Nr 10/24), zmienione Rozp. Nr 18 Woj. Warm.-Maz. z dnia 3 września 2004 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Jezioro Łuknajno" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 122, poz. 1565)	Istniejący Status międzynarodowy: Rezerwat Biosfery UNESCO (1977), Obszar konwencji RAMSAR (1978).
5)	Jezioro Warnołty	faunistyczny 373,3	1976	Zarz. MLiPD z dnia 24 maja 1976 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 24, poz. 108 ze zm.)	Istniejący
6)	Królewska Sosna	leśny 97,42	1959	Zarz. MLiPD z dnia 4 maja 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 50, poz. 225), zmienione Zarz. MLiPD z dnia 23 sierpnia 1982 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 20 poz. 179). Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2010 r., Nr 150 poz. 1942.	Istniejący
7)	Krutynia	krajobrazowy 273,12	1983	Zarz. MLiPD z dnia 22 kwietnia 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 16, poz. 91)	Istniejący
8)	Krutynia „Dolna”	leśny 969,33	1989	Zarz. MOŚiZN z dnia 11 maja 1989 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 17, poz. 120)	Istniejący
9)	Pierwos	leśny 605,48	1987	Zarz. MOŚiZN z dnia 19 lutego 1987 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 7, poz. 55 ze zm.)	Istniejący
10)	Strzałowo	Leśny 13,13	1958	Zarz. MLiPD z dnia 4 lutego 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 14, poz. 90). Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2010 r., Nr 211, poz. 2843.	Istniejący

11)	Zakręt	torfowiskowy 105,82	1957	Zarz. MLiPD z dnia 30 kwietnia 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 41, poz. 264), zmienione Zarz. MLiPD z dnia 23 sierpnia 1982 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 20, poz. 179). Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2010 r. Nr 150 poz. 1943	Istniejący
-----	--------	------------------------	------	---	------------

Wymienione wyżej rezerваты nie posiadają planów ochrony. W końcowym etapie ustaleń znajdują się plany ochrony dla rezerwatów „Królewska Sosna”, „Strzałowo”, „Zakręt” i „Jezioro Łuknajno”.

Wykaz 2.a Udokumentowane obszary przyrodniczo cenne proponowane do objęcia ochroną

	Nazwa	Cel ochrony i powierzchnia	Lokalizacja	Kto, kiedy i w jakim celu zgłosił lub opisał	
12)	Bobrówko	Zachowanie bogactwa florystycznego i faunistycznego, naturalny grąd z bogatym udziałem lipy i łęg wiązowo-jesionowy	Nadl. Strzałowo 220 część, 221, 222 część. 244 część, 245 część., 246 część.	J. Kruszelnicki, Z. Denisiuk, 1986 r. – zgłoszony w celu poszerzenia sieci rezerwatów, oprac. E. Górski 2001 r. Oprac. S. Dąbrowski, B. Polakowski, L. Wołos 1999 r. – podany, jako rezerwat projektowany	129, 18 ha
13)	Ukta	Ochrona drzewostanów grądowych o charakterze naturalnym w różnych typach z dużym udziałem starych dębów szypułkowych i lipy, płaty drzewostanów bukowych	Nadl. Maskulińskie , 3291b,c 3292, 3293a, c, d, f, g, h, i, j, l, m, n, 3294b,c3301 a, h, i, j, k, 3302, 3303j, 3305, 53/1, 53/2, 53/3 (część zach.), 51 (bez siedliska budowlanego), 58,60/4, 9/2	Wg proj. J. Kruszelnicki 1981 r. Na podstawie projektu rozporządzenia wojewody warmińsko-mazurskiego, uzgodnionego z OZLP Białystok w 1996 r., Oprac. M. Chmielewska 2001 r.	180 ha
14)	Jezioro Mokre	ochrona jeziora mezotroficznego oraz otaczających lasów	Nadl. Strzałowo	Na podstawie projektu rozporządzenia wojewody warmińsko-mazurskiego z 2006 r. J. Kruszelnicki, M. Leopold	1567, 49 ha
15)	Ruciański Las	Zachowanie naturalnych partii lasu grądowego	Nadl. Maskulińskie 73, 83, 95, 96, 63 część, 72część, 82część	J. Kruszelnicki 1996 r., E. Krysiak 2001 r. – opis projektowanego rezerwatu	Ok. 150 ha
16)	Kusnort	ochrona nadjeziornych olszyn i płatów łęgu olszowo-jesionowego	Nadl. Maskulińskie Oddz. 55 i 55A	B. Polakowski, 1985 r. – poszerzenie sieci rezerwatów w MPK, Oprac. S. Dąbrowski, B. Polakowski, L. Wołos 1999 r. – podany, jako rezerwat projektowany	Ok. 50 ha
17)	Jegocin Duży	zachowanie krajobrazu śródleśnego jeziora mezotroficznego	Nadl. Pisz	B. Polakowski, 1985 r. – poszerzenie sieci rezerwatów w MPK, Oprac. S. Dąbrowski, B. Polakowski, L. Wołos 1999 r. – podany, jako rezerwat projektowany	127 ha
18)	Kaczerajno-Blankowa Struga	jezioro tarliskowe i macecznik zwierząt wodno-błotnych	Nadl. Pisz	B. Polakowski, 1985 – poszerzenie sieci rezerwatów w MPK, Oprac. S. Dąbrowski, B. Polakowski, L. Wołos 1999 r. – podany, jako rezerwat	Ok. 300 ha

				projektowany	
19)	Dąbrowa	ochrona partii dąbrowy świetlistej	Nadl. Maskulińskie 113, 114,115,116	B. Polakowski, 1985 – poszerzenie sieci rezerwatów w MPK	Ok. 100 ha
20)	Chamedafne	Ochrona największego w Polsce stanowiska chamedafne północnej	Nadl. Strzałowo 268 część, 269 część 8 część	S. Dąbrowski 1997 r. , J. Kruszelnicki 2001 r. – poszerzenie sieci rezerwatów w MPK	Ok. 40 ha
21)	Głazowisko Wojnowskie	Ochrona fragmentu moreny fazy poznańskiej z największym głazowiskiem leśnym w Puszczy Piskiej, w rejonie Wojnowa i Rosochy	Nadl. Strzałowo 154 część, 155 część 156 część 158 część 171 część 172 część 173 część 174 część 175	J. Kruszelnicki 2001 r., A. Fedoruk 2001 r. – poszerzenie sieci użytków ekologicznych w MPK	Ok.150 ha
22)	Jeziro Skarp	Ochrona mezotroficznego jeziora śródleśnego z alkalicznymi zbiorowiskami nadbrzeżnymi	Woda Skarbu Państwa	J. Kruszelnicki 2001 r., K. Skaraczyńska 2001 r. – opracowanie w celu poszerzenia sieci rezerwatów w MPK	Ok. 30 ha

b) Zestawienie użytków ekologicznych w granicach Parku i otuliny zawiera

WYKAZ 3.

Lp.	Nazwa użytku ekologicznego	Rok utworzenia	Powierzchnia wg podstawy prawnej	Położenie	Podstawa prawna
1)	„Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego”, obejmujący wyspę Czarcia, wyspę Pajęczą i wyspę Szeroki Ostrów na Jeziorze Śniardwy	2009	Brak aktualnych pomiarów	Gm. Pisz: wyspa Czarcia, wyspa Pajęcza oraz wyspa Szeroki Ostrów na Jeziorze Śniardwy	Rozporządzenie Nr 96 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1729)

Lp.	Nazwa użytku ekologicznego	Rok utworzenia	Powierzchnia wg podstawy prawnej	Położenie	Podstawa prawna
2)	Wyspy na jeziorach byłego województwa suwalskiego, z wyjątkiem wysp objętych inną formą ochrony przyrody (rezerwat) oraz wysp wykorzystywanych rolniczo i wysp posiadających trwałą zabudowę	1993	Brak aktualnych pomiarów	a) Gm. Ruciane-Nida: – trzy wyspy Zatoki Wygryńskiej, wyspa Piaseczna oraz wyspa Kamińska na jeziorze Beldany, – wyspa na jeziorze Guzianka Mała, b) Gm. Mikołajki: – dwie wyspy na Jeziorze Mikołajskim (przy połączeniu z Beldanami)	Rozporządzenie Nr 27/93 Wojewody Suwalskiego z dnia 26 kwietnia 1993 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne pozostałości ekosystemów (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 13, poz. 81), potwierdzone Obwieszczeniem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 marca 1999 r. w sprawie wykazu obowiązujących aktów prawa miejscowego wydanych przed dniem 1 stycznia 1999 r. przez b. Wojewódzką Radę Narodową, b. Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych oraz Wojewodów: Olsztyńskiego, Elbląskiego, Suwalskiego, Ciechanowskiego, Ostrołęckiego oraz Toruńskiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 15, poz. 122)
3)	Grąd Wygryny	1993	18,75	Gm. Ruciane-Nida, Nadl. Maskulińskie, Leśn. Ukta Oddz. 215	Rozporządzenie Nr 94 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Grąd Wygryny” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1727)
4)	Łąka Krutynia	1993	6,83	Gm. Ruciane-Nida, dz. 6/1 obr. Ukta, enklawa w rez. Krutynia Dolna	Rozporządzenie Nr 57 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Łąka Krutynia” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1690)
5)	Prawdowskie Wzgórze	1993	1,50	Gm. Mikołajki, dz. 13-260, Nadl. Maskulińskie	Rozporządzenie Nr 28 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 roku w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego Prawdowskie Wzgórze (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1661)

Lp.	Nazwa użytku ekologicznego	Rok utworzenia	Powierzchnia wg podstawy prawnej	Polozenie	Podstawa prawna
6)	Torfowisko Żelwagi	1993	4,25	Gm. Mikołajki, Nadl. Maskulińskie, Leśn. Baranowo Oddz. 60b	Rozporządzenie Nr 87 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Torfowisko Żelwagi” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1720)
7)	Bażyna	1999	14,30	Gm. Piecki, Nadl. Strzałowo, obr. Lipowo oddz. 105f i 106d (pow. 0, 87 ha) gm. Mikołajki, obr. Żelwagi oddz. 105f, 106d (pow. 13, 43 ha)	Rozporządzenie Nr 19 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Bażyna” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1652)
8)	Zaulek	1992	26,47	Gm. Piecki, Nadl. Strzałowo, obr. Babięta oddz. 255	Rozporządzenie Nr 20 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Zaulek” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1653)
9)	Klimontek	1998	0,37	Gm. Piecki, dz. 217 obr. Krutyń	Rozporządzenie Nr 23 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Klimontek” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1656)
10)	Kruczek	1998	4,24	Gm. Piecki, dz. 122 obr. Krutyński Piecek	Rozporządzenie Nr 77 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Kruczek” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1710)
11)	Duży Róg	1998	2,19	Gm. Piecki, dz. 417 obr. Lipowo	Rozporządzenie Nr 66 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Duży Róg” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1699)
12)	Mały Róg	1998	1,34	Gm. Piecki, dz. 418 obr. Lipowo	Rozporządzenie Nr 67 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Mały Róg” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1700)

Lp.	Nazwa użytku ekologicznego	Rok utworzenia	Powierzchnia wg podstawy prawnej	Polozenie	Podstawa prawna
13)	Kruczy Staw	1998	2,08	Gm. Piecki, dz. 121obr. Krutyński Piecek	Rozporządzenie Nr 61 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Kruczy Staw” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1694)
14)	Kruczy Stawek	1998	0,50	Gm. Piecki, dz. 120 obr. Krutyński Piecek	Rozporządzenie Nr 59 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Kruczy Stawek” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1692)
15)	Kruczek Mały	1998	2,56	Gm. Piecki, dz. 119 obr. Krutyński Piecek	Rozporządzenie Nr 65 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Kruczek Mały” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1698)
16)	Ławny Lasek	1998	2,55	Gm. Piecki, dz. 607 obr. Stare Kielbonki	Rozporządzenie Nr 78 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Ławny Lasek” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1711)
17)	Dziegciarek	1998	1,89	Gm. Piecki, dz. 608 obr. Stare Kielbonki	Rozporządzenie Nr 50 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Dziegciarek” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1683)
18)	Piekielko	1998	1,41	Gm. Piecki, dz. 610 obr. Stare Kielbonki	Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Piekielko” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1668)

Lp.	Nazwa użytku ekologicznego	Rok utworzenia	Powierzchnia wg podstawy prawnej	Polozenie	Podstawa prawna
19)	Łąki Morysie	1997	19,70	Gm. Piecki, dz. 405/1 obr. Lipowo	Rozporządzenie Nr 52 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Łąki Morysie” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1685)
20)	Klimont	1998	12,28	Gm. Piecki	Rozporządzenie Nr 34 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Klimont” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1667)
21)	Łabędzie	1998	7,37	Gm. Piecki	Rozporządzenie Nr 53 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Łabędzie” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1686)
22)	Zatoka Wygryńska	2009	61,11	Gm. Ruciane-Nida	Rozporządzenie Nr 13 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Zatoka Wygryńska” (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 99, poz. 1576)
23)	Osa	2009	207,14	Gm. Mikołajki	Rozporządzenie nr 3 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 6 marca 2009 (Dz.U. nr 37, poz. 631)
24)	Polder Woźnice	2009	86,90	Gm. Mikołajki	Rozporządzenie nr 4 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 6 marca 2009 (Dz.U. nr 37, poz. 632)

c) pomniki przyrody –

WYKAZ 4.

L.p.	Rodzaj - nazwa / gatunek	Wymiary pomnika		Lokalizacja (gmina, nadleśnictwo, obręb, działka/oddział) wg podstawy prawnej	Uwagi	Podstawa prawna
		obwód (cm)	wysokość (m)			

1)	2 głązy - granit	975 i 700	1, 2 i 1,0	Piecki, Strzałowo, Rostek, 168f	Lokalizacja 1967	Obwieszczenie Wojewody Olsztyńskiego z dnia 5 czerwca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 14, poz.191) *.
2)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	520	30	Piecki, Strzałowo, Krutuń, 179a	„Dąb nad Mukrem” im. Karola Małka 1967	
3)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	360	35	Piecki, Strzałowo, Krutuń, 179a	„Królewska Sosna”, martwa 1967	
4)	2 drzewa					
	– dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> ,	400	25	Piecki, Strzałowo, Klimont, 52g		
	– sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	320	25			
5)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	410-475	23-26	Piecki, Strzałowo, Krutuń, 39f		
6)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	310	28	Piecki, Strzałowo, Krutuń, 70a	przy drodze leśnej, martwa	
7)	2 drzewa					
	– dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> ,	200	18	Piecki, Strzałowo, Krutuń, 85g	„Zakochana Para”, przy drodze leśnej	
	– sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	275	18			
8)	25 drzew					Zarządzenie Wojewody Olsztyńskiego z 1987 r. (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 5 poz. 77 15.05.1987r.)
	– 23 dęby szypułkowe <i>Quercus robur</i> ,	280-510	30-34	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 60c		
	– sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i> ,	270	30			
	– lipa <i>Tilia cordata</i>	360	22			
9)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	85, 110	10, 10	Piecki, Strzałowo, Uklanka, 13y	„Bracia Syjamscy”	
10)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	315	28	Strzałowo, Krutuń, 100d	„Mazurski Dąb Bartny”	
11)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	390	30	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 116c	przy siedzibie N-ctwa Strzałowo	
12)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	410	28	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 251d		
13)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	290	36	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 251j		
14)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	420, 450	28, 28	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 116f	przy siedzibie N-ctwa	
15)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	430, 520	30, 30	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 52f		
16)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	330, 420	30, 30	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 106d		
17)	– 19 dębów szypułko- wych <i>Quercus robur</i> ,	340-510	28-30	Piecki, Strzałowo, Lipowo, 114a		
	– 10 sosen zwyczajnych <i>Pinus silvestris</i> ,	260-300	29-33			

	– klon <i>Acer platanoides</i> ,	210	34			
	– osika <i>Populus tremula</i>	250	36	przewrócona		
18)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	530	27	Piecki, Strzałowo, Kołowin, 266g	Przy leśniczówce	
19)	3 drzewa - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	300-340	30-36	Piecki, Strzałowo, Kołowin, 169d	„Sosny Krutyńskie”	
20)	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> - 3 szt., sosna pospolita <i>Pinus silvestris</i>	500-510, 300	28-30 30	Piecki, Kołowin, oddz. 114a		Zarządzenie Wojewody Olsztyńskiego z 1987 r (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 5 poz. 77 15.05.1987r.)
21)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	610	29	Piecki, Strzałowo, Kołowin, 101f	„Dąb Diany”	Zarządzenie Nr 21 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 8 marca 1989 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 4, poz. 88, Nr 11, poz. 188-2) *
22)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	440	29	Piecki, Strzałowo, Kołowin, 244d	„Dąb Oliwii”	
23)	11 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	280-360	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 85j		Rozporządzenie Nr 43 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 10 kwietnia 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 7, poz. 66)
24)	3 drzewa - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	230-240	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 85j		
25)	drzewo - świerk pospolity <i>Picea excelsa</i>	250	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 85j		
26)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	320-375	30	Piecki, Strzałowo, Rostek, 124a		
27)	7 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	280-360	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 52c		
28)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	310	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń., 52c		
29)	drzewo - świerk pospolity <i>Picea excelsa</i>	250	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 52c		
30)	4 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	280-350	30	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 52f		
31)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	270, 320, 530	25, 25, 25	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 100f		
32)	6 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	270-430	25-25	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 100f		
33)	głaz - granit	680	1,4	Piecki, Strzałowo, Krutyń, 159d, w. Zakręt	„Edward”	

34)	drzewo - klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i>	345	28	Piecki, Nowy Most, dz. 128/6 obr. Bobrówko	Nowy Most, posesja W. Bomby	
35)	41 drzew – 22 dęby szypułkowe <i>Quercus robur</i> ,	222-422	25-38	Piecki, Strzałowo, Dobry Las, 253w		Zarządzenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 71, poz. 1204, 1999 r.)
	– 16 sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i> ,	216-294	31-40			
	– grab pospolity <i>Carpinus betulus</i> ,	201	27			
	– brzoza brodawkowata <i>Betula pendula</i> ,	230	36			
	– olsza czarna <i>Alnus glutinosa</i>	243	23			
36)	6 drzew - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	180-360	28-29	w. Kulinowo, osada robotnicza Maskulińskie, na S brzegu Jez. Mikołajskie	1 lipa zniszczona	Zarządzenie Wojewody Suwalskiego Nr 18/85 z dnia 18 czerwca 1985 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody i ich skupień (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 16, poz. 118, z 1992 r. Nr 20, poz. 131) *
37)	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	387	15	Gm. Pisz	m. Karwik, Nadl.Pisz, Leśn. Orle, oddz. 62f, pole namiotowe	Zarządzenie nr 12 Wojewody Suwalskiego z 1980 r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach Nr 2, poz. 10 z 1980 r.)
38)	Dąb szypułkowy – 4 szt <i>Quercus robur</i>			Gm. Pisz	Leśn. Orle, o.46b	
39)	Sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>			Gm. Pisz	Leśn. Orle, o. 46b	
40)	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>			Gm. Pisz	Leśn. Orle o.77f	
41)	5 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	300-350	27-29	Mikołajki, Maskulińskie, Lisiny, 401b		
42)	stanowisko - kłóc wiechowata <i>Cladium mariscus</i>	-	-	Mikołajki, Maskulińskie, Mikołajki, 259A, oddz. 12a		
43)	głaz narzutowy - różowy granit	1215	2,0	Mikołajki, PGR Dybowo	Pruski kamień ofiarny	
44)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	476	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 83j		
45)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	446, 480	29, 25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 4a		
46)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	475	25	Ruciane Nida, Lasy PAN Popielno, 54		

47)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	405 475	28 25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 4a Ruciane Nida, Lasy PAN Popielno, 54		
48)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	363	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 95c		
49)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	575	28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruczaj, 142f		
50)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	565	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 143k		
51)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	395	24	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 83o		
52)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	420	28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 102g		
53)	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> - 2 szt. "Królewskie Dęby"	460, 530	28	Gm. Ruciane-Nida Maskulińskie, Ruciane, oddz. 83h		Decyzja Prezydium WRN w Olsztynie z 29.12.1952 r. Nr RLB 16/45/52
54)	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	580	24	m. Ruciane, Maskulińskie, Ruciane, oddz. 83h	ok. 100 m od wyluszcarni nasion	Decyzja Prezydium WRN w Olsztynie z 29.12.1952 r. Nr RLB 16/124/52
55)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	520	26	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 102c	w parku przy jez. Guzianka Duża	Obwieszczenie Wojewody Olsztyńskiego z dnia 5 czerwca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 14, poz.191) *
56)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	500	27	m. Ruciane, Maskulińskie, Guzianka, oddz. 102c,	nad jez. Beldany	Decyzja Prezydium WRN w Olsztynie z 17.05.1965 r. Nr RX-320/65
57)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	460	16	m. Ruciane, Maskulińskie, Guzianka, oddz. 102c,	nad jez. Beldany	Decyzja Prezydium WRN w Olsztynie z 17.05.1965 r. Nr RX-321/65
58)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	370	26	Ruciane Nida, Maskulińskie,	park miejski przy jez. Guzianka, przy Przystani żeglarskiej	Obwieszczenie Wojewody Olsztyńskiego z dnia 5 czerwca 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Olszt. Nr 14, poz.191) *
59)	drzewo - sosna zwyczajna <i>Pinus silvestris</i>	330	35	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 166h		*

60)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	437, 403	28, 28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 95a		
61)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	380	28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka, 102	Przy drodze leśnej	
62)	drzewo - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	390	27	Ruciane Nida, Pisz, wieś Niedźwiedzi Róg, dz. nr 52/7	50 m od jez. Śniardwy	Rozporządzenie Wojewody Suwalskiego z 1977r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1977 r. Nr 8, poz. 39)
63)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	332	30	Ruciane Nida, Ukta, dz. nr 214, obręb Ukta	50 m od skrzyżowania dróg Mrągowo - Mikołajki	Zarządzenie Wojewody Suwalskiego Nr 12/80 z dn. 12.03. 1980 r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1980 r. Nr 2, poz. 10) *
64)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	330	30	Ruciane Nida, Ukta, dz. nr 135/1 obręb Ukta	plac Szkoły Podstawowej	
65)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	388	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 2b	100 m od drogi Wejsuny - Popielno	Zarządzenie Wojewody Suwalskiego z 1984 r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1984 r. Nr 7, poz. 26) *
66)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	435	24	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 2b	300 m w lewo od drogi Wejsuny - Popielno	
67)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	420 360 328	34, 30, 23	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 4a	75 m od brzegu jez. Beldany	
68)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	480	35	Ruciane Nida, Zakład Doświadczalny PAN Popielno	50 m od jez. Beldany	
69)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	360 340	27, 27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 224d		
70)	9 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	327-440	27-28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 224d		
71)	7 drzew - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	335-505	26-28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 223h (6 szt.), 223g (1 szt.)		
72)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	365	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 223j		
73)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	395	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 221a		

74)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	430 325	26, 28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 212b		
75)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	415	26	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 213a		
76)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	350	28	Ruciane Nida, Maskulińskie, Gąsior, 202g		Rozporządzenie Nr 6/93 Wojewody Suwalskiego z dnia 18.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2, poz. 11) *
77)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	350, 340, 300	28,5, 28, 26	Ruciane Nida, Maskulińskie, Gąsior, 201h		
78)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	330	26	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 218b		
79)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	340	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 210j		
80)	3 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	334, 303, 300	20, 20, 20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Gąsior, 216j (2 szt.), 216h (1 szt.)		
81)	3 drzewa - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata Mill.</i>	330	24	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ukta, 216j	nad jez. Beldany, przy Zatoce Wygryńskiej, drzewa zrosnięte w 2 kępach, 1 lipa oddzielnie	
82)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	407	30	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane, 54g		
83)	2 drzewa - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	330,533	20,24	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny, 4a		
84)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	420	26	Ruciane Nida, Zakład Doświadczalny PAN w Popielnie, 54c		Zarządzenie Nr 11/86 Wojewody Suwalskiego z dnia 14.04.1986 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 8, poz. 54) *
85)	drzewo - sosna pospolita <i>Pinus silvestris</i>	330	35	Ruciane Nida, Zakład Doświadczalny PAN w Popielnie, 48f		
86)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	460	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny 8a		Rozporządzenie Nr 44/94 Wojewody Suwalskiego z dnia 23.09.1994 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 14, poz. 116) *

87)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	280	20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny 8a	
88)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	395	20	Ruciane Nida, Maskulińskie, Wejsuny 8a	
89)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	315	20	Ruciane Nida, m. Śwignajno	przy skrzyżowaniu dróg polnych nr 209 i 210
90)	drzewo - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	318	25	Ruciane Nida, Kadzidłowo, dz. nr 51, obr. Ukta	Lipa bartna
91)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	450	27	Ruciane Nida, Maskulińskie, Ruciane 54f	
92)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	335	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101j	
93)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	240	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101j	
94)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	270	26	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101j	
95)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	390	30	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101j	
96)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	310	30	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101k	
97)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	470	25	Ruciane Nida, Maskulińskie, Guzianka 101j	
98)	drzewo - wierzba krucha <i>Salix fragilis</i>	520	25	Ruciane Nida, m. Ukta	przy rozwidleniu dróg w kierunku wsi Wojnowo i Osiniak
99)	8 drzew - klon pospolity <i>Acer platanoides</i>	340, 180, 185, 215, 180, 150, 230, 200	25, 21, 20, 22, 20, 20, 23, 21	Ruciane Nida, Iznota, dz. nr 28	przy drodze publicznej, koło posesji M.Kubackiego

100)	drzewo - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	302	25	Ruciane Nida, Iznota, dz. nr 28	przy drodze publicznej, koło posesji M.Kubackiego	
101)	26 drzew – 23 lipy drobnolistne <i>Tilia cordata</i> ,	430-208	20-25	Ruciane Nida, m. Ukta,	Aleja - droga od zlewni mleka w Ukcie do granicy lasu, w kierunku Iznoty	
	– 3 klony pospolite <i>Acer platanoides</i>	250-202	22-25			
102)	drzewo - dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> „Ryś”	487	23	Gm. Piecki	oddz. 196 d leśnictwo Koloin, teren rezerwatu „Pierwos”	Zarządzenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 73, poz. 1153 z 23.05.2007 r.)
103)	drzewo - żywotnik zachodni <i>Thuja occidentalis</i>	580	32	Gm. Piecki	oddz. 116 d leśnictwo Lipowo, przy budynku nadleśnictwa	
104)	Głaz narzutowy	800	0,5	Gm. Orzysz	w. Nowe Guty, własność p. A. Mocarskiej	
105)	drzewo - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	354	22	Gm. Orzysz	m. Tuchlin, na terenie SP	Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Suwalskiego z 01.01.1993 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2 poz. 11 z 1993 r.)
106)	drzewo - lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	298	26	Gm. Ruciane-Nida	m. Ruciane Nida, Park Miejski, nad jez. Guzianka	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14.12.1998 r. (Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 74, poz. 510 z 1998 r.)
107)	Sosna zwyczajna – 3 szt. <i>Pinus silvestris</i>			Gm. Pisz	Leśn. Orle o.47d	Uchwała Rady Miasta Pisz Nr XXXVII/435/05 z 30.06.2005
108)	Dąb bezszypułkowy – 4 szt., <i>Quercus sessilis</i>			Gm. Pisz	Leśn. Orle o.48m, 47a	
109)	Modrzew europejski <i>Larix europaea</i>			Gm.Pisz	Leśn.Orle 64a	
110)	Aleja dębowa (5 drzew)			Gm. Pisz	Leśn. Lipnik o.20a	Uchwała Rady Miasta Pisz XLIV/542/10 z 16.03.2010
111)	Dąb szypułkowy – 7 szt. <i>Quercus robur</i>			Gm. Pisz	Leśn. Lipnik o. 20a, 27c, 28d, 13b, 13d, 15Br	Uchwała Rady Miasta Pisz z 2010 r. (Dz.Urz. woj. Warm-Maz nr 63, poz. 1015 z 11.05.2010)

(Lokalizacja wskazująca na numerację wydzieleń leśnych odnosi się do daty ustanowienia ochrony pomnikowej. Dane na temat aktualnej lokalizacji dostępne są w nadleśnictwach ze względu na zmiany w numeracji wprowadzane podczas każdego okresu rewizji planu urządzania lasu, co 10 lat). * oznacza podstawy prawne ustanowienia pomnika potwierdzone Obwieszczeniem Wojewody Warmińsko.-Mazurskiego z dnia 30.03.1999 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 15, poz. 122)

7) Obszary Chronionego Krajobrazu położone w otulinie Parku:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Kierwik, powierzchnia 250 ha (Rozporządzenie Nr 27 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008, Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 70, poz. 1343),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Wschód, powierzchnia 9 250 ha (Rozporządzenie Nr 136 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008, Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 178, poz.2618),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Szeroki Bór, powierzchnia 591, 5 ha (Rozporządzenie Nr 137 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008, Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 178, poz.2619),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Ruciane-Nida, powierzchnia 1 636, 5 ha (Rozporządzenie Nr 138 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008, Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 178, poz.2620),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Zachód, powierzchnia 7 381 ha (Rozporządzenie Nr 158 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008, Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 198, poz.3109);

8) Teren Parku pokrywa się z siecią Natura 2000 jako:

- a) obszary specjalnej ochrony „Puszcza Piska” (kod obszaru: PLB280008) i „Jezioro Łuknajno” (kod obszaru: PLB 280003) utworzone na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313, z późn. zmianami), w związku z Dyrektywą Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zastąpiona przez Dyrektywę Rady 2009/147/WE); poniżej dane z SDF-ów (opracowanych przez prof. M. Gromadzkiego z zespołem):

- „Puszcza Piska” (PLB 280008)

Opis obszaru

Obszar leśny obejmujący południową część krainy Wielkich Jezior Mazurskich i fragmenty Niziny Mazurskiej. Główne rzeki to Krutynia i Pisa. Znajduje się tu ok. 90 jezior. W północno-zachodniej części obszaru leży największe polskie jezioro - jez. Śniardwy (109, 7 km²).

Występują głównie lasy iglaste z dominującą sosną. W nasadzeniach liściastych dominują lipa i wiąz. Wokół zbiorników wodnych na terenach podmokłych występują zarośla olchowe i różnego rodzaju zabagnienia. Łączna powierzchnia obszaru wynosi 172 802, 2 ha, z czego w granicach Parku – 50 972, 25ha - 95% powierzchni Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Przebieg granic –

Wg danych posiadanych przez RDOŚ.

Klasy siedlisk % pokrycia

Lasy iglaste 46%

Lasy liściaste 5%

Lasy mieszane 10%

Siedliska leśne (ogólnie) 1%

Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) 8%

Siedliska rolnicze (ogólnie) 17%

Torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód, młaki. 1%

Wody śródlądowe (stojące i płynące) 12%

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 23 (Puszcza Piska) i krajowej K 19 (Czarny Róg).

Występuje, co najmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja cietrzewia.

W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej (C6) bielika (PCK) i cietrzewia (PCK); ponadto obszar zasiedla, co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bocian czarny, orlik krzykliwy (PCK), puchacz (PCK), rybitwa rzeczna, włośchatka (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występuje derkacz.

Zagrożenia

Zagrożenia - niekontrolowana presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności, możliwość gradacji kambiofagów, w wyniku klęski wiatrolomów, jaka dotknęła ten obszar w roku 2002.

Zarządzanie

Obszar posiada opracowane w ramach programu pilotażowego: Program zarządzania ochroną oraz Plan ochrony obszaru Natura 2000 PLB 280008 (PL/IB/2001/EN/02). Niniejszy plan uwzględnia zapisy i wskazania tych dokumentów;

Stwierdza się, że plan ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego ze względu, że został sporządzony w celu ochrony zasobów przyrodniczych i uwzględnia wymagania biologiczne i siedliskowe gatunków ptaków wymienionych w załącznikach do Dyrektywy Ptasiej z 1979 r., nie będzie on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008.

- „Jezioro Łuknajno” (kod obszaru: PLB 280003)

Opis obszaru

Bardzo płytkie, eutroficzne jezioro (śr. głębokość 0.6 m, maksymalna 3.0 m) pochodzenia polodowcowego, o mało urozmaiconej linii brzegowej, połączone wąskim przesmykiem z jeziorem Śniardwy. Około 75% dna jeziora pokryta jest łąkami ramienic (*Chara spp.*). Brzegi w większości są płaskie, o charakterze torfowisk niskich. Pas roślinności otaczający jezioro składa się z pasa szuwaru trzcinowego i turzycowego, z kępami zarośli wierzbowych oraz płatów podmokłych olsów. Tereny sąsiadujące z ostoją od wschodu są użytkowane rolniczo, za nimi rozpościera się bór sosnowy. Łączna powierzchnia obszaru znajduje się w całości w granicach Parku i wynosi 1 380, 2 ha - 2,57 % powierzchni Mazurskiego Parku Krajobrazowego.

Przebieg granic obszaru

Wg danych posiadanych przez RDOŚ w Olsztynie.

Klasy siedlisk % pokrycia

Lasy liściaste 3%

Lasy mieszane 5%

Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) 26%

Siedliska rolnicze (ogólnie) 16%

Torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód, młaki. 9%

Wody śródlądowe (stojące i płynące) 41%.

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Ostoją ptasia o randze europejskiej E 21. Obszar objęty Konwencją Ramsarską; wchodzi też w skład Rezerwatu Biosfery "Jezioro Łuknajno".

Występuje tu, co najmniej 19 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 11 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Znane w Polsce pierzowisko łabędzia niemego.

W okresie lęgowym obszar zasiedla, co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), błotniak zbożowy (PCK), rybołów (PCK), zielonka (PCK), hełmiatka (PCK), perkoz dwuczuby, rozeniec (PCK).

W okresie wędrowek występuje, co najmniej 1% populacji szlaku wędrowkowego (C2 i C3) następujących gatunków: hełmiatka (PCK), łyska; stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga: bączek (PCK), bielik (PCK), łabędź niemy, perkoz dwuczuby, rozeniec (PCK), kropiatka, wodnik, wąsatka (PCK); pierzowisko łabędzia niemego w latach osiemdziesiątych XX w gromadziło ponad 2000 osobników (C3); ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20000 (C4).

W okresie zimy stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga łabędź niemy i łyska.

Szata roślinna typowa dla Pojezierza Mazurskiego, liczy ok. 160 gatunków roślin naczyniowych, w większości wodnych i bagiennych.

Zagrożenia

Problemem jest zamulanie i zanieczyszczanie zbiornika (dopływ zanieczyszczonych wód ze zlewni). Z innych zagrożeń warto wymienić kłusownictwo oraz antropopresję spowodowaną turystyką.

Zarządzanie

Obszar posiada opracowane w ramach programu pilotażowego: Program zarządzania ochroną oraz Plan ochrony obszaru Natura 2000 PLB 280003. Niniejszy plan uwzględnia zapisy i wskazania tych dokumentów;

Stwierdza się, że plan ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego ze względu, że został sporządzony w celu ochrony zasobów przyrodniczych i uwzględnia wymagania biologiczne i siedliskowe gatunków ptaków wymienionych w załącznikach do Dyrektywy Ptasiej z 1979 r., nie będzie on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 „Jezioro Łuknajno” PLB 280003.

b) obszar „**Ostoja Piska**” (kod obszaru: PLH280048); decyzja Komisji Europejskiej z dnia 10.01.2011, w związku z Dyrektywą Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zwanej Dyrektywą Siedliskową;

Opis obszaru na podstawie SDF (opracowanego przez dra J.Kruszelnickiego)

Obszar obejmuje Puszcę Piską, jeden z największych kompleksów leśnych w Polsce. Rzeźba terenu została ukształtowana pod wpływem zlodowacenia bałtyckiego. W północnej części Ostoi przeważają utwory morenowe, a w południowej sandry. W części południowej, położonej na Równinie Mazurskiej (sandry), dominują bory sosnowe z domieszką jodły w wilgotniejszych miejscach (jodła jest tam gatunkiem sztucznie wprowadzonym). Lasy łęgowe są zachowane tylko w dolinach potoków. W części północno-wschodniej kompleksu występują mieszane lasy dębowo-sosnowe i grądy (Tilio - Carpinetum melittetosum), które można traktować, jako relikty dawnej Puszczy Jańsborskiej. Przeważają jednak plantacje sosny z domieszką drzew liściastych.

Skutkiem osuszenia licznych śródleśnych mokradeł jest rozprzestrzenianie się olszyn i brzezin. Naturalne, nadpotokowe drzewostany jesionowo-olszowe występują rzadko, w niewielkich płatach. W skład obszaru weszły przede wszystkim tereny o najlepiej zachowanych lasach z cechami naturalnymi oraz o największym bogactwie gatunkowym. Ostoja obejmuje także liczne, rynnowe jeziora połączone ze sobą rzeką Krutynią. Największe z jezior to Nidzkie (1820 ha, 24 m głęb.), Beldany (941 ha, 43 m) i Mokre (815 ha, 51 m). Granice obszaru "Puszcza Piska" są silnie rozczłonkowane, gdyż obejmują najcenniejsze fragmenty tego kompleksu leśnego. Chronią one najcenniejsze zlewnie i dorzecza takich rzek, jak np. Krutyni i częściowo Pisy, a także zlewnie jezior: Beldanów, Nidzkiego. W skład obszaru wchodzi też najlepiej zachowane torfowiska jak np. te wokół Mysich Jezior, oraz fragmenty Puszczy o najbardziej zróżnicowanej i urozmaiconej rzeźbie terenu, jak np. rejon Niedźwiedziego Kąta.

Obszar Ostoi charakteryzuje się niskim zaludnieniem i brakiem większych jednostek osadniczych. W okresie letnim liczba przebywających osób znacznie wzrasta ze względu na popularność turystyczną tego terenu, zwłaszcza dla aglomeracji warszawskiej. Całkowita powierzchnia ostoi – 57 826, 61 ha – z tego w granicach Parku 29 500 ha - 56,16 % powierzchni Parku.

Klasy siedlisk % pokrycia

Lasy iglaste 45%

Lasy liściaste 7%

Lasy mieszane 17%

Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) 5%

Siedliska rolnicze (ogólnie) 12%

Torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód, młaki. 1%

Wody śródlądowe (stojące i płynące) 13%

Siedliska

3140 Twardowodne mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic Charetea

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion

3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne

6210 Murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea) - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

- 7140** Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)
7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion
7210 Torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis)
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)
91D0 Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Ledo-Pinetum)
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion)
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum)

Przebieg granic obszaru

Wg danych posiadanych przez RDOŚ w Olsztynie

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Obszar o wysokiej różnorodności biologicznej (16 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 16 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Jest to ważna ostoja wydry *Lutra lutra*, bobra *Castor fiber*, i wilka *Canis lupus*.

Szczególnie cenne są zachowane w naturalnym stanie zbiorowiska roślinne, zwłaszcza: grądu subkontynentalnego (9170), naturalnych, dystroficznych zbiorników wodnych (3160), torfowisk przejściowych i trzęsawisk (7140), jezior eutroficznych (3150), oraz zbiorowisk ramienic w wodach mezotroficznych (3140).

Na terenie ostoi rosną ponadto pomnikowe drzewa.

Oprócz gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, flora obszaru obejmuje gatunki prawnie chronione oraz rzadkie i zagrożone w skali kraju i regionu.

Obszar jest fragmentem ostoi ptasiej o randze europejskiej E-23.

Zagrożenia

Zagrożeniem może być intensyfikacja ruchu turystycznego i zwiększenie presji rekreacyjnej, a zwłaszcza lokalizacja domków letnich nad jeziorami. Podobnie zintensyfikowanie gospodarki leśnej, wędkarstwa, gospodarki rolnej. Teren ten jest także potencjalnie wrażliwy na obniżanie poziomu wód gruntowych.

Zarządzanie

Obszar posiada opracowane w ramach programu pilotażowego: Program zarządzania ochroną oraz Plan ochrony obszaru Natura 2000 PL H 280048 (PL/IB/2001/EN/02 – EUROPAID/1106072/D/SV/PL). Niniejszy plan uwzględnia zapisy i wskazania tych dokumentów;

Stwierdza się, że plan ochrony Mazurskiego Parku Krajobrazowego ze względu, że został sporządzony w celu ochrony zasobów przyrodniczych i uwzględnia wymagania biologiczne i siedliskowe gatunków oraz siedlisk przyrodniczych wymienionych w załącznikach do Dyrektywy Siedliskowej z 1992 r., nie będzie on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 „Ostoja Piska” PLH 280048.

- 9) korytarze ekologiczne i połączenia Parku z zewnętrznymi obszarami chronionymi, które zawiera WYKAZ 5. (Na podstawie wieloletnich obserwacji pracowników Parku, organizacji ekologicznych z terenu Parku i prac magisterskich).

Lp.	Nazwa	Przebieg	Uwagi	Zagrożenia
1. Połączenia Parku z obszarami zewnętrznymi				
1)	Górny szlak Krutyni	Wzdłuż Spychowskiej Strugi, Babięckiej Strugi przez wszystkie jeziora i rzeki szlaku aż do Jeziora Lampackiego i Gielądzkiego z odnogą wzdłuż rzeki Babant do jezior Babięty Wielkie i jeziora Pierwój	Niezabudowane doliny rzeczne i rynny jeziorne stanowią szlak migracyjny dla zwierząt wodnych i lądowych oraz trasy rozprzestrzeniania się roślin wodnych	Wszelka zabudowa dolin rzecznych i rynien jeziornych
2)	Szlak Wielkich Jezior	Wzdłuż Jeziora Mikołajskiego i jeziora Tałty	Trasa migracyjna płazów, ryb, ptaków i dużych	Intensywna zabudowa stref brzegowych jezior

	Mazurskich		ssaków	
3)	Las Łuknański-Bagno Nietlickie	Trasa biegnąca w kierunku północno-wschodnim łącząc Las Łukniański z Bagnem Nietlickim	Trasa migracji łośi, wilków i innych ssaków	Rozbudowa sieci dróg, zwłaszcza drogi krajowej E16, zabudowa obniżen i mis przyjeziornych
4)	Pisa	Wzdłuż doliny rzeki Pisy z odnogą na jezioro Pogubie Wielkie	Trasa migracji ryb, płazów, ptaków i ssaków	Zabudowa doliny rzecznej
5)	Jezioro Nidzkie	Trasa wzdłuż Jeziora Nidzkiego i rejon Puszczy Piskiej na zachód od jeziora w stronę Spychowa	Trasa migracji ryb, płazów, ptaków i ssaków,	Zabudowa i penetracja przez ludzi w czasie zbioru grzybów i jagód
6)	Las Kamienna	Baranowska Droga – Kosewo - Uźranki	Szlak migracji dużych ssaków kopytnych i drapieżnych, żółwia błotnego	Zabudowa, rozbudowa drogi E16

2. Szlaki migracji wielkich drapieżników (wilk, ryś) wewnątrz Parku (Na podstawie zaleceń WKP)

7)	Rzeka Krutynia	Wzdłuż doliny rzeki Krutyni łącznie z jeziorami na szlaku od Spychowa do jeziora Beldany	Szlak migracji ryb, płazów, ptaków i ssaków	Wszelka zabudowa doliny rzecznej i stref jeziornych w pasie 200-500 m
8)	Dolina Pierwosa	Od jeziora Kołowiek przez jezioro Pierwos i Skok do rzeki Krutyni	Ponadto szlak migracji ryb, płazów, ptaków i ssaków	Penetracja przez ludzi, prace hydro-techniczne
9)	Beldany	Od jeziora Guzianka Wielka do Jeziora Mikołajskiego	Ponadto szlak migracji ryb, płazów, ptaków, ssaków i ryb	Zabudowa w strefie brzegowej i masowy ruch związany z turystyką wodną
10)	Łuknajno-Warnoły	Od jeziora Warnoły przez zachodnią część jeziora Śniardwy, Zatokę Łuknańską do jeziora Łuknajno	Ponadto szlak migracji dużych ssaków, ptaków i ryb	Penetracja przez ludzi i kłusownictwo
11)	Blankowa Struga	Od rejonu jeziora Jegocin i dalej wzdłuż Blankowej strugi do jeziora Kaczerajno	Ponadto szlak migracji ptaków i ssaków	Wyrąb starodrzewi
12)	Jezioro Dłużec-Zatoka Wygryńska	Od jeziora Dłużec doliną przez Jezioro Jaśkowskie do Zatoki Wygryńskiej jeziora Beldany	Ponadto trasa migracji ryb, płazów, ptaków, i ssaków	Wyrąb starodrzewi, zaniechanie koszenia śródleśnych łąk
13)	Jezioro Wągiel – Rezerwat Pierwos	Od jeziora Wągiel do rezerwatu „Pierwos”	Trasa migracji dużych drapieżników	Penetracja przez ludzi i kłusownictwo
14)	Jezioro Piersławek zachodni brzeg Jeziora Mokrego	Jezioro Piersławek – tereny otwarte Dobrego Lasku – Uklanka – Ławny Lasek	Ponadto trasa migracji ryb, płazów, ptaków, w tym orlika krzykliwego i ssaków	Penetracja przez ludzi i kłusownictwo, zabudowa

10) w Parku występują następujące ekosystemy:

- a) leśne – zajmujące powierzchnię 28 440 ha,
- b) wodne – zajmujące powierzchnię 15 715 ha,
- c) użytki rolne – zajmujące powierzchnię 8 100 ha,
- d) pozostałe – zajmujące powierzchnię 1 400 ha;

11) w Parku występują następujące **siedliska przyrodnicze** (siedliska przyrodnicze, w tym o znaczeniu priorytetowym – oznaczone gwiazdką); wg inwentaryzacji pracowników Parku, oraz prac magisterskich:

a) siedliska leśne, w tym oznaczone kodem, zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510), (wskazano zbiorowiska i zespoły fitosocjologiczne reprezentujące poszczególne typy siedlisk przyrodniczych):

- łąg wierzbowy *Salicetum albae* (podtyp w obrębie kodu 91E0*),
- łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum*, (podtyp w obrębie kodu 91E0*),
- źródłiskowy las olszowy na nizinie *Cardamino-Alnetum glutinosae*, (podtyp w obrębie kodu 91E0*),
- łąg wiązowo-jesionowy *Ficario-Ulmetum typicum*, kod 91F0,
- sosnowy bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, (podtyp w obrębie kodu 91D0*),
- sosnowo-brzozowy las bagienny *Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis*, (podtyp w obrębie kodu 91D0*),
- borealna świerczyna na torfie *Sphagno girgensohnii-Piceetum*, (podtyp w obrębie kodu 91D0)*,
- grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*, kod 9170,
- grąd zboczowy, zbiorowisko *Acer platanoides-Tilia cordata*, kod 9170*,
- świetlista dąbrowa *Potentillo albae-Quercetum*, kod 91I0*,

b) siedliska nieleśne w tym oznaczone kodem, zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000:

- śródlądowe murawy piaszczyste ze związku *Koelerion glaucae*, kod 2330,
- łąki mokre ze związku *Calthion*, kod 6510,
- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe ze związku *Molinion*, kod 6410,
- mokre łąki użytkowane ekstensywnie z zespołów: *Cirsio-Polygonetum*, *Cirsietum rivularis*, kod 6510,
- pła mszarne ze związku *Rhynchosporion albae*, kod 7140,
- torfowiska przejściowe i trzęsawiska ze związku *Caricion lasiocarpae*, kod 7140,
- jeziora eutroficzne, starorzecza i inne naturalne zbiorniki eutroficzne ze związków: *Nymphaeion* i *Potamion*, kod 3150,
- naturalne dystroficzne zbiorniki wodne z klasy *Utricularietea intermedio-minoris*, kod 3160,
- twarde mezotroficzne jeziora ramienicowe, kod 3140,
- rzeki nizinne włosienicznikowe, kod 3260,
- torfowiska wysokie klasy *Oxycocco-Sphagnetea* z roślinnością torfotwórczą, kod 7110*,
- torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, kod 7120,
- torfowiska zasadowe ze związku *Caricion davallianae*, kod 7230,

- murawy kserotermiczne z *Anemone sylvestris*, *Campanula bononiensis* i *Epipactis helleborine* kod 6210* ,

c) Pozostałe siedliska nie objęte Rozporządzeniem:

- bór świeży *Peucedano-Pinetum*,
- bór wilgotny *Molinio-Pinetum*,
- subborealny bór mieszany *Serratulo-Pinetum*,
- subborealny wilgotny bór mieszany *Quercu-Piceetum*,
- ols porzeczkowy *Ribo nigri-Alnetum*;
- ols torfowcowy *Sphagno squarrosi-Alnetum*,
- łożowisko z wierzbą szarą *Salicetum pentandro-cinerea*,
- łożowisko subborealne *Betulo-Salicetum repentis*,
- niżowe łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatheretum medioeuropaeum*,
- szuwary wielkoturzycowe ze związku *Magnocaricion*, w tym takie zespoły jak: *Caricetum ripariae*, *Caricetum acutiformis*, *Caricetum gracilis*, *Caricetum elatae*;

12) fitosocjologiczne zbiorowiska roślinne na terenie Parku (wg Mapy Roślinności Rzeczywistej MPK 1997 r):

- **zespoły i zbiorowiska segetalne i ruderalne** z klasy *Rudero-Secalieta*,
- **roślinność wodna i szuwarowa** z klas *Lemnetea*, *Potamogetonetea*, *Phragmitetea* – występuje na jeziorach oraz ich brzegach, w obrębie bagien, torfowisk, „oczek wodnych” i obniżen terenowych,
- **zbiorowiska łąkowe** z klasy *Molinio-Arrhenatheretea* – występują na rozległych łąkach śródleśnych, podmokłe użytki zielone, w krajobrazie rolniczym w obniżeniach terenu,
- **zbiorowiska torfowiskowe i mszarne**, zwane zazwyczaj rojstami, z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* – występują na małych powierzchniach,
- **zbiorowiska torfowisk wysokich** z klasy *Oxycocco-Sphagnetea* – występują na niewielkich powierzchniach, jako strefa przejściowa pomiędzy rojstami, a borem bagiennym,
- **zespoły roślinności leśnej i zaroślowej**, w tym:
 - zarośla wierzbowe i lasy olszowe z klasy *Alnetea glutinosae*, w dolnym biegu rzeki Krutyni,
 - zarośla wierzby rokity *Betulo-salicetum repentis* – w dolnym biegu rzeki Krutyni,
 - zarośla łożowe *Salicetum pentandro-cinereae*, często przy jeziorach i w dolnym biegu rzeki Krutyni,
 - ols porzeczkowy *Ribo nigri-Alnetum* rozpowszechniony w dolinie rzeki Krutyni i miejscami przy jeziorach,
 - ols torfowcowy *Sphagno squarrosi-Alnetum* – występuje na kwaśnym podłożu torfowym, przylegając do torfowisk przejściowych,
 - eutroficzne i mezotroficzne lasy liściaste z klasy *Quercu-Fagetea*, w rejonie Ukty, Wojnowa, Jeziora Gardyńskiego, Krutyńskiego i Pierwosa,
 - łąg jesionowo-olszowy *Circeo-Alnetum* – występuje w wielu miejscach na całym obszarze Parku, większe powierzchnie zajmują w otoczeniu jezior oraz w dolinach rzek i strumieni,
 - łąg jesionowo-wiązowy *Fraxino-Ulmetum* – w małych płatach przy Jeziorze Krutyńskim i na zachód od Bobrówka,
 - grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum* – zajmuje większe powierzchnie w strefie morenowej w zachodniej części Parku,

- zboczowy las klonowo-lipowy *Aceri-Tilietum* - zajmuje niewielkie powierzchnie w strefie moren czołowych,
- zbiorowisko przejściowe pomiędzy łąką a buczyną pomorską *Melico-Fagetum* na północno-wschodniej granicy zasięgu – niewielkie płyty koło Ukty i Jeziora Krutyńskiego, być może pochodzenia naturalnego,
- świetlista dąbrowa *Potentillo albae-Quercetum* – niewielkie płyty między Rucianem a wsią Krutyń, wytworzone pod wpływem działalności ludzkiej (gospodarka leśna, wypas w lasach),
- świerkowe bory i bory mieszane ze związku *Vaccinio-Piceion*,
- świerkowy bór mieszany świeży *Sambuco racemosi-Piceetum* – miejscami na niedużych powierzchniach,
- subborealny wilgotny bór mieszany (jegiel) *Quercu-Piceetum* – miejscami w wilgotnych zagłębieniach,
- borealna świerczyna na torfie *Sphagno girgensohni-Piceetum* – rejon jeziora Pierwos i Dłużec,
- bory sosnowe i bory mieszane ze związku *Dicrano-Pinion*, klasy *Vaccinio-Piceetea* – porastają duży obszar sandru w południowej części Parku oraz pewne fragmenty w strefie morenowej na podłożu żwirowo-piaszczystym,
- subborealny bór mieszany *Serratulo-Pinetum* – duże powierzchnie Parku wytworzone w dużej części pod wpływem gospodarki leśnej na siedliskach łąkowych,
- subkontynentalny bór świeży *Peucedano-Pinetum* – w południowej części Parku,
- bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*,
- bór wilgotny *Molinio-Pinetum*,

13) gatunki **roślin chronionych** (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin – Dz. U. Nr 0, poz. 81) i **rzadkich** (Polska Czerwona Księga Roślin i Lista Roślin Zagrożonych w Polsce (1992)), wg programów ochrony przyrody Nadleśnictwa Strzałowo i badań własnych pracowników Parku (pominięto mszaki, grzyby i porosty):

Oznakowanie wg Polskiej Czerwonej Księgi Roślin:
CR (critically endangered) – krytycznie zagrożone,
EN (*endangered*) – zagrożone,
VU (*vulnerable*) – narażone,
LR (*lower risk*) – gatunki niższego ryzyka.

a) Gatunki objęte ochroną ścisłą (zał. 1 do Rozporządzenia M.Ś)

- bagnica torfowa *Scheuchzeria palustris*,
- bagno zwyczajne *Ledum palustre*,
- brzoza niska *Betula humilis* EN,
- buławnik czerwony *Cephalanthera rubra* EN,
- centuria pospolita *Centaureum erythraea*,
- chamedafne północna *Chamaedaphne calyculata* EN,
- cis pospolity *Taxus baccata* VU,
- dzwoniecznik wonny *Adenophora liliifolia*,
- dzwonek boloński *Campanula boloniensis*,
- dzwonek szerokolistny *Campanula latifolia*,
- dziewięciśl bezłodygowy *Carlina acaulis*,

- fiołek torfowy *Viola epipsila* CR,
- gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis*,
- goździk piaskowy *Dianthus arenarius*,
- goździk pyszny *Dianthus superbus*,
- grzybienie północne *Nymphaea candida* VU,
- kłóć wiechowata *Cladium mariscus*,
- kokorycz pełna *Corydalis solida*,
- kokoryczka okółkowa *Polygonatum verticillatum*,
- kosaciec syberyjski *Iris sibirica*,
- kruszczyk błotny *Epipactis palustris*,
- kruszczyk rdzawoczerwony *Epipactis atrorubens*,
- kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*,
- kukulka krwista *Dactylorhiza incarnata* EN,
- kukulka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*,
- lilia złotogłów *Lilium martagon*,
- lipiennik Loesela *Liparis Loeselii* VU,
- listera jajowata *Listera ovata*,
- listera sercowata *Listera cordata*,
- mącznica lekarska *Arctostaphylos uva-ursi*,
- mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*,
- miodownik melisowaty *Melittis melissophyllum*,
- naporstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora*,
- nasięźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*,
- obuwik pospolity *Cypripedium calceolus* VU,
- orlik pospolity *Aquilegia vulgaris*,
- paprotka zwyczajna *Polypodium vulgare*,
- pełnik europejski *Trollius europaeus*,
- podkolan biały *Platanthera bifolia*,
- podkolan zielonawy *Platanthera chlorantha*,
- pomocnik baldaszkowy *Chimaphila umbellata*,
- przytulia trójdzielna *Galium trifidum* VU,
- przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*
- rdestnica nitkowata *Potamogeton filiformis* CR,
- rojownik pospolity *Sempervivum soboliferum*,
- rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*,
- sasanka łąkowa *Pulsatilla pratensis*,
- sasanka otwarta *Pulsatilla patens* LR,
- tajeża jednostronna *Goodyera repens*,

- turzyca bagienna *Carex limosa* LR,
- turzyca dwupienna *Carex dioica*,
- turzyca luźnokwiatowa *Carex vaginata* VU,
- turzyca strunowa *Carex chordorrhiza* VU,
- wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*,
- wełnianka delikatna *Eriophorum gracile* CR,
- widłak goździsty *Lycopodium clavatum*,
- widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*,
- widłak spłaszczony *Diphasiastrum complanatum*,
- wielosił błękitny *Polemonium coeruleum* VU,
- wierzba borówkolistna *Salix myrtilloides* EN,
- wroniec widlasty *Huperzia selago*,
- wyblin jednolistny *Malaxis monophyllos* LR,
- zawilec wielkokwiatowy *Anemone sylvestris*,
- zimoziół północny *Linnaea borealis*,
- żłobik koralowaty *Corallorhiza trifida*,
- żurawina drobnolistkowa *Oxycoccus microcarpus*;

b) Gatunki objęte ochroną częściową (wg zał. 2 do rozporządzenia M.Ś)

- barwinek zwyczajny *Vinca minor*
- bluszcz pospolity *Hedera helix*,
- bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata*
- grążel żółty *Nuphar lutea*
- grzybienie białe *Nymphaea alba*,
- kalina koralowa *Viburnum opulus*
- kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*
- konwalia majowa *Convallaria majalis*
- kopytnik zwyczajny *Asarum europaeum*
- kruszyna pospolita *Frangula alnus*
- marzanka wonna *Galium odoratum*
- pierwiosnek lekarski *Primula veris*
- pierwiosnek wyniosły *Primula elatior*
- porzeczka czarna *Ribes nigrum*

4. Pozostałe rzadkie i zagrożone

- czereśnia ptasia *Cerasus avium*,
- kąkol polny *Agrostemma githago*,
- pajęcznica gałęzista *Anthericum ramosum*,
- wierzba czarniawa *Salix myrsinifolia*,

- wierzba śniada *Salix starkeana*,

14) gatunki zwierząt podlegających ochronie lub rzadkich wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419) i rzadkich (Polska Czerwona Księga Zwierząt i Czerwona Lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce), prawnie nie chronionych, zasługujących na szczególną troskę na terenie Parku, wg badań własnych pracowników Parku:

gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt:

EN – gatunki zagrożone,

VU - gatunki narażone

NT – gatunki bliskie zagrożenia,

LC – gatunki najmniejszej troski

- bączek *Ixobrychus minutus* VU,
- bąk *Botaurus stellaris* LC,
- błotniak zbożowy *Circus cyaneus* VU,
- błotniak stawowy *Circus aeruginosus*,
- bocian biały *Ciconia ciconia*,
- borsuk *Meles meles*,
- bóbr europejski *Castor fiber*,
- derkacz *Crex crex*,
- dudek *Upupa epops*,
- dzięcioł czarny *Dryocopus martius*,
- dzięcioł średni *Dendrocopos medius*,
- dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*,
- dzięcioł zielony *Picus viridis*,
- dziwonia *Carpodacus erythrinus*,
- gęś gęgawa *Anser anser*,
- gil *Pyrrhula pyrrhula*,
- gąsiorek *Lanius collurio*,
- gołąb siniak *Columba oenas*,
- gronostaj *Mustela erminea*,
- grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*,
- hełmiatka *Netta rufina* LC,
- jarząbek *Tetrastes bonasia*,
- jarzębatka *Sylvia nisoria*,
- jastrząb *Accipiter gentilis*,
- kobuz *Falco subbuteo*,
- kokoszka *Gallinula chloropus*,
- kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* VU,
- krogulec *Accipiter nisus*,

- kropiatka *Porzana porzana*,
- krwawodziób *Tringa totanus*,
- krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*,
- kulik wielki *Numenius arquata* VU,
- kumak nizinny *Bombina bombina*,
- lelek *Caprimulgus europaeus*,
- lerka *Lullula arborea*,
- łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*,
- łasica *Mustela nivalis*,
- łoś *Alces alces*,
- mieniak strużnik *Apatura ilia*,
- mieniak tęczowiec *Apatura iris*,
- miętus *Lota lota*,
- nadczyk stawowy *Spongilla lacustris*,
- nurogęś *Mergus merganser*,
- orzechówka *Nucifraga caryocatactes*,
- osadnik wielkooki *Lasiommata achine*
- pachnica dębowa *Osmoderma eremita*
- paż królowej *Papilio machaon*,
- perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*,
- perkoz *Podiceps ruficollis*,
- piskorz *Misgurnus fossilis* NT,
- pluszcz *Cinclus cinclus*,
- płaskonos *Anas clypeata*,
- podgorzałka *Aythya nyroca* EN,
- puszczyk uralski *Strix uralensis* LC,
- przepiórka *Coturnix coturnix*,
- remiz *Remiz pendulinus*,
- ropucha zielona *Bufo viridis*,
- rożeniec *Anas acuta* EN,
- rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus* NT,
- rybitwa czarna *Chlidonias niger*,
- rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*,
- samotnik *Tringa ochropus*,
- słonka *Scolopax rusticola*,
- srokosz *Lanius excubitor*,
- szczeżuja wielka *Anodonta cygnea*
- szlamnik *Limosa limosa*,

- świstun *Anas penelope* CR,
- trzmielojad *Pernis apivorus*,
- traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* NT,
- uszatka błotna *Asio flammeus*,
- wąsatka *Panurus biarmicus*,
- wodniczka *Acrocephalus paludicola* VU,
- wodnik *Rallus aquaticus*,
- wydra europejska *Lutra lutra*,
- zielonka *Porzana parva* NT,
- zimorodek *Alcedo atthis*,
- żaba śmieszka *Pelophylax ridibundus*,
- żmija zygzakowata *Vipera berus*,
- żuraw *Grus grus*;

a) Gatunki dziko występujących zwierząt wymagających ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania (Załącznik 5 rozporządzenia)

- bielik *Haliaeetus albicilla* LC,
- bocian czarny *Ciconia nigra*,
- cietrzew *Tetrao tetrix* EN,
- gniewosz plamisty *Coronella austriaca* VU,
- kania czarna *Milvus migrans* NT,
- kania ruda *Milvus milvus* NT,
- kraska *Coracias garrulus* CR,
- orlik krzykliwy *Aquila pomarina* LC,
- puchacz *Bubo bubo* NT,
- rybołów *Pandion haliaetus* VU,
- ryś *Lynx lynx* NT
- sóweczka *Glaucidium passerinum* LC,
- szlachar *Mergus serrator*,
- wilk *Canis lupus* NT,
- włośchatka *Aegolius funereus* LC,
- żółw błotny *Emys orbicularis* EN,

15) wody Parku i otuliny:

a) jeziora Parku i jego otuliny (*),

WYKAZ 6.

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia (ha)	Lokalizacja (gmina, obręb), właściciel, zarządca	Nr ewid. działki
1)	*Białoławki	211,1	Pisz, Kwik	1
2)	*Brejdyńskie	22,7	Piecki, Brejdyńskie	35

3)	*Chudek	16,08	Piecki, Nowe Kielbonki	3050/1
4)	*Dziadek	12,11	Piecki, Jakubowo	260
5)	*Inulec	178,3	Mikołajki, Inulec	98
6)	*Jegocinek	52,3	Pisz, Snopki	234
7)	*Kamionek	9,20	Mrągowo, Wierzbowo	213
8)	*Kielbonki	30,0	Piecki, Stare Kielbonki	180
9)	*Kierwik	59,6	Świątajno, Koczek	323
10)	*Martwe	1,43	Ruciane-Nida, Ruciane-Nida, Skarb Państwa, zarząd MPK	65
11)	*Mojtyny	28,2	Piecki, Mojtyny	115/1
12)	*Nawiadzkie	225,0	Piecki, Nawiadz	370
13)	*Pawełek	8,30	Piecki, Stare Kielbonki	242
14)	*Probarskie	201,4	Mrągowo, Probark	396
15)	*Tuchlin	219,3	Orzysz, Tuchlin	1
16)	*Tyrkło	236,1	Orzysz, Okartowo	1
17)	*Wągiel	176,80	Piecki, Jakubowo	305
18)	*Wierzbowskie	105,10	Mrągowo, Wierzbowo	211
19)	Beldany	940,60	Ruciane-Nida, Iznota	42
20)	Borkowskie	2,92	Ruciane-Nida, Iznota, Skarb Państwa, AWRS w Suwałkach	178
21)	Dłużec	11,5	Ruciane-Nida, Iznota, Skarb Państwa, Marszałek Województwa	186
22)	Duś	35,51	Piecki, Rosocha	295
23)	Duży Róg	2,19	Piecki, Lipowo	417
24)	Dziegciarek	1,89	Piecki, Stare Kielbonki	608
25)	Fłosek	3,24	Mikołajki, Prawdowo	144/2
26)	Gardyńskie	82,6	Mikołajki, Prawdowo	377
27)	Gągoł	1,66	Piecki, Krutyń	116 g
28)	Gryżewskie	4,27	Ruciane-Nida, Iznota – Krzysztof Loth	177/1
29)	Guzianka Wielka	59,6	Ruciane-Nida, Ruciane-Nida, Skarb Państwa, zarząd RZGW	63
30)	Guzianka Mała	36,8	Ruciane-Nida, Ruciane-Nida, Skarb Państwa, zarząd RZGW	58
31)	Jaśkowskie	2,42	Ruciane-Nida, Iznota, Skarb Państwa, Marszałek Województwa	210
32)	Jegocin	127,4	Ruciane-Nida, Końcewo (pow. 43,12), Skarb Państwa, Marszałek Województwa	164/1
			Pisz, Snopki (pow. 92,68) Skarb Państwa, Marszałek Województwa	164
33)	Jerzewko	22,7	Mikołajki, Prawdowo (pow. 22,41)	379
			Ruciane-Nida, Iznota (pow. 4,62)	10
34)	Jeziorko Góralskiego	0,70	Piecki, Krutyń	101 h
35)	Łabądek	6,8	Piecki, Cierzpięty	290

36)	Kadzidłowo	3,72	Ruciane-Nida, Ukta, Skarb Państwa, Marszałek Województwa	9/2
37)	Klimunt	11,8	Piecki, Krutyń	218
38)	Klimontek	0,37	Piecki, Krutyń	217
39)	Kołowin Wielki	78,2	Piecki, Dobry Lasek	167
40)	Kołowinek	18,2	Piecki, Dobry Lasek	166
41)	Koś-Koik	2,01	Ruciane-Nida, Ruciane-Nida, Skarb Państwa, Marszałek Województwa W-M	64
42)	Krucze Oko	0,14	Piecki, Krutyń	161 f
43)	Kruczek Duży	4,24	Piecki, Krutyń	122
44)	Kruczek Mały	2,56	Piecki, Krutyń	119
45)	Kruczy Staw	2,08	Piecki, Krutyń	121
46)	Kruczy Stawek	0,50	Piecki, Krutyń	120
47)	Krutyńskie	54,89	Piecki, Krutyń	222
48)	Kuc	98,8	Mragowo, Kosewo	310
49)	Kurianka	2,59	Mikołajki, Żelwagi	75/2
50)	Leśne Oko	1,03	Ruciane-Nida, Onufryjewo	20/1
51)	Lisunie Duże	13,8	Mikołajki, Żelwagi	459
52)	Lisunie Małe	3,79	Mikołajki, Żelwagi	3259
53)	Ławny Lasek	2,55	Piecki, Stare Kielbonki	607
54)	Łopian	0,80	Mikołajki, Prawdowo	101/1
55)	Łuknajno	680	Mikołajki, Tałty	419/1
56)	Majcz Wielki	163,5	Piecki, Lipowo	408
57)	Majcz Mały	20,00	Piecki, Lipowo	409
58)	Malinówko	16,2	Mikołajki, Prawdowo	378
59)	Mały Róg	1,24	Piecki, Lipowo	418
60)	Mikołajskie	497,9	Mikołajki, Prawdowo	190, 328/2
61)	Mokre	814,78	Piecki, Krutyń	218
62)	Mulaste	5,93	Świątajno, Koczek, Obręb.Zgon	322
63)	Nicponiek	7,0	Pisz, Snopki	235
64)	Piekielko	1,41	Piecki, Stare Kielbonki, Skarb Państwa, Marszałek Woiewództwa	610
65)	Piersławek	7,3	Piecki, Piecki	620
66)	Pierwos	5,0	Piecki, Lipowo	406
67)	Pietrzysko	0,60	Mikołajki, Prawdowo	119/1,3119
68)	Płociczno	16,8	Mikołajki, Żelwagi	269/5
69)	Płociczno k. Iznoty	5,0	Mikołajki,	147
70)	Sęczek	3,82	Ruciane-Nida, Iznota, Skarb Państwa, AWRS w Suwałkach	171/5
71)	Skarp	23,4	Piecki, Rosocha	302
72)	Skok	13,7	Piecki, Bobrówko	150
73)	Smolak Wielki	9,9	Ruciane-Nida, Wierzba, Skarb Państwa, Marszałek Województwa	35 g

74)	Smolak k. Iznoty	1,14	Ruciane-Nida, Iznota, Skarb Państwa, Marszałek Województwa	169
75)	Smolak k. Końcewa	0,36	Ruciane-Nida, Końcewo	11/1 (11f - ew. leś)
76)	Smolak Mały	3,32	Ruciane-Nida, Wierzba, Skarb Państwa, Marszałek Województwa	51 d
77)	Śniardwy z jeziorem Kaczerajno i Seksty	11.340,4	Pisz, Zdory (pow. 158,00)	423
			Pisz, Prawdowo (pow. 3 358,02)	16/6
78)	Torfowe	1,13	Piecki, Krutyń	116 j
79)	Uplik	60,6	Piecki, Zgon	255
80)	Warnoły	337,8	Ruciane-Nida, Wejsuny, Skarb Państwa, Marszałek Województwa	145/1, 145/2
81)	Wejsunek	38,00	Ruciane-Nida, Wejsuny	144
82)	Wesołek	6,8	Ruciane-Nida, Onufryjowo, Skarb Państwa, AWRSP w Suwałkach, MPK	9/1
83)	Wiskolisko	4,17	Ruciane-Nida, Onufryjowo	73
84)	Wygryńskie	116,0	Ruciane-Nida, Wygryny (pow. 45,91), Skarb Państwa, Marszałek Województwa	219
			Ruciane-Nida, Ruciane-Nida (pow. 10,40)	26
85)	Wypad	1,88	Ruciane-Nida, Ukta	3/2
86)	Zdrężno	12,9	Piecki, Krutyń	216
87)	Zdróżno	250,4	Piecki, Stare Kielbonki	157
88)	Zgniłka	4,89	Ruciane-Nida, Onufryjowo	167
89)	Żabie	0,44	Mikołajki, Prawdowo	138/5

b) rzeki Parku zawiera WYKAZ 7.

Lp.	Nazwa rzeki	Powierzchnia (ha)	Lokalizacja (gmina, obręb)	Nr ewid. działki
1)	Krutynia	77,81	Piecki, Krutyń (pow. 13,31 ha)	221, 224/1
			Piecki, Krutyński Piecok (8, 64 ha)	12, 97, 99/1
			Piecki, Rosocha (pow. 11, 58 ha)	211/3
			Piecki, Bobrówko (pow. 9, 23 ha)	98/3
			Ruciane-Nida, Wojnowo (pow. 5, 22 ha)	191
			Ruciane-Nida, Zameczek (pow. 7, 05 ha)	29
			Ruciane-Nida, Ukta (pow. 19,49 ha)	15, 23, 195, 422
			Ruciane-Nida, Iznota (pow. 3, 29 ha)	11
2)	Spychowska Struga	15,22	Świątajno, Spychowo (pow. 9, 62 ha)	231/2
			Świątajno, Koczek (pow. 5, 60 ha)	78
3)	Nidka		Ruciane-Nida, Wygryny (pow.	26, 219, 197

c) stan czystości wybranych jezior Parku o powierzchni powyżej 5 ha (wg Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska) zawiera się głównie w II i III klasie, nieliczne mają I klasę, a część jezior ze względu na znaczne zanieczyszczenie wód, nie mieści się w żadnej klasie czystości określa WYKAZ 8.

Lp.	Nazwa	Powierzchnia (ha)	Głębokość max. (m)	Pojemność (mln m ³)	Klasa czystości* Rok badań	Klasa jakości/stan ekologiczny** Rok badań
1)	Białoławki	211,1	36,1	20,79	II/III - 2002	
2)	Beldany	940,6	46,0	94,85	II - 2004	
3)	Brejdyńskie	22,7			b.d	
4)	Duś	35,5	6,0	0,99	II - 1998	
5)	Dłużec	11,5			dystroficzne	
6)	Gardyńskie	82,6	11,5	2,05	II - 1987	
7)	Guzianka Mała	36,8	13,3	0,99	II - 2004	
8)	Guzianka Wielka	59,6	25,5	3,90	II - 2004	
9)	Inulec	178,3	10,1	8,26	III - 2006	
10)	Jaskółko	5,0			zarośnięte	
11)	Jerzewko	22,7	2,7		II - 1987	
12)	Jegocin	127,4	36,1	11,44	I - 1998	I/B.dobry.2008
13)	Jegocinek	52,3	17,9	3,73	III - 1996	
14)	Kołoin	78,2	7,2	3,14	II - 2004	II/Dobry - 2009
15)	Kołowinek	18,2	6,4	0,65	b.d	
16)	Krutuńskie	55,0	3,2	0,91	I	
17)	Klimunt	11,8	5,5	0,32	b.d	
18)	Kuc	98,8	28,0	7,95	I - 2007	
19)	Lisunie	13,8	8,5	0,53	b.d	
20)	Łabądek	6,8			b.d	
21)	Łuknajno	680,0	3,0	4,35	III	I/B.dobry.2009
22)	Majcz Mały	20,0	3,3		b.d	
23)	Majcz Wielki	163,5	16,4	9,86	II - 2004	II/Dobry - 2009
24)	Mokre	814,7	51,0	107,33	II - 2004	II/Dobry - 2009
25)	Mikołajskie	497,9	25,9	55,74	III - 2003	III/Umiarkowa
26)	Malinówko	16,2	2,7		II - 1987	
27)	Nicponek	10,4	3,1	0,17	b.d	
28)	Pierwos	5,0			Zarośnięte	
29)	Płociczno (k. Zelwąg)	16,8	4,7	0,38	b.d	
30)	Płociczno (k. Iznoty)	5,0			Zarośnięte	
31)	Probarskie	201,4	31,0	18,57	I - 2004	
32)	Piersławek	7,3			b.d	
33)	Skok	13,7			III - 1990	
34)	Śniardwy (wraz z J. Kaczerajno i Seksty)	1097 0,4	23,4	650,87	II - 2003	
35)	Skarp	23,4	10,5	1,34	b.d	
36)	Smolak Wielki (k. Popielna)	9,9			dystroficzne	
37)	Tuchlin	219,3	4,9	6,32	III - 1987	

38)	Tyrkło	236,1	29,2	23,03	III - 1996	
39)	Uplik	60,6	9,2	1,70	III - 1987	
40)	Warnołyty	370,0	6,2	9,34	b.d	
41)	Wejsunek	38,0	11,8	1,39	b.d	
42)	Wesołek	6,8			b.d	
43)	Wierzbowskie	105,1	18,1	5,01	III - 1987	
44)	Wągiel	176,8	13,3	7,41	III - 1999	
45)	Zdrężno	12,9			b.d	
46)	Zdrużno	250,4	25,9	13,49	II - 2001	
47)	Zjadłe	11,4	3,5	0,20	b.d	

* klasa czystości według Wytycznych monitoringu podstawowego jezior (IOŚ 1994)

** klasa jakości wody/stan ekologiczny według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji i stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. Nr. 162, poz. 1008).

2. **Uwarunkowania i zasoby historyczno-kulturowe** Parku obejmują zarówno poszczególne obiekty punktowe, jak też fragmenty krajobrazu związanego z historią osadnictwa i działalności człowieka w różnych okresach historycznych:

1) stanowiska archeologiczne:

- osady i grodziska wczesnośredniowieczne: Lipowo, Nawiady, Mojtyny, Ławny Lasek, Uklanka, Wólka Prusinowska, Cierzpięty, Brejdyny, Inulec, Woźnice, Łuknajno, Gašior, Kamień, Guzianka, Końcewo, Onufryjewe, Popielno, Nowe Guty, Suchy Róg,
- cmentarzyska z epoki brązu i żelaza w formie kurhanów w Krutyń i Lipowie,
- cmentarzyska ciałopalne w Mojtynach, Żelwągach, Nawiadach i Onufryjewie,
- cmentarzyska wczesnośredniowieczne w Łuknajnie, Koczku, Spychowie i z pochówkiem konnym w Uklance,
- wał obronny w Lipowie i kopiec strażniczy przy jeziorze Pawełek,

2) zabytkowo-historyczne zespoły osadnicze obejmujące również jednostki krajobrazu kulturowego:

- wsie starowierskie: Wojnowo, Gałkowo, Onufryjewe, Śwignajno, Iwanowo, Osiniak (Fiedorowo, Piotrowo), Kadzidłowo, Zameczek, Piaski, Ładne Pole,
- ulicówki mazurskie: Nowa Ukta, Bobrówko, Stare Kielbonki, Zgon, Końcewo, Głodowo, Wólka, Dobry Lasek, Nowy Most,
- wielodrożnice: Ukta, Krutyń, Krutyński Piecek, Chostka, Lipowo, Iznota,

3) budowle zabytkowe (ważniejsze):

- kościół gotycki w Nawiadach z 1437 r.,
- kościół neogotycki w Ukcie z 1864 r.,

- kościół neogotycki w Wejsunach z 1898 r.,
- kościół ewangelicki w Okartowie z 1924 r.,
- dzwonnica drewniana w Ukcie z 1846 r.,
- młyn wodny na rzece Krutyni w Zielonym Lasku z XIX w. z przedpołem widokowym,
- klasztor staroobrzędowców w Wojnowie z połowy XIX w. z przedpołem widokowym,
- cerkiew prawosławna w Wojnowie, drewniana z lat 20. XX w. z przedpołem widokowym,
- molenna staroobrzędowców w Wojnowie z lat 20. XX w. z przedpołem widokowym,
- stodoła drewniana w Krutyni z końca XIX w.,
- "Osada Kulturowa w Kadzidłowie" składająca się z 6 drewnianych budynków przeniesionych z innych miejscowości pogranicza mazursko- kurpiowskiego w tym chata podcieniowa [wpisana w 2004 r. do rejestru zabytków województwa warmińsko – mazurskiego przeniesiona z Warnowa, przełom XVIII-XIX w.,
- dwór myśliwski drewniany w Gałkowie, przeniesiony ze Sztynortu, pierwsza poł. XIX w.;
- chaty drewniane we wsiach: Krutyń, Wojnowo, Bobrówko, Gałkowo, Wygryny, Popielno, Wejsuny, Piaski, Śwignajno, Zgon, przełom XIX-XX w.;
- budownictwo murowane w Ukcie, Nowej Ukcie, Końcewie, Wólce, Wejsunach, Dziubielach, Nowych Gutach, Okartowie, pocz. XX w.;
- wiatraki stalowe w Warnowie i Zgonie;
- zespół umocnień Pozycji Jezior Mazurskich: śluza w Guziance z przełomu XIX – XX w., obiekty betonowe - blokhauzy: przy śluzie Guzianka, oraz północny i południowy przy moście kolejowym i drogowym w Rucianem, liczne ziemne punkty oporu piechoty częściowo z 1900 r., rozbudowywane w 1911, 1914, 1928 i 1945 r.
- zespoły leśniczówek z okresu międzywojennego: Gąsior, Ukta, Krutyń, Końcewo, Jeziorko, Piersławek, Sosnówka, Koczek, Kołoin, Rostek, Uklanka;
- zespoły podworskie w Ługaniach (Łuknajno) i Popielnie,
- zespół pojunkierski w Krutyni,
- zespół parkowo-dworski w Dybowie;

4) stare cmentarze:

a) Ewangelickie w: Chostce, Dybowie, Dziubielach, Głodowie, Jakubowie, Koczku, Kołwinie, Końcewie, Krutyni, Krutyńskim Piecku, Lipowie, Lisuniach, Ładnym Polu, Łuknajnie, Mojtynach, Niedźwiedzim Rogu, Nowej Ukcie, Nowych Gutach, Okartowie, Onufryjewie, Osiniaku, Popielnie, Rososze, Rucianem, Śwignajnie, Świniem Oku, Ukcie, Urwitałcie, Wejsunach, Woźnicach, Wólce, Zakręcie, Zdorach, Zgonie, Zielonym Lasku, Zydlągu,.

b) Starowerskie w: Gałkowie, Iwanowie, Kadzidłowie, Onufryjewie, Osiniaku, Śwignajnie, Wojnowie, Zameczku,

c) prawosławny: Wojnowo

d) I-wojenne: Ruciane (przy drodze na Kowalik), kwatery I wojenne w Nidzie i Wejsunach;

5) aleje przydrożne:

- Piecki – Dobry Lasek – ok. 3,5 km
- Ukta – Gałkowo – Iwanowo – ok. 1,7 km
- Ukta – Nowa Ukta – ok. 1,3 km
- Mikołajki – Łuknajno – ok. 3,2 km
- Kosewo – Kosewo Górne – ok. 1,8 km
- Ukta – Śwignajno – Dybówek – ok. 4 km
- Ukta – Wojnowo – ok. 4, 2 km
- Krutyń – Rosocha – ok. 2, 5 km
- Stare Kielbonki – Mojtyny – ok. 3, 2 km
- od drogi nr 58 do osady Zakręt – ok. 0, 3 km
- od mostu w Krutyń w kierunku J. Mokre – ok. 0, 3km
- w osadzie Osa k. Łuknajna. – ok. 1, 4 km

3. Uwarunkowania społeczne i gospodarcze celów ochrony:

1) powierzchnia Parku wynosi 53 655 ha, Park położony jest na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w następujących jednostkach administracyjnych:

a) powiat mrągowski:

- gmina Piecki – powierzchnia 15 326 ha w granicach Parku,
- gmina Mikołajki – powierzchnia 10 740 ha w granicach Parku,
- gmina Mrągowo – powierzchnia 748 ha w granicach Parku,

b) powiat piski:

- gmina Ruciane-Nida – powierzchnia 14 706 ha w granicach Parku,
- gmina Pisz – powierzchnia 9 270 ha w granicach Parku,
- gmina Orzysz – powierzchnia 1 510 ha w granicach Parku,

c) powiat szczycieński:

- gmina Świątajno – powierzchnia 1 355 ha w granicach Parku,

2) na obszarze Parku prowadzona jest działalność:

a) gospodarka leśna:

- Nadleśnictwo Strzałowo 13 633, 55 ha w granicach Parku – plan urządzenia lasu (pul) na lata 2004 – 2013 r.;
- Nadleśnictwo Maskulińskie 10 008, 6 ha w granicach Parku – pul 2005 - 2014r.;
- Nadleśnictwo Pisz 6 008 ha w granicach Parku – pul 2004 - 2013r.;
- PAN Popielno – 1 773 ha w granicach Parku – pul 2012 - 2021;
- Nadleśnictwo Spychowo - 244, 33 ha w granicach Parku – pul 2003 – 2012 r.;
- Nadleśnictwo Giżycko 95, 14 ha w granicach Parku – pul 2007 – 2016 r.,

b) gospodarka łowiecka;

według stanu na 2010 na terenie Parku odnotowano obwody łowieckie o numeracji: 166, 167, 200, 201, 202, 203, 204, 228, 229, 230, 231, 232.

- c) gospodarka rybacka prowadzona jest w oparciu o aktualne operaty rybackiego użytkowania jezior - rybackimi użytkownikami są: Gospodarstwo Rybackie Mikołajki, Gospodarstwo Rybackie Śniardwy, Gospodarstwo Rybackie w Mrągowie oraz Gospodarstwo Rybackie PZW

Obwody rybackie na wodach w granicach Parku i otuliny Wykaz – 9.

Lp.	Nazwa i numer obwodu rybackiego	Opis obwodu rybackiego
–	OBWÓD RYBACKI RZEKI PISA - NR 1	Obwód rybacki obejmuje wody rzeki PISA od osi podłużnej mostu kolejowego w miejscowości Pisz do ujścia rzeki Wincenta wraz z wodami jej dopływów oraz wody starorzeczy i innych zbiorników wodnych o ciągłym dopływie lub odpływie do wód tego odcinka.
–	OBWÓD RYBACKI JEZIORA MAJ CZ WIELKI W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 28	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Majcz Wielki, b) jeziora Majcz Mały, wraz z wodami strugi łączącej ww. jeziora i odpływu z jeziora Majcz Wielki do jeziora Inulec. Obwód znajduje się w gminie Piecki.
–	OBWÓD RYBACKI JEZIORA INULEC W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 29	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Inulec, b) jeziora Płociczno, c) jeziora Głębokie, d) jeziora Zelwążek, e) jeziora Jorzec, wraz z wodami dopływów i cieków łączących ww. jeziora oraz odpływu z jeziora Jorzec do jeziora Tały. Obwód znajduje się w gminie Mikołajki.
–	OBWÓD RYBACKI JEZIORA BIAŁE W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 36	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Piłakno, wraz z wodami dopływów i odpływu do jeziora Białe, b) jeziora Dłużec, wraz z wodami dopływu z jeziora Kujno na odcinku od przepustu pod drogą w miejscowości Borowe i odpływu do jeziora Białe, c) jeziora Zdrężno (Rutkowo), wraz z wodami dopływu do jeziora Dłużec, d) jeziora Krzywy Róg (Szklarnia), e) jeziora Krzywe,

Lp.	Nazwa i numer obwodu rybackiego	Opis obwodu rybackiego
		f) jeziora Białe, wraz z wodami dopływów, g) jeziora Gant, wraz z wodami odpływu rzeką Babięcka Struga na odcinku do jazu piętrzącego przy młynie w miejscowości Babięta. Obwód znajduje się w gminach: Piecki, Sorkwity i Mrągowo.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA ZYZDRÓJ WIELKI W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 38	Obwód rybacki obejmuje wody: a) rzeki Babięcka Struga na odcinku od jazu piętrzącego przy młynie w miejscowości Babięta, b) jeziora Zyzdrój Wielki, c) jeziora Zyzdrój Mały, d) jeziora Spychowskie, e) jeziora Kierwik, f) rzeki Spychowska Struga na odcinku od jeziora Zyzdrój Mały do jeziora Zdrużno. Obwód znajduje się w gminach Piecki i Świętajno.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA MOKRE W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 39	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Zdrużno, b) jeziora Uplik, c) jeziora Mokre, d) jeziora Kołwin, e) jeziora Nawiady, f) jeziora Kiełbonki, g) jeziora Mojtyny, wraz z wodami dopływów i cieków łączących ww. jeziora, h) jeziora Krutyńskie *, i) rzeki Krutynia od wypływu z jeziora Krutyńskiego do osi podłużnej mostu drogowego w miejscowości Krutyń *, wraz z wodami ich dopływów i odpływów. Obwód znajduje się w gminach: Piecki oraz Ruciane – Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA KOŁOWINEK W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 40	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Kołowinek. Obwód znajduje się w gminie Piecki.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA PIERWOS W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 41	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Pierwos *. Obwód znajduje się w gminie Piecki.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA ŁAWNY LASEK W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 42	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Ławny Lasek. Obwód znajduje się w gminie Piecki.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA MULASTE W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 43	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Mulaste. Obwód znajduje się w gminie Piecki.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA KLIMUNT W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 44	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Klimunt, b) jeziora Klimontek, wraz z wodami odpływu do jeziora Krutyńskie. Obwód znajduje się w gminie Piecki.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA DUŚ W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 45	Obwód rybacki obejmuje wody: a) rzeki Krutynia od osi podłużnej mostu drogowego w miejscowości Krutyń do osi podłużnej mostu drogowego w miejscowości Ukta, b) jeziora Duś, wraz z wodami ich dopływów i odpływu do rzeki Krutynia. Obwód znajduje się w gminach: Piecki i Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA SKOK	Obwód rybacki obejmuje wody:

Lp.	Nazwa i numer obwodu rybackiego	Opis obwodu rybackiego
	W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 46	a) rzeki Krutynia od osi podłużnej mostu drogowego w miejscowości Ukta do ujścia do jeziora Ogrodowe (Gardyńskie) *, b) jeziora Skok (Bobrówko), wraz z wodami dopływów i odpływu do rzeki Krutynia. Obwód znajduje się w gminie Piecki.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA PŁOCICZNE W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 47	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Kurjanka, b) jeziora Łopiańskie, c) jeziora Pietrzysko (Pietruszka), d) jeziora Płociczne, wraz z wodami dopływów i cieków łączących ww. jeziora. Obwód znajduje się w gminie Mikołajki.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA BELDANY W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 48	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Mikołajskie, b) jeziora Beldany, c) jeziora Ogrodowe (Gardyńskie) *, d) jeziora Malinówko *, e) jeziora Jerzewko (Jeżewskie), f) jeziora Wigryny, g) działki 16/1 jeziora Śniardwy, h) jeziora Karłowo, wraz z wodami cieku łączącego jezioro Karłowo z jeziorem Mikołajskie, i) rzeki Krutynia od wypływu z jeziora Jerzewko do jej ujścia do jeziora Beldany, j) rzeki Wigrynia na odcinku od osi podłużnej mostu drogowego w miejscowości Dybówek do jeziora Wigryny, wraz z wodami cieków bez nazwy łączących jezioro Beldany z jeziorem Guzianka Mała. Granica pomiędzy jeziorem Mikołajskim i jeziorem Śniardwy – po linii łączącej cypel Dybowski Róg z południowym punktem granicznym wytyczonym geodezyjnie. Granica pomiędzy jeziorem Mikołajskim i jeziorem Tały – most drogowy w miejscowości Mikołajki. Obwód obejmuje gminy: Piecki, Mikołajki oraz Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA LISUNIE W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 49	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Lisunie Duże *, b) jeziora Lisunie Małe, c) rzeki Lisunka. Obwód znajduje się w gminie Mikołajki.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA ŚNIARDWY W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 50	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Śniardwy (z wyłączeniem działki 16/1) - (granica pomiędzy jeziorem Śniardwy i Mikołajskie biegnie po linii łączącej cypel „Dybowski Róg” z południowym punktem granicznym wytyczonym geodezyjnie), b) jeziora Wejsunek, c) jeziora Warnoły *, d) jeziora Tuchlin, wraz z wodami dopływów ww. jezior do jeziora Śniardwy, e) jeziora Tyrkło, f) jeziora Seksty, g) jeziora Kaczerajno, h) rzeki Wężówka, i) rzeki Orzysz na odcinku od osi podłużnej mostu drogowego w miejscowości Grzegorze do jeziora Tyrkło, j) rzeki Wilkus na odcinku od osi podłużnej mostu Zdory – Kwik,

Lp.	Nazwa i numer obwodu rybackiego	Opis obwodu rybackiego
		k) rzeki Struga, l) rzeki Czarna Struga, m) Kanału Jeglińskiego na odcinku do osi podłużnej mostu drogowego Szczecy Wielkie - Jeglina. Obwód znajduje się w gminach: Mikołajki, Pisz, Orzysz i Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA KADZIDŁOWO W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 82	Obwód rybacki obejmuje wody Jeziora Kadzidłowskiego wraz z wodami cieką łączącego jezioro z rzeką Krutynią. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA DŁUŻEC W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 83	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Dłużec wraz z wodami odpływu * do jeziora Jaśkowskie na odcinku do osi podłużnej mostu na drodze Wigryny - Kamień. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA JAŚKOWSKIE W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 84	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Jaśkowskie wraz z wodami dopływu z jeziora Dłużec na odcinku od drogi Wigryny-Kamień i odpływu z jeziora Jaśkowskie do jeziora Beldany. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA FŁOSEK W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 85	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Fłosek (Hos) wraz z wodami cieką łączącego jezioro Fłosek z jeziorem Beldany. Obwód znajduje się w gminie Mikołajki.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA SMOLAK WIELKI W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 86	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Smolak Wielki, b) jeziora Smolak Mały, wraz z wodami cieką łączącego te jeziora z jeziorem Beldany. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA BEZ NAZWY W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 87	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora bez nazwy o powierzchni 2,32 ha wraz z wodami cieką łączącego to jezioro z jeziorem Nidzkie. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida w miejscowości Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA ZDRUŻNO W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 88	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Zdrężno. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA JANY W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 89	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Jany, Jany Małe i Małzy wraz z cieką łączącym te jeziora z jeziorem Jaśkowo Duże. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida w miejscowości Szeroki Bór.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA ZGNIŁKA W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 90	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Zgniłka wraz z wodami odpływu z jeziora Jegocin na odcinku do drogi Pisz - Wejsuny. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA JEGOCIN W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 91	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Jegocin, b) jeziora Jegocinek, wraz z wodami cieką łączącego jezioro Zgniłka z jeziorem Jegocin na odcinku od drogi Pisz - Wejsuny. Obwód znajduje się w gminach: Pisz i Ruciane - Nida.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA NICPONEK W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 92	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora Nicponek. Obwód znajduje się w gminie Pisz.
-	OBWÓD RYBACKI JEZIORA BEZ NAZWY W M. SZEROKI BÓR W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 93	Obwód rybacki obejmuje wody jeziora bez nazwy o powierzchni 1,92 ha wraz z wodami cieką na odcinku od źródła do osi podłużnej mostu drogowego przed ujściem do jeziora Przyłasek. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida w miejscowości Szeroki Bór.

Lp.	Nazwa i numer obwodu rybackiego	Opis obwodu rybackiego
–	OBWÓD RYBACKI JEZIORA GUZIANKA DUŻA W ZLEWNI RZEKI PISA - NR 96	Obwód rybacki obejmuje wody: a) jeziora Guzianka Duża, b) jeziora Guzianka Mała, c) jeziora Kąjk (Koś), wraz z wodami cieką do jeziora Guzianka Duża i cieką łączącego jeziora Guzianka Mała z jeziorem Bełdany na odcinku do mostów drogowych w miejscowości Guzianka. Obwód znajduje się w gminie Ruciane - Nida.

* oznaczono jeziora położone w granicach rezerwatów przyrody

d) działalność turystyczna (gastronomiczno-hotelowa):

- Baza noclegowa na terenie Parku obejmuje: hotele, pensjonaty, ośrodki wczasowe i stacje wodne, kwatery prywatne, pokoje gościnne i gospodarstwa agroturystyczne, pola biwakowe.
- Wielkość bazy noclegowej jest zmienna. Aktualne dane są dostępne w Urzędach Gmin. W oparciu o dane z ostatnich lat w poszczególnych gminach w granicach Parku i otuliny wygląda to następująco:

Rodzaj obiektu	Piecki	Mikołajki	Ruciane-Nida	Mragowo	Świątajno	Orzysz	Pisz	Razem
Hotele	1	5	1	2	2	-	-	11
Pensjonaty	1	2	5	1	3	-	-	12
Ośrodki wypoczynkowe	2	3	10	1	1	1		18
Stacje wodne	2	-	1	-	1	-	-	4
Kwatery prywatne	40	102	52	8	1	1	5	209
Gospodarstwa agroturystyczne	1	17	35	36	2	1	4	96
Pola namiotowe i kempingi	3	-	4	2	-	4	1	14
Razem miejsc noclegowych								Ok. 100 000

e) działalność rolnicza (gospodarstwa indywidualne, agroturystyczne, RSP w Zdorach),

f) działalność usługowa (funkcjonowanie zakładów produkcyjnych i rzemiosła usługowego nie powodujących negatywnych oddziaływań na środowisko);

3) chłonność naturalna i turystyczna oraz obciążenie turystyczne terenu Parku:

- Dotychczas nie zostały przeprowadzone szczegółowe badania chłonności naturalnej terenu Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Chłonność naturalna związana jest z odpornością poszczególnych zbiorowisk roślinnych (siedlisk przyrodniczych) na degradację. Wysoki poziom chłonności naturalnej wykazują zbiorowiska trawiaste oraz większość zespołów borowych. Niższy stopień chłonności posiadają buczyny, olsy i łęgi. Najniższą chłonnością cechują się zbiorowiska roślinności torfowiskowej.
- Chłonność turystyczna (pojemność) związana jest z możliwościami obsługi ruchu turystycznego (miejsca noclegowe, pobytowe, gastronomia, kąpieliska, parkingi itp.). Szacuje się, że baza wypoczynkowa posiada chłonność równą aktualnemu obciążeniu turystycznego w szczycie sezonu - jednorazowo na terenie Parku do 100 000 osób dziennie. Wysokie jest w okresie sezonu obciążenie komunikacyjne, i wykazuje przekroczenie chłonności naturalnej rzeki Krutyni.

4) rodzaje aktywności turystycznej na terenie Parku:

- turystyka krajoznawcza (poznawanie walorów przyrodniczych i historyczno-kulturowych w okresie letnim i zimowym);
- turystyka kwalifikowana (piesza, rowerowa, kajakowa, żeglarska i narciarska);
- turystyka wypoczynkowa (wypoczynek bierny, plażowanie, zażywanie kąpeli, uprawianie sportów wodnych, spacerowanie, zajęcia ruchowe, wycieczki itp.);

5) obiekty zagospodarowania turystycznego:

a) ośrodki dydaktyczne:

- Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Kulturowej Mazurskiego Parku Krajobrazowego „Stodoła Mazurska” w Krutyni,
- Nadleśnictwo Maskulińskie: Ośrodek Edukacji Leśnej Wojciechówka przy zabytkowej Wyluszcarni nasion im. Zdzisława Borońskiego w Rucianem-Nidzie,
- Nadleśnictwo Strzałowo: Izba Leśna, Izba Historyczna, Sala Edukacyjna, Dwie „Zielone Klasy”, Izba Pamięci Ernsta Wiecherta,
- Nadleśnictwo Spychowo: Leśny Ośrodek Edukacji Ekologicznej, Muzeum Leśne;

b) ścieżki dydaktyczne wyznaczone przez:

- Mazurski Park Krajobrazowy: ścieżka przyrodnicza „Rezerwat – Zakręt”, ścieżka przyrodnicza „Rezerwat – Krutynia”, ścieżka przyrodnicza „Krutuń – Zgon”, ścieżka przyrodnicza „Krutuń – Rosocha”, ścieżka przyrodnicza „Rosocha – Wojnowo”, ścieżka przyrodnicza „Rezerwat – Jezioro Łuknajno”, ścieżka przyrodnicza „Okolice Łuknajna”;
- Nadleśnictwo Maskulińskie: „Ruciański Las Szlakiem Starych Dębów”, „Kadzidłowski Las”, „Śladami Gałczyńskiego”, „Wokół Jeziora Chudek”;

- Nadleśnictwo Strzałowo: ścieżka dydaktyczna przy drodze Piecki-Mikołajki na skraju rezerwatu „Strzałowo”, ścieżka dydaktyczna wokół leśniczówki Pierśławek;

c) przez teren Parku bieżą odcinki następujących znakowanych pieszych i rowerowych szlaków turystycznych:

- Jezioro Mokre 19 km,
- Rezerwaty Krutyńskie 10 km,
- Kulturowo-Historyczna 17 km,
- Ernsta Wiecherta 28 km,
- Kadzidłowo – Dolna Krutynia 12 km
- Leśniczówka Pranie 27 km,
- Ścieżka „Wokół Jeziora Śniardwy”- szlak niebieski, 100,4 km,
- Ścieżka Przyrodnicza Okolice Łuknajna 8 km,
- Szlak Giżycko-Pisz – znaki czerwone PTTK,
- Szlak im. Karola Małłka – znaki żółte PTTK,
- Szlak Ruciane-Piaski-Ruciane – znaki zielone PTTK,
- Szlak im. M. Wańkowicza – znaki niebieskie PTTK;

d) Punkty widokowe i miejsca otwarcia krajobrazowych:

- Dziubiele, północny brzeg jeziora Śniardwy,
- Niedźwiedzi Róg, południowy brzeg jeziora Śniardwy,
- Nowe Guty, północno-wschodni brzeg jeziora Śniardwy,
- Wyspa Szeroki Ostrów, widok na jezioro Śniardwy z zachodniej części wyspy,
- Łuknajno, wieża widokowa na zatokę Łukniańską i jezioro Śniardwy,
- Łuknajno, 3 wieże widokowe na jezioro Łuknajno,
- Cierpięty, punkt widokowy z plaży gminnej na jezioro Mokre,
- Wejsuny, południowy brzeg jeziora Warnołty;

6) zatrudnienie: spośród osób zawodowo czynnych odsetek osób zatrudnionych w rolnictwie w 2000 r. wynosił ok. 45%; obecnie znacznie zmalał o około 16% (dane z 2009 r.) na korzyść sektora turystycznego; zmalała zdecydowanie ogólna liczba małych i średnich gospodarstw rolnych, natomiast wskutek ogólnych zmian strukturalnych w użytkowaniu ziemi zwiększyła się liczba dużych obszarowo gospodarstw;

7) sieć osadnicza, ludność i infrastruktura społeczna Parku:

a) obszar Parku zamieszkuje łącznie ok. 11 000 osób, w 55 jednostkach osadniczych,

b) sieć osadnicza jest rozdrobniona, liczba jednostek do 300 mieszkańców wynosi ok. 81%, zamieszkuje w nich 58% ludności z terenu Parku; średnia liczba mieszkańców w jednostce osadniczej wynosi 200

osób; udział liczby ludności w jednostkach największych powyżej 500 mieszkańców, jakimi są Woźnice i Ukta, utrzymuje się na poziomie 12-13%;

c) obiekty infrastruktury społecznej położone na terenie Parku:

- Przychodnia Zdrowia w Ukcie,
- Dom Pomocy Społecznej Ewangelicki Dom Opieki "Betezda" w Ukcie,
- Szkoła Podstawowa w Ukcie,
- Szkoła Podstawowa w Krutyni,
- Szkoła Podstawowa w Starych Kiełbonkach,
- Szkoła Podstawowa, ośrodek zdrowia i biblioteka publiczna w Woźnicach,
- Dom Kultury w Rucianem-Nidzie, Filia Biblioteki w Ukcie,
- Muzeum w Stacji Rolnictwa Ekologicznego PAN w Popielnie,
- Muzea przyrodnicze przy Nadleśnictwach Spychowo i Strzałowo
- Muzeum Przyrodnicze Mazurskiego Parku Krajobrazowego w Krutyni,
- Park Dzikich Zwierząt w Kadzidłowie,
- Prywatne Muzeum Danuty i Krzysztofa Worobców i Osada Kulturowa w Kadzidłowie,
- Izba Regionalna w Wejsunach.

8) infrastruktura techniczna:

a) układ drogowy Parku:

- droga krajowa Nr 58 Stare Kiełbonki – Zgon – Rosocha,
- droga wojewódzka Nr 609 Ukta – Mikołajki,
- droga wojewódzka Nr 610 Piecki – Ruciane-Nida,
- droga powiatowa Nr 1749 N Kołowinek – Lipowo Skrzyż.,
- droga powiatowa Nr 1773 N Skrzyż. Krutyńskie – Krutyń – Rosocha Skrzyż.,
- droga powiatowa Nr 1700 N Stare Kiełbonki – Koczek,
- droga powiatowa Nr 1775 N Bobrówko – Żelwagi,
- droga powiatowa Nr 1747 N Jakubowo – Piecki,
- droga powiatowa Nr 1777 N Onufryjowo – Popielno,
- droga powiatowa Nr 1644 N Nowy Most – Iznota,
- droga powiatowa Nr 1696 N Łuknajno – Dziubiele,
- droga powiatowa Nr 1765 N Bobrówko – Lipowo – Piecki;

b) komunikacja kolejowa i drogową w otulinie Parku:

- linia Mrągowo – Mikołajki – Orzysz,
- linia Spychowo – Ruciane-Nida – Pisz,
- droga krajowa 59 - Mrągowo-Spychowo,
- droga krajowa 16 – Mrągowo – Orzysz,
- droga krajowa 63 – Orzysz – Pisz,

- droga krajowa 58 – Ruciane-Nida – Pisz;

c) drogi wodne:

- szlaki żeglugi śródlądowej Mikołajki – Ruciane-Nida i Mikołajki – Śniardwy – Pisz,
- szlak wodny Mikołajki – Śniardwy – Pisz,
- szlak wodny rzeki Krutyni;

d) sieć wodociągowa:

- miejscowościami posiadającymi sieć wodociągową są: w gminie Ruciane-Nida – Ukta, Nowa Ukta, Strzałowo, Gałkowo, Wojnowo, Wólka, Osiniak, Śwignajno, Wygryny, Wejsuny, Piaski, Wierzba, Popielno; w gminie Piecki – Krutyń, Krutyński Piecek, Zielony Lasek, Chostka, Rosocha, Dobry Lasek, Lipowo, Zgon; w gminie Orzysz – Nowe Guty, Okartowo, Suchy Róg; w gminie Świętajno – Spychowo; w gminie Mikołajki – wszystkie sołectkie miejscowości terenu gminy Mikołajki położone w Parku i jego otulinie,
- w pozostałych miejscowościach gospodarka wodna opiera się na indywidualnych ujęciach głębinowych (bez uzdatniania wody),

e) gospodarka ściekowa:

- kolektory sanitarne posiadają miejscowości: w gminie Ruciane-Nida – Piaski, Wygryny (oczyszczalnia w Rucianem-Nidzie), Wierzba, Popielno (oczyszczalnia w Popielnie); stacja wodna PTTK w Kamieniu (oczyszczalnia własna); w gminie Piecki – osada Nowy Most, Ośrodek „Warmia” w Cierzpiętach, Ośrodek „Mazur-Syrenka” w Krutyni, Ośrodek „PWPW” w Jakubowie (oczyszczalnie lokalne); w gminie Świętajno – Spychowo, Połom, (oczyszczalnia w Spychowie), w gminie Orzysz – Nowe Guty, Okartowo; w gminie Mikołajki wszystkie sołectkie miejscowości terenu gminy Mikołajki położone w Parku i jego otulinie;
- część osad leśnych (leśniczówki) wyposażona jest w oczyszczalnie przydomowe,
- w pozostałych miejscowościach gospodarstwa domowe wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki są dostarczane do oczyszczalni gminnych (w Piszcu, Rucianem-Nidzie, Orzyszu, Mikołajkach i w Pieckach);

f) elektroenergetyka:

- energia elektryczna przesyłana jest na obszar Parku liniami średniego napięcia ze stacji transformatorowych z Mikołajek, Piszca, Mrągowa, Rucianego-Nidy, położonych poza obszarami Parku,
- linie średniego napięcia (łącznie ok. 240 km) są w 90 % napowietrzne,
- z linii wysokiego napięcia – jedynie linia Mrągowo-Mikołajki na odcinku 1 km wkracza na teren Parku;

g) gospodarka odpadami:

- wszystkie gminy na terenie Parku mają uchwalony program ochrony środowiska, którego częścią jest plan gospodarki odpadami, natomiast zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gmin wprowadzają regulaminy, będące aktami prawa miejscowego,
- odpady stałe z terenu Parku są wywożone na składowiska odpadów miejsko-gminne; gminy: Piecki i Mrągowo w Polskiej Wsi (poza Parkiem), gmina Ruciane-Nida w Wólce (w Parku), gmina Pisz w Kotle Dużym (poza Parkiem), gmina Orzysz w Górze (poza Parkiem), gmina Mikołajki – Polska Wieś k. Mrągowa, gmina Świętajno w Linowie (poza Parkiem),
- w większych miejscowościach (wsie sołeckie) Parku na terenie wszystkich gmin znajdują się pojemniki do segregacji odpadów (plastik, szkło, makulatura),
- odpady płynne w gospodarstwach rolnych (gnojowica, gnojówka, odcieki z obornika) w przeważającej części gospodarstw są gromadzone w szczelnych zbiornikach i wywożone na pola, jako płynny nawóz naturalny.

Rozdział 3. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych Parku, a także obszarów Natura 2000 i ich skutków

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków zawiera WYKAZ 10. Wykaz tych zidentyfikowanych zagrożeń jest wynikiem prowadzonej w Parku systematycznej analizy skuteczności istniejących form ochrony i realizowanych zabiegów ochronnych na tle aktywności gospodarczej.

WYKAZ 10.

Lp.	Zagrożenie	Skutki	Sposoby eliminacji lub ograniczenie zagrożeń i ich skutków
1	Zabudowa - Lokalizacja zabudowy letniskowej i pól namiotowych w bezpośrednim sąsiedztwie strefy brzegowej jezior, samowola budowlana.	Niszczenie stromych stoków rynien jeziornych, ich walorów morfologicznych i krajobrazowych, prowadzi do uruchamiania procesów erozji, a w przypadkach skrajnych - ruchów masowych, niszczenie trzcinowisk i pasów roślinności przybrzeżnej.	Zakaz zabudowy strefy do 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej i gospodarce wodnej lub rybackiej, zaopiniowanych pozytywnie przez dyrektora Parku, a w przypadkach kolizji z korytarzami ekologicznymi - szlakami migracji zwierząt i ich dostępem do wód, ograniczenie ich do dalszej odległości od brzegów wód. Niezabudowywanie budowlami betonowymi i kamiennymi schodami i innymi sztucznymi umocnieniami skarp jeziornych i rzecznych, z wyjątkiem drewnianych umocnień i zejść na wysokości ośrodków turystyki wodnej lub

Lp.	Zagrożenie	Skutki	Sposoby eliminacji lub ograniczenie zagrożeń i ich skutków
			wyznaczonych pól namiotowych i biwakowych. Ochrona brzegów jezior i rzek poprzez niewznoszenie trwałych obiektów małej architektury oraz budowy ogrodzeń na skarpach jeziornych i rzecznych.
2	Presja turystyczna: Dewastacja roślinności brzegowej jezior, rzek, zatrzymywanie pojazdów i biwakowanie w miejscach nieoznaczonych.	Niszczenie strefy buforowej wód powierzchniowych, płoszenie zwierząt, likwidacja gniazd ptaków, niszczenie miejsc lęgowych innych zwierząt, zanieczyszczenie strefy brzegowej wód powierzchniowych, presja na szlaki przebiegające przez lasy – zaśmiecanie i zadeptywanie.	W celu ochrony ptactwa wodnego i innych grup zwierząt oraz roślinności, brak możliwości pływania turystycznego łodziami motorowymi po terenach wrażliwych przyrodniczo tzn. zatoki, starorzecza, przesmyki między wyspami. Tereny te zostaną oznakowane zakazem wpływania – zielony okrągły znak z poprzecznym białym pasem. Nie wycinanie i nie niszczenie zadrzewień i zakrzewień oraz roślinności zielnej w strefie brzegowej wód powierzchniowych. Dopuszcza się budowę pomostów drewnianych i pontonowych oraz drewnianych umocnień brzegu na wysokości ośrodków turystyki wodnej, pól namiotowych i biwakowych oraz wyznaczonych miejsc wodowania i odbioru kajaków. Propaguje się turystykę zrównoważoną, która podtrzymuje ekologiczną, społeczną i ekonomiczną integralność terenów, a także zachowuje dla przyszłych pokoleń, w jak najmniej zmienionym stanie zasoby naturalne i kulturowe tych obszarów, umieszcza się tablice informacyjne w miejscach wrażliwych przyrodniczo. Inicjuje i prowadzi się współpracę w zakresie edukacji ekologicznej z firmami zajmującymi się wynajmem sprzętu pływającego na terenie Parku m. in. prowadzenie szkoleń dla przewodników turystyki kajakowej w MPK z zakresu ochrony przyrody.
3	Dewastacja lasów związana z ruchem	Płoszenie zwierząt, niszczenie ściółki, rozjeżdżanie szlaków, niszczenie upraw,	1. Przegląd i uzupełnienie oznakowania leśnych dróg publicznych oraz dróg leśnych

Lp.	Zagrozenie	Skutki	Sposoby eliminacji lub ograniczenie zagrożeń i ich skutków
	pojazdami silnikowymi, quadami i motorowerami; parkowanie w miejscach nieprzeznaczonych na te cele.	kolizje pojazdów z turystami i zwierzętami, zwiększenie zagrożenia pożarowego.	dopuszczający ruch po tych drogach. Ograniczenia nie dotyczą inwalidów poruszających się pojazdami przystosowanymi do ich potrzeb. 2. Systematyczna kontrola postoju pojazdów – 3. Oznakowanie miejsc postoju 4. Egzekwowanie zakazów wynikających z ustawy o lasach (art. 29)
4	Sztuczne oświetlenie - czynnik podstawowy.	Wabienie i ginięcie nocnych motyli (zwłaszcza ciem i zawisaków). Zakłócenie dobowych migracji ptaków. Inne grupy zwierząt np. ssaki reagują różnie – roślinożerne przyzwyczajają się, natomiast drapieżne wycofują.	Ograniczanie zabudowy korytarzy będących trasami migracji zwierząt. Tworzenie pasów zadrzewień między jednostkami osadniczymi a terenami otwartymi i leśnymi.
5	Hałas - czynnik podstawowy.	Płoszenie ssaków i ptaków, zwłaszcza przy hałasie gwałtownym i permanentnym, stres u ssaków i rozbijanie ich populacji na izolowane grupy. Do hałasu długotrwałego, ale jednostajnego (szosa) mogą się przyzwyczać ssaki roślinożerne, a nawet drapieżne jak np. wilki.	Wnioskowanie do właściwych zarządców w celu ograniczenia, w miarę możliwości ruchu ciężkiego transportu na drogach biegnących przez teren Parku, eliminacji skuterów wodnych i motorówek z niezeglownych wód Parku, tworzenia wzdłuż dróg i od strony wsi pasów zieleni spełniających rolę barier akustycznych; ograniczanie czasowe i miejscowe zakazy organizowania imprez z użyciem petard, sztucznych ogni i nagłośnienia w godzinach nocnych.
6	Presja mechaniczna - czynnik podstawowy.	Wydeptywanie roślin i ich wrywanie oraz żłobienie kolein w gruncie, co na skłonach daje skutek w postaci erozji. Zabijanie pod kołami płazów, gadów, niektórych owadów oraz w mniejszej skali innych grup zwierząt. Wstrząsy mechaniczne przy wodach powierzchniowych powodują płoszenie ryb (ważne w okresie tarła). Mechaniczne zaśmiecanie terenu jest nie tylko groźne dla przyrody (kaleczenie się zwierząt), ale daje też ujemne odczucia estetyczne.	Tworzenie dla zwierząt bezkolizyjnych przejść przez drogi, ograniczenie prędkości na odcinkach dróg w miejscach tras migracji zwierząt, ograniczenie prac gospodarczych i ochronnych w lasach przy użyciu ciężkiego sprzętu na terenach występowania cennych przyrodniczo siedlisk i gatunków rzadkich.
7	Zaśmiecenie terenu Parku i wylewanie ścieków bytowych	1. Obniżenie walorów estetycznych terenu, 2. Przenoszenie nasion roślin i tworzenie skupisk roślin ruderalnych i synantropijnych w obrębie roślinności naturalnej,	1. Likwidacja i rekultywacja nielegalnych wysypisk śmieci. 2. Zapobieganie dalszemu zaśmiecaniu terenu przez uwzględnienie tego problemu w

Lp.	Zagrożenie	Skutki	Sposoby eliminacji lub ograniczenie zagrożeń i ich skutków
	<p>oraz opróżnianie toalet chemicznych z jednostek pływających (m.in. wzdłuż przecinających go tras komunikacyjnych; wodnych, pieszych i rowerowych szlaków turystycznych).</p>	<p>3. Eutrofizacja i zatrucie chemiczne jezior i rzek,</p> <p>4. Lokalne zatrucie wód gruntowych.</p>	<p>planach gospodarki odpadami.</p> <p>3. Wprowadzenie oznakowania zakazu wyrzucania śmieci.</p> <p>4. Wprowadzenie odpowiedniej ilości koszy i organizacja sprawnego systemu odbioru odpadów z biwakowisk, miejsc cumowania, szlaków pieszych i rowerowych itp.</p> <p>5. Wprowadzenie zakazu stosowania ścieków bytowych do nawożenia pól.</p> <p>6. Zwiększenie nadzoru i kontroli przez władających nieruchomościami i ich współpraca z organami ścigania.</p> <p>7. Zorganizowanie odbioru ścieków z toalet chemicznych jednostek pływających.</p> <p>1-7 – zadania należące do: samorządów gminnych, powiatowych, wojewódzkich w porozumieniu z Nadleśnictwem Strzałowo, Spychowo, Maskulińskie, Pisz i Dyrekcją Parku; zarządcy dróg (GDDKiA, WZDP, PZDP); właściciele i użytkownicy terenów.</p> <p>8. Edukacja ekologiczna mieszkańców i turystów – zadania należące do Dyrekcji Parku, Nadleśnictw: Maskulińskie, Pisz, Strzałowo, Spychowo, szkół, lokalnych organizacji pozarządowych, lokalnych mediów, Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich.</p>
8	<p>Pożary</p> <p>- czynnik podstawowy.</p>	<p>Możliwość zniszczenia całych ekosystemów zwłaszcza takich jak torfowisko, ciepłolubna łąka, czy las iglasty. Zwłaszcza nieodwracalne w skutkach jest spalenie złoża torfowego.</p>	<p>Zakaz wstępu w okresach suszy na wybrane tereny Parku szczególnie narażone na pożary (wprowadzony przez Lasy Państwowe)</p>
9	<p>Sztuczne zmiany stosunków wodnych</p> <p>- czynnik złożony.</p>	<p>Spadek liczebności zwierząt związanych ze środowiskami podmokłymi jak np. płazów, ptaków wodno-błotnych oraz niektórych drapieżników (orlik krzykliwy).</p> <p>Niszczenie torfowisk wysokich i przejściowych oraz wkraczanie zadrzewień na osuszone torfowiska niskie, co wiąże się z ustępowaniem np. storczyków i innych roślin (rzadkich lub chronionych).</p>	<p>Przywracanie wyższych poziomów wód powierzchniowych oraz w gruncie poprzez tzw. małą i średnią retencję, zwłaszcza na obszarach leśnych i w dorzeczu Krutyni; utrzymywanie wysokich stanów wód w systemie Wielkich Jezior Mazurskich i w dolnym biegu rzeki Krutyni; dbałość o systemy melioracyjne.</p>

Lp.	Zagrożenie	Skutki	Sposoby eliminacji lub ograniczenie zagrożeń i ich skutków
10	<p>Chemizacja środowiska przyrodniczego - czynnik podstawowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - środki chemiczne z takich źródeł jak: rolnictwo, budownictwo, przemysł poza Parkiem, gospodarka leśna oraz samochody; - zanieczyszczenia: a: SO_x, CO₂, metale ciężkie Pb, Cd, Cu, Ni, Zn, tlenki azotu, fosforu i potasu. 	<p>Obecnie najistotniejszy czynnik degradujący – powodujący przeważnie nieodwracalne zmiany ilościowe i jakościowe w ekosystemach: - wyniszczanie owadów i ptaków (zwłaszcza drapieżników) a także masowe giniecie nietoperzy, płazów i bezkręgowców wodnych (jak np. skorupiaki i małże), zanikanie niektórych efektywnych roślin na łąkach (storczyki, pełnik, mieczyk), osłabianie drzewostanów iglastych i przyspieszanie procesu ich obumierania.</p> <p>Metale ciężkie mają ponadto niekorzystny wpływ na mieszkańców Parku.</p> <p>Zanieczyszczenia atmosferyczne nie są znaczące na terenie Parku. Uciążliwością jest punktowe spalanie opakowań z tworzyw sztucznych.</p>	<p>Stosowanie środków chemicznych dozwolonych zgodnie z obowiązującym prawem; popieranie i popularyzacja prowadzenia gospodarki rolnej w ramach programów rolno-środowiskowych i gospodarstw ekologicznych; ograniczenie nawożenia pól gnojowicą, zwłaszcza na przedwiośniu i wczesną wiosną oraz w 100 m od śródpolnych zbiorników wodnych i rozlewisk; ograniczenie ruchu pojazdów z silnikami spalinowymi na lokalnych drogach biegnących przez tereny leśne.</p> <p>Egzekwowanie zakazów wynikających z ustawy o odpadach (art. 71), w tym przekształcanie odpadów poza spalarniami i współspalarniami (zakaz palenia opakowań z tworzyw sztucznych w piecach grzewczych i ogniskach).</p>
11	<p>Promieniotwórcze skażenie terenu (Cez 137) - czynnik podstawowy.</p>	<p>Nowy czynnik wpływający na rośliny (wybujalność liści i zdeformowanie owoców, nasion i części podziemnych) oraz na zwierzęta, – co daje przykładowo takie efekty jak mutacje i masowe pojawianie się niektórych grup owadów i zanik innych, obniżenie liczebności ptaków poprzez dużą śmiertelność wśród piskląt. Problem ten dotyczy zwłaszcza gatunków, które związane są z brzegami wód (np. zimorodek), gdzie koncentracja cezu 137 jest największa.</p>	<p>Sytuacja z serii katastrof z ograniczoną możliwością zapobiegania skutkom.</p>
12	<p>Eksploatacja gatunków (wybiórca) - czynnik złożony.</p>	<p>Ograniczenie liczebności lub wyniszczanie niektórych populacji zwierząt i roślin na skutek: kłusownictwa, zbiorów do zielnika, czy masowych zbiorów płodów runa leśnego.</p>	<p>Tworzenie list gatunków wymagających priorytetowych działań ochronnych i najbardziej narażonych na ustępowanie i giniecie oraz niezwłoczne wdrażanie tych działań.</p>
13	<p>Rozwój zabudowy i sieci dróg</p>	<p>Obok chemizacji i odwodnień najważniejszy czynnik degradujący przyrodę, odznaczający</p>	<p>Ograniczenie nowego budownictwa do zwartej zabudowy istniejących jednostek</p>

Lp.	Zagrożenie	Skutki	Sposoby eliminacji lub ograniczenie zagrożeń i ich skutków
	<p>(rozwój infrastruktury zwłaszcza w zlewni jezior i rzek) - czynnik złożony.</p>	<p>się dużą siłą destrukcyjnego oddziaływania i złożonością, będący głównym czynnikiem degradującym krajobraz (niszczenie otwartych przestrzeni poprzez ich zabudowę – potencjał dla dzikiej przyrody). Skutki to – obniżanie się liczebności populacji zwierząt antropofobowych (np. duże drapieżniki) i większości zwierząt dziko żyjących (zwiększenie się liczebności populacji niektórych zwierząt związanych z człowiekiem – szpak, jaskółka oknówka, synogarlica turecka). Izolowanie populacji (efekt wysp), niszczenie naturalnej szaty roślinnej i wprowadzenie świadome oraz zawleknięcie przypadkowe obcych gatunków roślin. Wraz z omówionym czynnikiem pojawia się, jako pochodna większość pozostałych, które często równocześnie nakładają się na siebie, co z wielokrotnia skutki degradacji.</p>	<p>osadniczych w Parku i jego otulinie; utwardzanie dróg gruntowych biegnących przez tereny leśne w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatów wyłącznie z zastosowaniem materiałów naturalnego pochodzenia, np. kamień, żwir; niedopuszczenie budowy nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych i stopniowa zamiana dotychczasowych linii napowietrznych na kablowe podziemne. Ograniczenie lokalizacji wież telefonii komórkowej na terenie Parku do miejsc o funkcji przemysłowej oraz niedopuszczenie budowy elektrowni wiatrowych na terenie Parku i jego otuliny, ze względu na degradację walorów krajobrazowych oraz zagrożenia dla zdrowia ludzkiego oraz w celu ochrony ptactwa i nietoperzy. Ograniczenie budowy na terenie Parku i w jego otulinie betonowych ogrodzeń oraz niedopuszczenie budowy w krajobrazie polnym, poza jednostkami osadniczymi ogrodzeń o trwałych fundamentach i trwałych bram.</p>
14.	<p>Wybrane elementy gospodarki rybackiej - czynnik złożony, wywołujący skutki względnie trwałe.</p>	<p>Zmiany w proporcjach składów gatunkowych i liczebności populacji ryb w stosunku do zależności w naturalnych ekosystemach bez ingerencji człowieka. Ingerencja w ekosystemy wodne w okresach i miejscach wrażliwych dla ryb oraz innych grup zwierząt, zwłaszcza ptaków – odłowy kłusownicze na tarliskach w okresie tarła. Zagrożenie innym zwierzętom jak żółwie błotne, wydry, bobry poprzez możliwość zaplątania się w sieci. Niszczenie łąk ramienicowych w przypadku stosowania sprzętu ciągnionego. Nadmierna liczebność populacji kormorana powodująca zanieczyszczenie wód, spadek liczebności populacji ryb i obumieranie drzew</p>	<p>Wyznaczenie terenów tarliskowych; połowy w okresie tarła w oparciu o pozwolenia marszałka Województwa zaopiniowane przez dyrektora Parku. Przy stosowaniu sprzętu ciągnionego nie można niszczyć tarlisk i łąk ramienicowych. Brak możliwości używania agregatów prądotwórczych. Brak możliwości użytkowania rybackiego jezior dystroficznych i rzek włosiennicznikowych ze względu na ich wrażliwość przyrodniczą. Kontrola liczebności kormoranów w rozpoznanych koloniach lęgowych i żerowiskowych.</p>

Lp.	Zagrożenie	Skutki	Sposoby eliminacji lub ograniczenie zagrożeń i ich skutków
15.	Eksploatacja kopalin (żwirowanie, kreda jeziorna) - czynnik złożony, wywołujący skutki względnie trwałe.	Na terenie Parku w związku z jego utworzeniem czynnik zanikający, niemniej zostawiający trwały ślad w krajobrazie, jednakże jego wpływ na środowisko przyrodnicze, przy niewielkiej eksploatacji na potrzeby lokalne nie jest duży, może jedynie zachwiać np. proporcje gatunkowe (zwiększenie liczebności jaszczurek) lub pojawienie się nowych gatunków (jaskółka brzegówka) lub roślin piaskowych. W przypadku eksploatacji kredy jeziornej pojawienie się ptaków wodno-błotnych na stawach poeksploatacyjnych i niektórych roślin wodnych.	Ograniczenie eksploatacji kopalin na terenie Parku; w przypadku już istniejących żwirowni, w zależności od miejsca i zniekształcenia rzeźby terenu, należy je zrehabilitować lub pozostawić do naturalnej sukcesji roślinnej; w wyjątkowych przypadkach mogą one służyć do celów edukacyjnych z zakresu nauk przyrodniczych, jako stanowiska dokumentacyjne.

Rozdział 4. Obszary i metody realizacji działań ochronnych

§ 4. Działania ochronne (patrz art. 105, ust.4 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody):

1. Na obszarach objętych innymi formami ochrony przyrody:

- 1) skoordynowanie działań ochronnych z wymogami ochronnymi obowiązującymi na obszarach Natura 2000, pokrywającymi się z terenem Parku, a w szczególności z przepisami wynikającymi z aktualnego prawodawstwa polskiego, oraz planów ochrony tych obszarów, a także planów urządzenia lasu i planu Gospodarczo-Ochronnego LKP „Lasy Mazurskie”;
- 2) skoordynowanie działań ochronnych z wymogami obowiązującymi na obszarach chronionego krajobrazu, pokrywającymi się z otuliną Parku, a w szczególności z przepisami wynikającymi z prawa miejscowego,
- 3) realizacja głównych celów ochrony istniejących rezerwatów przyrody oraz wnioskowanie o obejmowanie ochroną innych obszarów rozpoznanych, jako przyrodniczo cenne, wnioskowanie o tworzenie planów ochrony.
- 4) realizacja głównych celów ochrony istniejących pomników przyrody i użytków ekologicznych oraz wnioskowanie o ustanawianie nowych pomników przyrody, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

2. W zakresie ochrony gatunkowej roślin:

Głównym celem ochrony gatunkowej roślin na terenie Parku jest ich zachowanie in situ. Warunkiem zachowania gatunków jest przestrzeganie zakazów wynikających z rozporządzenia

Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin – zwłaszcza najrzadszych lub ginących (Dz. U. z 2012 r. Nr 0, poz. 81) ich zrywania i wykopywania oraz niszczenia ich siedlisk, a w szczególności niszczenia poprzez:

- a) nieplanowy wyrąb drzewostanów,
- b) odwadnianie torfowisk,
- c) zaniechanie ekstensywnego wypasu muraw kserotermicznych.

Należy prowadzić stały lub okresowy monitoring wymienionych niżej gatunków (i ich siedlisk). Sposoby działań ochronnych i metody monitoringu dostosowywać do aktualnej wiedzy na przedmiotowe tematy oraz oceny skali zagrożeń w miejscu stwierdzonego ich występowania.

Rośliny wymagające **szczególnych działań ochronnych lub monitoringu**, jako wskaźniki zmian w środowisku naturalnym zawiera WYKAZ 11. (dokładna lokalizacja stanowisk gatunków jest dostępna w siedzibie Parku i w nadleśnictwach; będzie podlegać bieżącej weryfikacji);

WYKAZ 11.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Lokalizacja, powód objęcia monitoringiem	Okres badań, co n lat	Sposób realizacji działań ochronnych, metody monitoringu
1)	Chamedafne północna	<i>Chamaedaphne calyculata</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Krutyń i Kołoin (PCzKR*)	co roku	Pomiary powierzchni zajętej przez gatunek, utrzymanie niezbędnego stanu hydrologicznego na torfowisku
2)	Listera sercowata	<i>Listera cordata</i>	Bory bagienne w rezerwacie Krutynia w gm. Ruciane-Nida	co roku	Ochrona przed zmianą stosunków wodnych
3)	Podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	N-ctwo Maskulińskie, I-ctwo Ukta, rez. Krutynia w gm. Ruciane-Nida	co roku	Stałe obserwacje na wyznaczonych powierzchniach
4)	Dzwonecznik wonny	<i>Adenophora liliifolia</i>	N-ctwo Strzałowo, k. osady Dębie, bór mieszany na siedlisku grądu, (DS)*	co roku	Niestosowanie rębni zupełnej w drzewostanie i utrzymanie jego świetlistej postaci
5)	Sasanka otwarta	<i>Pulsatilla patens</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Rostek, Krutyń, bory świeże (DS*)	co roku	Niestosowanie zrębów zupełnych w obrębie stanowisk gatunku i utrzymanie jego świetlistej postaci
6)	Pełnik europejski	<i>Trollius europaeus</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Kołoin, Lipowo, N-ctwo Maskulińskie, I-ctwo Ukta,	co roku	Koszenie łąk przynajmniej jeden raz na dwa lata

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Lokalizacja, powód objęcia monitoringiem	Okres badań, co n lat	Sposób realizacji działań ochronnych, metody monitoringu
			śródleśne łąki		
7)	Kosaciec syberyjski	<i>Iris sibirica</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Lipowo, łąka śródleśna	co roku	Koszenie łąki przynajmniej jeden raz na dwa lata
8)	Mieczyk dachówkowaty	<i>Gladiolus imbricatus</i>	N-ctwo Strzałowo, I-ctwo Lipowo, Kołoin, łąki śródleśne	co roku	Koszenie łąk przynajmniej jeden raz na dwa lata
9)	Brzoza niska	<i>Betula humilis</i>	N-ctwo Maskulińskie, I-ctwo Mikołajki, zatorfiona łąka	3	Monitoring coroczny, przecinanie konkurencyjnych gatunków drzew i krzewów
10)	Obuwik pospolity	<i>Cypripedium calceolus</i>	Wschodni brzeg jeziora Zdrużno w N-ctwie Strzałowo, (DS.*, PCzKR*)	co roku	Obserwacje coroczne w okresie kwitnienia, ewentualne prześwietlanie konkurujących o światło drzew i krzewów
11)	Hildebrandia rzeczna	<i>Hildebrandtia rivularis</i>	W wodach rzeki Krutyni na niektórych odcinkach	co roku	Notowanie zmian powierzchni zajętych przez krasnorosty

*PCzKR – Polska Czerwona Księga Roślin, *DS. – Dyrektywa Siedliskowa

3. W zakresie ochrony gatunkowej zwierząt:

- 1) celem ochrony wymienionych zwierząt jest ich zachowanie w naturze in situ szczególnie poprzez:
 - a) respektowanie zakazów wprowadzonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237 poz. 1419), ich zabijania i płoszenia,
 - b) ochronę ich ostoi i biotopów,
 - c) reintrodukcję niektórych gatunków, dla których zachował się odpowiedni materiał genetyczny (ryś, cietrzew, żółw błotny, rak szlachetny itp.);
- 2) Gatunki lub grupy zwierząt wymagające **szczególnych działań ochronnych lub monitoringu**, jako wskaźników zmian w środowisku naturalnym zawiera określa WYKAZ 12 (dokładna lokalizacja stanowisk gatunków jest dostępna w siedzibie Parku i w nadleśnictwach; będzie podlegać bieżącej weryfikacji);

WYKAZ 12

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Powód objęcia monitoringiem	Okres badań co n lat	Sposób realizacji działań ochronnych, metody monitoringu
1)	Nadecznik stawowy	<i>Spongilla lacustris</i>	Gatunek wskaźnikowy wód	3	Kontrola znanych stanowisk w rzece Krutyni i jeziorach

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Powód objęcia monitoringiem	Okres badań co n lat	Sposób realizacji działań ochronnych, metody monitoringu
2)	Płazy - wszystkie gatunki	<i>Amphibia</i>	Gatunki chronione, charakterystyczne dla zbiorników wodnych i terenów podmokłych	5	Kontrola wybranych miejsc rozrodu, stwierdzanie na podstawie głosów godowych płazów bezogonowych
3)	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	Gatunek (DP*), charakterystyczny dla podmokłych łąk oraz terenów rolniczych użytkowanych ekstensywnie	3	Liczenie zajętych gniazd
4)	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	Gatunek zagrożony (DP*), miejsca lęgowe najczęściej w starodrzewiach, wówczas dodatkowo gatunki parasolowe dla drobnej fauny związanej ze starodrzewiami	1	Ochrona strefowa gniazd, Kontrola i obrączkowanie młodych tylko na podstawie stosownego pozwolenia, utrzymanie wysokiego stanu ryb w małych rzekach śródlęśnych i strumieniach
5)	Bielik, kania ruda, kania czarna, rybołów, orlik krzykliwy	<i>Haliaeetus albicilla</i> , <i>Milvus milvus</i> , <i>M. migrans</i> , <i>Pandion haliaetus</i> , <i>Aquila pomarina</i>	Gatunki zagrożone (DP, PCzKZ*), objęte ochroną strefową, miejsca lęgowe najczęściej w starodrzewiach	1	Kontrola zajętych gniazd w okresie letnim, na początku sezonu lęgowego oraz przed wylotem młodych, w przypadku orlika krzykliwego coroczne wykaszanie łąk śródlęśnych
6)	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	Gatunek zagrożony (DP, PCzKZ*)	2	Liczenie odżywiających się osobników
7)	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	Gatunek zagrożony (DP*), wskaźnikowy dla promieniotwórczego skażenia terenu cezem 137	3	Liczenie w potencjalnych miejscach lęgowych na terenie Parku
8)	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	Gatunek zagrożony (DP*) związany ze starodrzewiami	3	Wyznaczenie transektów lub powierzchni i liczenie stanowisk
9)	Żółw błotny	<i>Emys orbicularis</i>	Gatunek zagrożony (DS, PCzKZ*)	3-4	Kontrola zidentyfikowanych stanowisk i notowanie miejsc napotkanych osobników

* Użyte skróty: DP – Dyrektywa Ptasia, DS – Dyrektywa Siedliskowa, PCzKZ – Polska Czerwona Księga Zwierząt.

Stosowne zezwolenia na odstępstwa od zakazów obowiązujących wobec gatunków objętych ochroną ścisłą, w trybie indywidualnym, wydaje Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska lub regionalny dyrektor ochrony środowiska (art. 56 ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.).

Rozdział 5. Zakresy prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu

§ 5. Prace związane z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu obejmują:

1) w zakresie gospodarki leśnej i ochrony lasu

Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego, Lasy Państwowe (nadleśnictwa) oraz prywatni właściciele lasów prowadzą na podstawie planu urządzenia lasu lub uproszczonych planów urządzenia lasu zgodnie z art. 7 ustawy o lasach.

Realizowana jest ona zgodnie z zasadami, o których mówi art. 8 ustawy o lasach tj.:

- powszechnej ochrony lasów i bioróżnorodności w lasach,
- trwałości utrzymania lasów,
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów,
- powiększenia zasobów leśnych.

Podstawą działań szczegółowych w zakresie hodowli i ochrony lasu są Zasady Hodowli Lasu oraz Instrukcja Ochrony Lasu, wprowadzone w życie Zarządzeniem Dyrektora Generalnego LP. Podane w nich zasady mogą mieć zastosowanie w lasach wszystkich form własności.

a) kształtowanie retencji wodnej i gospodarkę wodą, poprzez:

- zakaz likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- realizacja projektów ochrony i regeneracji ekosystemów mokradłowych;

b) w zakresie nasiennictwa i selekcji

- utrzymywanie i rozwój bazy nasiennej rodzimych gatunków, w szczególności sosny mazurskiej, w postaci Wyłączonych Drzewostanów Nasiennych i Gospodarczych Drzewostanów Nasiennych, a także źródła nasion innych rodzimych gatunków drzew,
- przestrzeganie obowiązującej regionalizacji nasiennej.

c) w zakresie szkółkarstwa

- utrzymywanie miejscowej produkcji szkółkarskiej celem zaspokojenia potrzeb na materiał sadzeniowy na odnowienia i zalesienia w LP i prywatnych oraz lokalnego rynku,

- utrzymywanie zbliżonej do naturalnych warunków produkcji szkółkarskiej na śródleśnych powierzchniach otwartych,
- preferowanie nawozów organicznych do nawożenia szkółek,
- ręczna i mechaniczna uprawa gleby, bez stosowania herbicydów,
- stosowanie środków ochrony roślin ogranicza się do niezbędnego minimum, stosując preparaty dopuszczone do stosowania w leśnictwie przez krajowe przepisy. Stosując środki ochrony roślin, w pierwszej kolejności używa się preparatów najmniej szkodliwych dla środowiska.

d) w zakresie odnowień i zalesień

- popieranie i w miarę możliwości inicjowanie odnowień naturalnych rodzimych pochodzeń drzew, w szczególności Sosny mazurskiej,
- w warunkach wysokiej sprawności gleby ograniczać do niezbędnego minimum przygotowanie gleby przed sadzeniem,
- składy gatunkowe upraw planować w oparciu o krainy przyrodniczo – leśne i potencjalny typ siedliskowy lasu z uwzględnieniem warunków mikrosiedliskowych,
- nie wprowadzać obcych gatunków drzew i krzewów w szczególności inwazyjnych,
- wprowadzać rodzime gatunki domieszkowe, biocenotyczne i fitomelioracyjne celem wspomagania różnorodności biologicznej, w miarę możliwości, maksymalnie urozmaicać skład gatunkowy upraw,
- zakładać ekotony wzdłuż ciągów komunikacyjnych i na granicy z powierzchniami otwartymi,

e) w zakresie pielęgnowania lasu

- popierać najbardziej wartościowe składniki rodzimych drzewostanów,
- eliminować obce gatunki, a popierać biogrupy, jako elementy stabilizujące drzewostan,
- zakres, metody i technologie prac dostosowywać do priorytetowej, lokalnej funkcji lasu (turystyczna, ochronna, obrzeża wód).
- w cięciach pielęgnacyjnych, pozostawia się drzewa biocenotyczne,

f) cięcia odnowieniowe i rębnie

- realizować rębnie dostosowane do warunków siedliskowych i wymagań młodego pokolenia gatunków drzew na uprawie, zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu,
- w drzewostanach cennych przyrodniczo należy modyfikować rębnie, zgodnie z ZHL,
- w celu utrzymania ekotypu sosny mazurskiej stosować rębnię smugową Ic, umożliwiając uzyskanie naturalnych odnowień tego gatunku na terenach sandrowych;
- na siedliskach bagiennych (BMb, LMb) stosować cięcia ograniczone głównie do cięć jednostkowych (sanitarnych);
- w cięciach rębnych pozostawiać wartościowe młodsze i stabilne kępy do dalszej hodowli, przestoje oraz kępy starodrzewu stanowiące nie mniej, niż 5 % powierzchni manipulacyjnej (z zachowaniem

wyjątków zawartych w paragrafie 31 pkt 5 Zasad Hodowli Lasu). Kępy starodrzewu oraz przestoje pozostają do naturalnego rozpadu,

- zaleca się stosować schodkowy lub zatokowy przebieg granicy zrębów,
- pozostawianie cennych elementów starych drzewostanów w postaci drzew dziuplastych, matecznych, pomnikowych o nietypowym pokroju (drzewa biocenotyczne),
- modyfikowanie zabiegów pielęgnacyjnych i cięć odnowieniowych w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych pod kątem wymogów ochronnych. Nie stosowanie zrębów zupełnych bezpośrednio przy naturalnych ciekach i zbiornikach wodnych,

g) w zakresie gospodarki łowieckiej i wzbogacania bazy żerowej zwierzyny

- w zakresie ochrony lasu przed szkodami od zwierzyny łownej niezbędne jest prowadzenie prawidłowej gospodarki łowieckiej oraz regulacji liczebności zwierzyny w zależności od nasilenia szkód przez nią wyrządzanych, w oparciu o roczne i wieloletnie plany łowieckie.
- podjęcie działań w celu skuteczniejszego wykorzystania dotychczasowych efektów badań naukowych,
- prowadzenie inwentaryzacji zwierząt łownych, jako elementu decydującego o zrównoważonych biologicznie populacjach,
- współpracowanie z mediami w zakresie informacji i edukacji łowieckiej społeczeństwa,
- stosowanie zabiegów ochronnych (grodzenia, zabiegi mechaniczne i chemiczne, redukcja liczebności populacji) w sytuacji zagrożenia leśnej różnorodności biologicznej, szczególnie przy nadmiernych stanach populacji zwierzyny płowej
- odstrzał zwierzyny płowej, zwłaszcza jelenia, powinien uwzględniać utrzymanie właściwej struktury wiekowej i płciowej gatunku,

h) ochrona lasu (hylopatologia lasu):

- działania z zakresu ochrony lasu prowadzone są zgodnie z zapisami Instrukcji Ochrony Lasu. W przypadku wystąpienia zagrożenia zdrowotności, stabilności i ciągłości lasu podejmuje się działania przewidziane odpowiednimi przepisami prawnymi oraz Instrukcją Ochrony Lasu,
- stosuje się mechaniczne i biologiczne metody ochrony lasu,
- stosowanie chemicznych środków ochrony roślin w lasach ogranicza się do niezbędnego minimum, zapewniającego utrzymanie właściwego stanu zdrowotnego lasu i ciągłości produkcji leśnej. Stosuje się wyłącznie preparaty dopuszczone do stosowania w leśnictwie, w pierwszej kolejności stosując preparaty najmniej szkodliwe dla środowiska,
- ochrona elementów przyrody ożywionej i nieożywionej w lasach prowadzona jest przez właściciela/zarządcę lasu we współpracy ze służbą Mazurskiego Parku Krajobrazowego.
- ochrona lasu przed pożarami – działania związane z ochroną lasów przed pożarami powinny być prowadzone zgodnie z ogólnie obowiązującymi zasadami.
- szczególnie powinny być preferowane biologiczne metody ochrony lasy, w tym: ochrona mrowisk, krzewów biocenotycznych, ptaków, biologiczna metoda ogniskowo-kompleksowa i inne,
- stosować wszystkie metody ochrony upraw i młodników leśnych, z grodzieniami upraw włącznie (w

miarę możliwości stosować gradzenia drewniane – żerdziowe).

i) ochrona różnorodności biologicznej poprzez:

- pozostawianie i kształtowanie zbiorowisk ekotonowych (okrajkowych),
- objęcie ochroną ostoi wilka oraz rysia, zgodnie z zapisami Rozporządzenia o ochronie gatunkowej zwierząt,
- zachowanie łąk śródleśnych,
- pozostawianie suchych lub usychających drzew, które nie stwarzają zagrożeń, a spełniają istotną rolę w ekosystemie,
- ochronę przy wycince cennych gatunków pielęgnacyjnych i biocenotycznych, drzew z dziuplami, o oryginalnych kształtach oraz drzew o rozmiarach pomnikowych,
- obsadzanie obrzeży lasów, na granicy styku lasu z polami, drzewami i krzewami rodzimych gatunków liściastych (w tym i drzew owocowych, np. jabłoni płonki); postępowanie takie ma bardzo duże znaczenie we właściwym kształtowaniu krajobrazu środowiska leśnego wewnątrz drzewostanów,
- w cięciach rębnych pozostawiać wartościowe młodsze i stabilne kępy do dalszej hodowli, przestoje oraz kępy starodrzewu stanowiące do 5% powierzchni manipulacyjnej, nie mniejsze niż 6 arów (z zachowaniem wyjątków zawartych w paragrafie 31 pkt. 5 Zasad Hodowli Lasu). Kępy starodrzewu oraz przestoje pozostają do naturalnego rozpadu.;

j) pozostałe zasady szczególne podczas prowadzenia gospodarki leśnej:

- ścinka, zrywka i wywóz drewna powinny być prowadzone w sposób zapewniający w maksymalnym stopniu ochronę gleby, istniejących odnowień oraz drzew pozostających na pniu, a szlaki zrywkowe powinny być projektowane w sposób nie naruszający charakteru ochronnego i walorów estetycznych lasu,
- w przypadku gatunków częściowo chronionych pozyskanie dozwolone po uzyskaniu zgody RDOŚ i uzgodnieniu warunków poruszania się po lesie z Nadleśnictwem,
- regulowanie stosunków wodnych powinno być ograniczone do rozmiarów niezbędnych do racjonalnego zagospodarowania użytkowanych gruntów nieleśnych. Zabiegi agromelioracyjne mogą być wykonywane jedynie wtedy, gdy ich zastosowanie przyczynia się do wzmożenia funkcji ochronnych i nie koliduje z kategorią ochronności tych lasów;

2) w zakresie rolnictwa:

- a) w strefach waloryzacyjnych „I” (Pierwszych) i „0” (Zerowych) zaleca się na gruntach rolnych wprowadzenie programów rolno-środowiskowych,
- b) należy przestrzegać zasad nawożenia gleb gnojowicą zgodnie z ustawą z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 147, poz.1033),
- c) nie można realizować obiektów inwentarskich opartych o gnojowicowy system chowu zwierząt,

- d) kompostowanie obornika lub innych nawozów organicznych musi być zabezpieczone przed negatywnym wpływem warunków atmosferycznych oraz przesiąkaniem do wód podskórnych,
- e) nie wolno wprowadzać organizmów modyfikowanych genetycznie do upraw i hodowli,
- f) ze względu na zachowanie bioróżnorodności należy wytypować i chronić tzw. autochtoniczne drzewa nasienne (ADN), co do których istnieje pewność lub duże prawdopodobieństwo, że ich stanowiska nie są pochodzenia synantropijnego i stanowią pozostałość autochtonicznej flory; drzewa te mogą rosnąć zarówno na terenach rolnych, jak i przy granicy lasu, i nie muszą odznaczać się cechami technicznymi, przyjętymi według kryteriów dla drzew nasiennych w lasach państwowych; dotyczy to np.: *Pinus sylvestris* var. *turfosa*, *Picea* (odmiana bałtycka), *Ulmus campestris* var. *tuberosa*, *Cerasus avium*, *Tilia cordata*, *Taxus baccata*;

3) w zakresie infrastruktury wodno-ściekowej:

a) zaopatrzenie w wodę:

- sprzyjające warunki hydrogeologiczne i dobra jakość wód wglębnych, nie wymagających specjalnych procesów uzdatniających, dają podstawy do programowania zbiorowego zaopatrzenia w wodę jednostek osadniczych, z wodociągów lokalnych bądź grupowych,
- wykorzystane winny być do tego celu, w maksymalnym stopniu, istniejące, wydajne odwierty studzienne. Odwierty studzienne wykonane w dorzeczu Krutyni, np. hydrofornia w Ukcie, powinny służyć wyłącznie miejscowościom położonym w obrębie tego dorzecza,

b) kanalizacja sanitarna - specyficzne cechy terenu, rodzaj zagospodarowania przestrzennego oraz wysokie wymagania stawiane w zakresie ochrony i kształtowania środowiska, wymagają, aby w działalności dotyczącej gospodarki ściekami uwzględniać następujące podstawowe uwarunkowania:

- w celu ochrony środowiska, jak i podniesienia standardu życia mieszkańców Parku należy dążyć do objęcia kanalizacją sanitarną możliwie całą ludność zamieszkałą w Parku i jego otulinie,
- przy projektowaniu systemów kanalizacji sanitarnej należy przewidywać wprowadzanie oczyszczania ścieków III stopnia, zapewniającego nie przekraczanie naturalnej chłonności odbiorników, czyli dopuszczalnego poziomu dopływu fosforu i azotu w skali rocznej,
- wyklucza się bezpośrednie odprowadzenie oczyszczonych ścieków do jezior, lecz w sposób pośredni poprzez możliwie najdłuższe odcinki cieków (wg zapisu art. 39, pkt. 2) lit. d ustawy z dnia 1 lipca 2001 r. prawo wodne – czas dopływu ścieków do jeziora nie może być krótszy, niż 24 godziny) (nie dotyczy istniejących oczyszczalni ścieków),
- w przypadku miejscowości położonych w zlewni Krutyni, wyklucza się odprowadzenie oczyszczonych ścieków do rzeki Krutyni, od Jeziora Krutyńskiego do Bełdan, lecz do oczyszczalni zbiorczych w Rucianem-Nidzie, Pieckach i Spychowie,
- w dążeniu do ograniczania ilości ścieków należy stosować oszczędne gospodarowanie wodą i nie lokalizować nowych obiektów i technologii wodochłonnych na terenie i w otulinie Parku,

- priorytetowo należy potraktować konieczność zaplanowania i wykonania gospodarki ściekowej w ośrodkach turystycznych (z uwzględnieniem Kadzidłowa), powstających w Parku i w jego otulinie, z uwagi na degradujący wpływ ścieków na jeziora: Mikołajskie, Bełdany, Śniardwy, Seksty, Tyrkło, Zdrużno, Mokre i Wągiel,
 - należy wykonać inwestycje umożliwiające odbiór ścieków z jachtów i innych jednostek pływających przy większych ośrodkach i stanicach wodnych na szlaku Wielkich Jezior Mazurskich (Mikołajki, Kamień, Ruciane-Nida, Piaski, Wierzba, Nowe Guty, Zdory),
 - przy projektowaniu oczyszczalni ścieków należy uwzględnić technologie pozwalające na redukcję zanieczyszczeń oraz nadmiaru biogenów do poziomu dopuszczalnego, zgodnego z aktualnie obowiązującymi przepisami z uwzględnieniem naturalnej chłonności odbiornika,
- c) w miejscowościach położonych nad jeziorami, w których projektuje się nowe zainwestowanie, wskazane jest wykonywanie sieci wodociągowej równoległe z siecią kanalizacyjną oraz obiektami oczyszczania ścieków,
- d) w miejscowościach położonych nad jeziorami i rzeką Krutynią, w których już istnieje sieć wodociągowa priorytetowo należy potraktować gospodarkę ściekową z uwzględnieniem kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków bądź systemów przesyłowych,
- e) zaopatrzenie w ciepło – stan ciepłownictwa na obszarze Parku i w jego sąsiedztwie, wskazuje na potrzebę traktowania większych źródeł ciepła, położonych poza granicami Parku – w Mrągowie, Mikołajkach, Orzyszu, Piszcu i Rucianem-Nidzie, jako potencjalnych źródeł zagrożenia dla środowiska Parku. W związku z tym uznaje się za niezbędne podjęcie następujących ustaleń:
- w wypadkach adaptacji istniejących kotłowni należy poddać je modernizacji celem zmniejszenia zanieczyszczeń do pożądaných wskaźników określonych w przepisach odrębnych,
 - dla adaptowanych sezonowych obiektów turystycznych oraz obiektów czynnych przez cały rok, jako źródło ciepła dla potrzeb gospodarczych dopuszcza się kotłownie wbudowane z właściwymi urządzeniami zapewniającymi redukcję emisji zanieczyszczeń do pożądaných wskaźników określonych w przepisach odrębnych,
 - kotłownie miejskie i zakładowe o najwyższym poziomie emisji, położone w Mrągowie, Rucianem-Nidzie, Mikołajkach, Pieckach, Orzyszu należy zmodernizować poprzez zastosowanie kotłów z paleniskami fluidalnymi i wysokosprawnymi urządzeniami odpylającymi i odsiarczającymi,
 - niezbędne jest prowadzenie pomiarów emisji i imisji zanieczyszczeń powietrza w wybranych punktach Parku i określanie stopnia zanieczyszczeń przez uprawnioną instytucję;
- 4) w zakresie gospodarki wodnej:
- a) należy ustabilizować stan Wielkich Jezior Mazurskich (Śniardwy, Bełdany, Mikołajskie) na rzędnej w przedziale 115, 90 - 116, 20 m n.p.m. w okresie wiosennym z uwagi na tarliska ryb oraz łęgowiska i żerowiska ptaków; w systemie Wielkich Jezior Mazurskich musi być prowadzona gospodarka wodna,

jak na zbiorniku retencyjnym; wyrównanie odpływów pozwoli na podwyższenie przepływów niżówkowych w rzekach Pisa i Narew, tym samym na zwiększenie ich zdolności regeneracyjnej i atrakcyjności turystycznej;

b) w ramach ochrony gleb i wód przed pogorszeniem się ich właściwości w całej zlewni jeziora Śniardwy należy stosować melioracje uwzględniające dobór właściwych rozwiązań technicznych, stosowanie urządzeń spełniających przede wszystkim wymogi ekologiczne uwzględniając zasadę trwałości wszystkich elementów przyrodniczych i krajobrazu oraz funkcję rekreacyjną terenu;

c) w celu uniezależnienia poziomu wód dolnego biegu rzeki Krutyni od poziomu wód Wielkich Jezior Mazurskich i utrzymania na rzece maksymalnych stanów z uwagi na ochronę biotopów ptaków, płazów i tarlisk ryb należy zwiększyć nadzór i monitoring nad istniejącymi śluzami, a w celu dotlenienia wód rzeki, należy wykonać bystrza w rejonie byłego mostu kolejowego w Ukcie, poprzez narzut z głazów i kamieni (uwzględniając możliwość przepływu kajaków);

d) należy chronić zbiorniki astatyczne, zwłaszcza śródpolne i śródleśne wraz z ich otoczeniem, z uwagi na unikatową i reliktową faunę bezkręgowców oraz oryginalne zbiorowiska roślinne;

e) prowadząc melioracje nie można:

- powodować trwałych zmian krajobrazu, m.in. przez niwelację zagłębień terenowych, ani przez ich osuszanie,
- destabilizować poziom lustra wody w zagłębieniach w sposób nie gwarantujący napełnienia w latach średnich,
- karczować bez uzasadnionej potrzeby drzew i krzewów na trasach urządzeń melioracyjnych,
- likwidować potorfie i zakrzaczeń na terenach zdewastowanych,
- likwidować zadrzewień na użytkach zielonych,
- likwidować biotopów bagiennych,
- obniżać poziom wody w jeziorach,
- niszczyć źródłisk i ich najbliższego rejonu,
- zmieniać poziom wód gruntowych na terenie Parku bez opinii dyrektora Parku,
- meliorować gleb organicznych użytków zielonych bez zapewnienia nawodnień efektywnych;

f) ograniczać do minimum stosowanie melioracyjnych urządzeń technicznych na gruntach ornych i zastępowanie je zabiegami agromelioracyjnymi, zwiększającymi m.in. rotację gleb; stosować zabudowę biologiczną cieków (obsadzać drzewami lub krzewami w miejsca zabudowy technicznej);

g) pozostawiać w stanie istniejącym wszystkie kotliny bezodpływowe, zagłębienia terenowe, wykorzystując je na przepływowe odbiorniki wód drenarskich lub na zbiorniki buforowe na ciekach, które będą pełniły rolę biofiltrów lub bioakumulatorów. Wydaje się możliwe utworzenie takiego zbiornika np. na ujściowym odcinku Snopkowskiej Strugi w okolicy miejscowości Karwik;

5) w zakresie gospodarki rybackiej i amatorskiego połowu ryb:

a) w Parku i jego otulinie wprowadza się alokację jezior określającą priorytetowe użytkowanie jezior, główne funkcje poszczególnych zbiorników:

- na jeziorach nie objętych rezerwatami przyrody dopuszcza się prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej (w oparciu o operaty rybackie pozytywnie zaopiniowane przez Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie) wraz amatorskim połowem ryb; gospodarka ta spełnia wymogi zrównoważonego rybactwa tzn.: umożliwi utrzymanie i przywracanie zdrowych populacji docelowych gatunków ryb oraz sprzyja utrzymaniu integralności ekosystemów jeziornych,
- na jeziorach o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych należy prowadzić publicznie udokumentowany nadzór nad gospodarką rybacką (Mokre, Uplik, Zdrużno, Majecz Wielki, Majecz Mały, Zatoka Łuknańska jeziora Śniardwy, Kaczerajno oraz jeziora już objęte ochroną rezerwatową z dopuszczonym gospodarowaniem rybackim) i amatorskim połowem ryb (Zdrężno, Kołowin, Kołowinek, Gryżewskie, Flos, Skok, Skarp, Wesolek, Jegocin Duży, pd. część Zatoki Wygryńskiej jeziora Beldany),
- jeziora, których główną funkcją może być zarówno gospodarka rybacka, jak i amatorski połów ryb: Śniardwy, Wejsunek, Jegocin Mały, Kuc, Zdrużno; na poszczególnych jeziorach w tej grupie dopuszcza się użytkowanie rekreacyjne na poziomie nie kolidującym z gospodarką rybacką i amatorskim połowem ryb. Oznacza to, że lokalizacja jakiegokolwiek obiektów rekreacyjnych trwałych lub okresowych nie może doprowadzać do niszczenia stref rozrodu ryb, bytowania narybku itp,
- jeziora, których główną funkcją powinno być użytkowanie rekreacyjne np: Beldany, Guzianka Wielka i Mała, Mikołajskie; na terenie Parku są to wody określone w obwieszczeniu RZGW (2009 r.)

L.p.	Obszar dorzecza	Region wodny	Zlewnia bilansowa	Kod SCW	Nazwa SCW	Kod JCWP	Nazwa JCWP
28	Wisła	SW	Zl. systemu Wielkich Jezior Mazurskich i zlewnia Pisy - Z-13	SW1303	Krutynia wraz z dopływami i jeziorami	PLRW20002526434	Krutynia z Wigrynią do połączenia jez. Beldany z jez. Śniardwy
42	Wisła	SW	Zl. systemu Wielkich Jezior Mazurskich i zlewnia Pisy - Z-13	SW1309	Jez. Śniardwy i Roś i jez.: Jegocin Duży, Jegocin Mały (Jegocinek) i Niecponek	PLRW20002526473	Pisa z jeziorem Śniardwy i Orzyszą do wpływu do jeziora Roś
47	Wisła	SW	Zl. systemu Wielkich Jezior Mazurskich i zlewnia Pisy - Z-13	SW1307	Wigrynia i jez. Nidzkie wraz z dopływami i jeziorami	PLRW20002526434	Krutynia z Wigrynią do połączenia jez. Beldany z jez. Śniardwy

- gospodarka rybacka i amatorski połów ryb na tych jeziorach winny być podporządkowane realizacji funkcji głównej. Oznacza to, że lokalizacja obiektów rekreacyjnych na poszczególnych jeziorach tej grupy winna uwzględniać przede wszystkim zasady ochrony jezior (utrzymywanie lub poprawa jakości wód), w mniejszym zaś stopniu interesy gospodarki rybackiej i amatorskiego połowu ryb,

- na jeziorach objętych ochroną, jako rezerваты przyrody obowiązuje zakaz prowadzenia gospodarki rybackiej i amatorskiego połowu ryb, chyba, że zostaną one dopuszczane na mocy planu ochrony lub zadań ochronnych ustanowionych dla rezerwatu, lub indywidualnej zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie wydanej na wniosek zainteresowanego;
- b) ogólne zasady gospodarki rybackiej i wędkarskiego połowu ryb wynikające ze statusu Parku, a także bezsprzecznych, gospodarczych walorów jezior tego terenu, stawiają wymagania racjonalnego użytkowania jezior; w jeziorach położonych na terenie Parku należy:
 - kontynuować zarybianie węgorzem tam, gdzie to jest zasadne,
 - prowadzić gospodarke sieją i sielawą w jeziorach spełniających wymagania termiczno-tlenowe dla tych gatunków (jeziora sielawowe),
 - utrzymać jak największą różnorodność gatunkową ryb rodzimych, dostosowaną do odpowiednich typów ekosystemów wodnych,
 - zapobiegać przypadkowemu wprowadzaniu do jezior jakichkolwiek gatunków obcych dla rodzimej ichtiofauny. Jest to konieczne z uwagi na to, że introdukcja gatunków obcych wiąże się z niebezpieczeństwem rozprzestrzeniania się chorób ryb dotychczas niewystępujących w naszym kraju, ponadto wprowadzanie gatunków obcych może powodować istotne zmiany składu gatunkowego ichtiofauny, m.in. poprzez konkurencję pokarmową lub siedliskową,
 - nie stosować agregatów elektrycznych do gospodarczych połowów ryb,
 - wśród istniejących obwodów rybackich utworzyć obręby ochronne tarliskowe z możliwością prowadzenia połowu w okresie tarła w oparciu o pozwolenia Marszałka Województwa zaopiniowane przez dyrektora Parku, obejmujące najważniejsze akweny tarliskowe w Parku takie, jak: Zatoka Łukniańska Śniardw, jezioro Kaczerajno, Zatoka Iznocka i Wygryńska Beldan, Jezioro Krutyńskie, Jerzewko, jezioro Duś, jezioro Kołowin i Kołowinek; w rejonach połączeń tych wód z innymi akwenami i odcinkami rzek nie stosować jakichkolwiek przestaw połowowych; całoroczny zakaz planowych połowów (z wyjątkiem zgody dyrektora RDOŚ) dotyczy jezior Łuknajno, Gardyńskie, Malinówko, oraz rzeki Krutyni – od mostu w Ukie do Jeziora Gardyńskiego,
 - zaniechać wędkarskiego użytkowania drobnych zbiorników, zwłaszcza jezior dystroficznych,
 - amatorski połów ryb, może odbywać się w miejscach wyznaczonych nie kolidujących z ochroną rzadkich gatunków zwierząt,
- c) jeziora na terenie Parku należy pozostawić w zasobach Skarbu Państwa; w przypadku zamiaru prowadzenia działań inwestycyjnych na gruntach przyległych do wód państwowych konieczne jest dokonanie rozgraniczenia geodezyjnego gruntów w tym przypadku ustalenia linii brzegowych jezior i rzek, zgodnie z art.15 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.);

6) w zakresie turystyki:

- a) tereny Parku wykorzystywane są do celów turystyki wodnej i żeglarstwa oraz turystyki krajoznawczej. Ich rozwój winien być podporządkowany wymogom ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu. Za podstawowy wyznacznik rozwoju przyjmuje się chłonność rekreacyjną terenów, która określa liczbę jednoczesnych użytkowników, niepowodujących degradacji środowiska (50 000-100 000 osób);
 - b) elementem o szczególnym znaczeniu na terenach o uznanych funkcjach turystycznych są jeziora – utrzymanie ich turystycznych funkcji jest możliwe pod warunkiem zmniejszenia dopływu do ich wód, składników biogennych (fosforu i azotu), stosując w oczyszczalniach ścieków III stopień oczyszczania i wprowadzając strefy ochronne jezior wydatnie ograniczające spływy biogenów z gruntów rolnych;
 - c) program turystycznego zagospodarowania Parku poza chłonnością, skorelowany jest z podziałem obszaru Parku na strefy przyrodniczo-ekologiczne i krajobrazowe, możliwościami rozwoju rekreacji w otulinie Parku oraz potrzebami współdziałania z sąsiadującymi miastami w obsłudze ruchu turystycznego;
 - d) intensywność ruchu turystycznego na omawianym szlaku wodnym, stanowiącym odcinek drogi wodnej o dużym znaczeniu dla całego systemu Wielkich Jezior Mazurskich musi być dostosowana do ograniczonej chłonności środowiska, a w szczególności ekosystemów wodnych, limitowanej wielkością ładunku zanieczyszczeń dostarczanych ze ściekami komunalnymi i powierzchniowymi z upraw rolnych;
 - e) zgodnie z wymogami przepisów o ochronie środowiska należy dążyć do stopniowej modernizacji ośrodków o niskim standardzie użytkowym i technicznym (nie wyposażonych w urządzenia techniczne pozwalające na skuteczne eliminowanie negatywnych oddziaływań na środowisko), bez możliwości prolongowania terminów dzierżaw tych gruntów, zwłaszcza na obszarach o wysokiej wartości przyrodniczej (patrz też par. 7, ust.2 lit.i);
 - f) pola namiotowe na brzegach wód, trudnodostępnych od dróg powinny być użytkowane, jako obiekty przeznaczone głównie dla turystyki wodnej – dostępne dla właścicieli pojazdów uprawiających turystykę wodną;
 - g) ograniczenie presji turystycznej (ograniczenie lokalizacji nowych obiektów budowlanych, pól kempingowych i parkingów) na południowo-zachodni brzeg Śniardw w rejonie jeziora Warnołty oraz na północno-zachodni i północny brzeg jeziora Śniardwy w rejonie Zatoki Łukniańskiej, Lasu Łukniańskiego i wsi Dziubiele;
- przystanie żeglarskie należy lokalizować w rejonach wsi Zdory, Kwik, Nowe Guty, Okartowo, Suchy Róg, Popielno,
 - dopuszczalne jest utrzymanie pól biwakowych dla wodniaków, jeśli nie koliduje to z ochroną fauny, flory i ekosystemów; warunkiem istnienia dotychczasowych i nowo organizowanych musi być

zapewnienie odpowiednich warunków sanitarnych (sanitariaty i pojemniki na odpadki nie mogą być lokalizowane bliżej jak 50 m od brzegów, zbiorników i cieków wodnych),

- strefa brzegowa jeziora stykającego się z biwakowiskiem powinna zostać obsadzona przez gospodarza pola krzewami od strony lądu w pasie 5 m, każde pole biwakowe musi mieć zapewniony nadzór przez osobę odpowiedzialną za nie,
- na terenie pól biwakowych dozwolone jest palenie ognisk w miejscach do tego wyznaczonych i odpowiednio przygotowanych,
- wyznaczanie nowych miejsc biwakowych na terenach leśnych i decyzja o pozostawieniu istniejących należy do właściwego nadleśnictwa po konsultacji z dyrektorem Parku. Na terenach pozostałych z dyrektor Parku uzgadnia decyzję z właściwymi samorządami
- na obszarach wód musi być zachowane bezpieczeństwo użytkowników (kapieliska, szlaki wodne) wg zapisów art. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych;

7) w zakresie ochrony powierzchni ziemi i jej struktur geomorfologicznych oraz gleb:

- a) nie dokonywać zmian ukształtowania rzeźby terenu za wyjątkiem zmian niezbędnych dla realizacji celów Parku lub zadań związanych z uznanymi jego funkcjami,
- b) nie prowadzić eksploatacji żwiru, piasku lub czarnoziemiu i innych kopalin na skalę przemysłową, w tym eksploatacji gładów narzutowych i ich wywożenia; istniejące miejsca poboru żwiru, piasku lub czarnoziemiu powinny zostać zamknięte i zrehabilitowane po zakończeniu eksploatacji,
- c) nie prowadzić działalności gospodarczej i budownictwa na stromych zboczach wzgórz, powodujących erozję gleb,
- d) nie prowadzić działalności gospodarczej i budownictwa na terenach źródliskowych oraz w ich sąsiedztwie,
- e) nie prowadzić działalności gospodarczej i budownictwa na skarpach przyjeziornych i przyrzecznych, poza wyznaczonymi miejscami w ramach obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;

8) w zakresie walorów krajobrazowych i wartości kulturowych:

- a) zadrzewienia i zakrzewienia; z racji spełnianej przez te dwa rodzaje zieleni istotnej roli ekologicznej i estetycznej, zwłaszcza na terenach otwartych i użytkowanych rolniczo, wskazuje się na konieczność ich szczególnej ochrony i kultywacji. Wycinka zadrzewień i zakrzewień na terenie Parku i otuliny powinna być opiniowana przez dyrektora Parku. W miejscach uzasadnionych względami krajobrazowymi i przyrodniczymi, należy wprowadzać nowe zadrzewienia i zakrzewienia, np. wzdłuż dróg, na miedzach, wzdłuż naturalnych cieków wodnych,
- b) w miarę istniejących możliwości winny być odnawiane dawne remizy i enklawy śródpolne oraz aleje przydrożne,

c) zabudowa; z dwu zasadniczych rodzajów zabudowy, występujących w krajobrazach Parku – wiejskiej i rekreacyjnej, na wyróżnienie i ochronę zasługuje zabudowa wsi, przede wszystkim dawna, którą charakteryzuje podporządkowanie właściwościom przyrodniczym środowiska i naturalnym, fizjograficznym cechom terenu. Znajduje to swój wyraz w prostych, spokojnych formach architektonicznych, powściągliwym zdobnictwie oraz w stonowanym kolorycie powszechnie stosowanych materiałów – drewno, kamień, cegła i dachówka ceramiczna. Na terenie Parku należy preferować stosowanie typowych dla Mazur materiałów lokalnych oraz form architektury regionalnej; nowa zabudowa powinna nawiązywać do regionalnej architektury mazurskiej murowanej i drewnianej,

d) ochrona walorów zabudowy wiejskiej wymaga przestrzegania następujących zasad:

- istniejące układy przestrzenne poszczególnych wsi oraz ich zabudowa winny być zachowane na bazie wytycznych konserwatorskich lub właściwych opracowań historyczno-kulturowych ustalających zasięgi przestrzenne zabytkowych niw siedliskowych i zasady ich ochrony,
- w zabudowie wiejskiej należy stosować rozwiązania architektoniczne nawiązujące formą i detalami do architektury regionalnej,
- zabudowa służąca funkcjom turystyczno-krajoznawczym Parku, zarówno istniejąca jak i projektowana powinna nawiązywać, pod względem architektonicznym, do cech i wyrazu tradycyjnej zabudowy Parku i nie powodować powstawania dominant krajobrazowych,
- szyldy i reklamy mogą być stawiane wyłącznie w miejscowościach, w granicach obszaru zabudowanego, w jednolitej formie uzgodnionej z gminami, zarządcami dróg i dyrektorem Parku;

e) intencją Parku jest utworzenie Starowerskiego Parku Kulturowego w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków obejmującego teren następujących wsi: Gałkowo, Iwanowo, Kadzidłowo, Wojnowo, Zameczek, Śwignajno Duże i Małe oraz Osiniak, a także Mazurskiego Parku Kulturowego obejmującego wsie: Wólka, Krutyński Piecek, Zielony Lasek, Chostka, Rosocha, Lipowo, Bobrówko i Nowa Ukta z przysiółkami,

f) negatywne znaczenie dla środowiska i harmonijności kulturowych fragmentów krajobrazu Parku ma nowa zabudowa rozproszona (kolonijna) przeważnie występująca w postaci zagród rolniczych lub osad związanych z gospodarką leśną, a także domów letniskowych. Obserwowany obecnie nasilony trend rozwoju zabudowy rozproszonej – niekontrolowanej, z racji cywilno-prawnego obrotu ziemią, zagraża zdegradowaniem krajobrazu otwartych (rolniczych) terenów Parku; konieczne jest ograniczenie zabudowy wybranych terenów rolnych i leśnych poza zwartą zabudową wsi w obrębie Parku, kluczowych w ochronie jego przyrody i krajobrazu oraz ustalenie zasady nie wydawania pozwoleń na budowę obiektów zagrażających walorom przyrodniczym, krajobrazowym, historycznym i kulturowym Parku. Zapisy powinny być zawierane w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin położonych w granicach Parku,

- g) ze względu na ochronę krajobrazu Parku należy ograniczyć budowę nowych wież telefonii komórkowej do miejsc już zainwestowanych, o funkcji przemysłowej (np.: zakład przemysłu drzewnego w Gałkowie) lub w sąsiedztwie istniejących stanic wodnych,
- h) ze względu na ochronę krajobrazu Parku oraz w celu ochrony ptactwa i nietoperzy Parku nie dopuszcza się lokowania elektrowni wiatrowych w granicach Parku i jego otuliny,
- i) ze względu na ochronę krajobrazu oraz dziko żyjących zwierząt niedozwolone jest stosowanie drutów kolczastych w nowo budowanych ogrodzeniach (poniżej 1, 8 m oraz poza siedliskami), należy propagować stopniową likwidację już istniejących (np. poprzez działania edukacyjne); należy też ograniczać budowę na terenie Parku betonowych ogrodzeń oraz nie budować ogrodzeń o trwałych fundamentach w krajobrazie polnym, poza jednostkami osadniczymi;
- 9) w zakresie modernizacji i użytkowania dróg:
- a) w istniejącym wewnętrznym systemie komunikacyjnym Parku i jego powiązaniu z układem zewnętrznym postuluje się wprowadzenie zmian, niezbędnych w celu wyeliminowania, względnie zmniejszenia do minimum sytuacji konfliktowych ze środowiskiem, dotyczących ograniczenia ruchu poprzez:
- ograniczenie prędkości pojazdów w celu ochrony zwierząt przechodzących swoimi ciągami przez drogi kołowe; w miejscach wskazanych przez Park powinny być ustanowione stosowne znaki na drogach wojewódzkich i powiatowych: Ukta-Mikołajki (nr 609), Piecki-Ukta (nr 610), osada Kołwinek-Lipowo Skrzyż. (nr 1749 N), Krutyń - Skrzyż. Krutyńskie (nr 1773 N), Rosocha – Rosocha Skrzyż. (nr 1773 N), Stare Kiełbonki-Koczek (nr 1700 N), Bobrówko-Zełwagi (nr 1775 N), Jakubowo-Piecki (nr 1747 N), Onufryjewo-Popielno (nr 1777 N), droga nr 609 - Nowy Most-Iznota (nr 1644 N), Łuknajno-Dziubiele (nr 1696 N), Bobrówko-Strzałowo-Lipowo (nr 609),
 - w celu ochrony funkcjonujących korytarzy ekologicznych ograniczenie ruchu publicznego na poniższych drogach wyłącznie do tras rowerowych, z wyłączeniem zmotoryzowanego ruchu publicznego, ze względu na ich przebieg przez tereny o wysokich walorach przyrodniczo-ekologicznych: Niedźwiedzi Róg – Snopki do skrzyżowania z drogą Wejsuny – Pisz; Wygryny-Kamień (na odcinku leśnym); Krutyń – Gałkovo z dopuszczeniem do ruchu konnego. Ograniczenie to nie dotyczy gospodarki leśnej i stałych mieszkańców miejscowości oraz osób dojeżdżających do miejsc pracy i letników dojeżdżających do legalnych miejsc wypoczynku;
- b) inne ograniczenia:
- dla odcinków dróg położonych w sąsiedztwie brzegów jezior i rzek wykonać, w ramach ich modernizacji, odprowadzenie wód deszczowych do odbiorników zapewniających zabezpieczenie wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami,
 - do ulepszania nawierzchni dróg prowadzących przez obszary cenne przyrodniczo i korytarze ekologiczne należy stosować materiały takie, jak żwir, kruszywo łamane i inne przyjazne dla środowiska (np. wierzbowe płyty drogowe); na odcinkach leśnych dotychczasowe drogi gruntowe nie

mogą być utwardzane materiałem asfaltowo-smołowym, bitumicznym i betonem (poza punktowymi miejscami o gruncie niestabilnym);

c) potrzeby parkingowe:

- walory przyrodnicze i krajobrazowe Parku sprzyjają rozwojowi ruchu krajoznawczego, dlatego w miejscach i miejscowościach o większej atrakcyjności, należy zabezpieczyć w planach miejscowych tereny pod budowę parkingów;

10) w zakresie ograniczenia hałasu:

a) hałas jest czynnikiem dokuczliwym dla ludzi, jak i zwierząt zamieszkujących teren Parku, stąd należy ograniczać jego uciążliwość poprzez:

- tworzenie pasów zieleni izolacyjnej przy drogach krajowych przechodzących w bezpośrednim sąsiedztwie Parku oraz ustalenie strefy uciążliwości dla dróg krajowych,
- stworzenie pasów zieleni izolacyjnej (zadrzewień i zakrzewień), oddzielających większe jednostki osadnicze od cennych przyrodniczo terenów leśno-polnych i wodnych, jak w przypadku wzdłuż torowiska byłej linii kolejowej na odcinku Gałkowo – Ukta,
- egzekwowanie zakazu turystycznego używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowodnego na otwartych zbiornikach wodnych,
- nie latanie motolotniami i helikopterami nad Parkiem poniżej pułapu 500 m,
- egzekwowanie zakazu wjeżdżania quadami na tereny leśne, zgodnie z zapisami ustawy o lasach (art.29), oraz na użytkach zielonych,
- nie wydawanie zgody na organizowanie rajdów motorowych i samochodowych (w tym motokrosowych),
- nie wydawanie zgody na organizowanie pokazów sztucznych ogni poza okresem Sylwestra i Nowego Roku, egzekwowanie rozporządzenia wojewody o zakazie używania petard, sztucznych ogni i innych wyrobów pirotechnicznych w miejscach kolidujących z ochroną dzikich gatunków zwierząt (rozporządzenie nr 102 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z 29 listopada 2009 r.);
- odstraszanie z pól zwierząt łownych metodą armatek tylko w okresie wzrostu roślin uprawnych;

b) egzekwowanie przepisów o zakazie używania silników spalinowych obowiązujących na wodach nie objętych ochroną rezerwatową:

- w Gminie Świątajno – Spychowskie, Spychowska Struga,
- w Gminie Mrągowo – Probarskie,
- w Gminie Mikołajki – Inulec, Płociczno,
- w Gminie Pisz – Śniardwy (Zatoka Kaczerajno), Jegocin,
- w Gminie Ruciane-Nida – Bełdany (Zatoka Iznocka i północna część Zatoki Wygryńskiej), Wejsunek;

11) w zakresie energetyki:

a) w celu ograniczenia uciążliwości urządzeń elektroenergetycznych należy:

- zrezygnować w miarę możliwości z prowadzenia nowych linii 110 KV przez teren Parku,
- budować nowe linie średniego i niskiego napięcia, jako kablowe,
- przy programowaniu remontów i modernizacji istniejących linii napowietrznych przewidywać ich skablowanie kablem podziemnym; w pierwszej kolejności powinny być uwzględnione odgałęzienia lub linie na ciągach przelatującego ptactwa w okolicach jeziora Łuknajno, Woźnic, Gałkowa i Niedźwiedziego Rogu, linie Tuchlin-Suchy Róg, Krutyń-Rosocha-Zgon, Ukta-Kołowin, Ukta-Kadziłowo-Bobrówko-Nowy Most, Śwignajno-Wygryny-Kamień-Iznota, Lipowo-Strzałowo-Lisunie,
- nowe i modernizowane stacje transformatorowe wykonywać, jako kubaturowe, wkomponowane w zabudowę;

12) w zakresie gospodarki odpadami:

- należy podjąć działania w celu likwidacji i rekultywacji tymczasowego wysypiska koło miejscowości Wólka, położonego na lokalnym wododziale, stanowiącego zagrożenie dla wód podziemnych oraz degradującego walory krajobrazowe południowo-środkowej części Parku.

Rozdział 6. Udostępnienie obszarów Parku

§ 6. Wskazanie obszarów i miejsc udostępnionych na terenie Parku dla celów gospodarczych naukowych, edukacyjnych, dydaktycznych, turystycznych i rekreacyjnych oraz określenie sposobów ich udostępniania:

1. Działalność gospodarcza:

1) uwarunkowania prowadzonych na terenie Parku rodzajów działalności gospodarczej przedstawiono w Rozdz. 2 niniejszego planu; należą do nich:

- gospodarka leśna prowadzona w granicach 5 nadleśnictw na powierzchni łącznej 31 762, 62 ha,
- gospodarka łowiecka prowadzona na obszarze 12 obwodów łowieckich,
- gospodarka rybacka prowadzona na obszarze 30 obwodów rybackich (powierzchnia łączna ok. 18 000 ha),
- gospodarka turystyczna obejmująca ok. 100 000 miejsc noclegowych w hotelach, pensjonatach, ośrodkach wypoczynkowych, stanicach wodnych, kwaterach prywatnych, gospodarstwach agroturystycznych oraz polach namiotowych i kempingach,
- gospodarka rolnicza w oparciu o gospodarstwa indywidualne,
- usługi nieuciążliwe dla środowiska (zakłady produkcyjne i warsztaty naprawcze, rzemiosło, wynajem łodzi i kajaków, handel itp.);

2) w Rozdz. 5 planu przedstawiono zasady prowadzenia głównych rodzajów działań gospodarczych pod kątem wymogów ochrony przyrody i krajobrazu Parku (gospodarka leśna, rolna, rybacka i amatorski połów ryb, gospodarka turystyczna)

2. Działalność naukowa:

- 1) badania naukowe mogą być prowadzone na obszarze całego Parku zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- 2) kontynuacja współpracy Parku m.in. z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, Uniwersytetem Warszawskim, Uniwersytetem Jagiellońskim, Uniwersytetem Łódzkim, Instytutem Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, Stacją Hydrobiologiczną CBE PAN w Mikołajkach, Parkiem Dzikich Zwierząt w Kadzidłowie, Stacją Badawczą Rolnictwa Ekologicznego i Hodowli Zwierząt PAN w Popielnie oraz Wszechnicą Mazurską w Olecku w zakresie wykonywania na jego terenie prac: habilitacyjnych, doktorskich, magisterskich, licencjackich, inżynierskich, dotyczących m.in. monitoringu zagrożonych oraz ginących gatunków roślin i zwierząt, stałych badań populacyjnych nad ssakami, inwentaryzacji najlepiej zachowanych ekosystemów, reintrodukcji rzadkich zwierząt (np. ryś, cietrzew), badań ornitologicznych na wybranych obszarach, badań entomologicznych, badań herpetologicznych, badań genetycznych rodzimych gatunków drzew;
- 3) prowadzenie badań i monitoringu przyrodniczego:
 - a) monitoring zbiorowisk leśnych i nieleśnych, stanowisk rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
 - b) prowadzenie dokumentacji fotograficznej,
 - c) monitoring głazów i głazowisk wraz z dokumentacją fotograficzną,
 - d) badania nad biologią łosia, rysia, wilka, żółwia błotnego oraz innych rzadkich gatunków zwierząt, prowadzenie badań z zakresu ekologii i biologii gatunków zwierząt na obszarze przyległym do rezerwatu przyrody „Jezioro Łuknajno” z wykorzystaniem Stacji Terenowej Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego w Urwitalcie,
 - e) monitorowanie stanu czystości jezior, flory i fauny wodnej wybranych jezior i rzek Parku,
 - f) monitoring stanu pomników przyrody i użytków ekologicznych we współpracy z gminami.

3. Wykorzystanie edukacyjne i dydaktyczne:

- 1) działania edukacyjne i dydaktyczne mogą być prowadzone na obszarze całego Parku, z wyłączeniem rezerwatów przyrody, w których mogą się odbywać po udostępnieniu rezerwatu przyrody dla celów edukacyjnych lub dydaktycznych w jego planie ochrony lub po wyznaczonych ścieżkach edukacyjnych i szlakach turystycznych wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska (art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o ochronie przyrody), działania te prowadzone są przy współpracy z nadleśnictwami i samorządami;

2) działalność edukacyjna Parku:

- a) prowadzenie form edukacji o charakterze stacjonarnym, z wykorzystaniem Ośrodka Edukacji Przyrodniczo Kulturowej „Mazurska Stodoła” przy Mazurskim Parku Krajobrazowym w zabytkowej stodole mazurskiej w Krutyni,
- b) ukierunkowanie działalności edukacyjnej na formy stacjonarne – warsztaty, głównie dla nauczycieli, wykłady, projekcje filmów, przygotowanie ekspozycji roślin – zielnik, tematycznych plansz edukacyjno-informacyjnych,
- c) utworzenie ośrodka turystyki przyrodniczej, o randze międzynarodowej, na bazie zabudowań byłego folwarku Łuknajno przy rezerwacie przyrody „Jezioro Łuknajno”,
- d) utworzenie pracowni tkackiej,
- e) utworzenie pracowni garncarskiej,
- f) prowadzenie działalności wydawniczej ukierunkowanej na promocję walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i estetycznych Parku oraz propagowanie zasad i zadań parku krajobrazowego, a także idei powołania parku narodowego;

3) archiwizacja kulturowa oraz inwentaryzacje cmentarzy:

- a) monitorowanie zmian w zasobach dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w zakresie stanu obiektów budowlanych proponowanych do wpisu do rejestru zabytków oraz pozostałych obiektów o dużej wartości kulturowej,
- b) inwentaryzacja cmentarzy oraz elementów z nimi związanych: płyt nagrobnych, krzyży, bram, ogrodzeń,
- c) inwentaryzacja obiektów historycznych mających szczególne znaczenie kulturowe: kurhanów, grodzisk, wałów obronnych, kopców strażniczych;

4) prowadzenie monitoringu ruchu turystycznego (Park, RZGW, WOPR, PTTK):

- a) monitorowanie intensywności ruchu kajakowego na rzece Krutyni,
- b) monitorowanie intensywności ruchu łodzi na rzece Krutyni,
- c) monitorowanie ruchu samochodowego, a w tym związanego z obsługą ruchu kajakowego szlaku Krutyni,
- d) monitorowanie ruchu motorowego i jachtowego na wodach Parku;

4. Wykorzystanie turystyczne i rekreacyjne:

Plan uznaje za stałą funkcję Parku turystykę klasyczną, tj. wodną i żeglarstwo oraz turystykę krajoznawczą – pieszą i rowerową. Obok nich możliwe są inne formy turystyki ekologicznej i zrównoważonej, podtrzymującej ekologiczną, społeczną i ekonomiczną integralność terenów Parku. Ich rozwój winien być podporządkowany wymogom ochrony środowiska przyrodniczego i

krajobrazu. Za podstawowy wyznacznik rozwoju przyjmuje się chłonność rekreacyjną terenów, która określa liczbę jednoczesnych użytkowników, niepowodujących degradacji środowiska (50 000 – 100 000). Elementem o szczególnym znaczeniu na terenach o uznanych funkcjach turystycznych są jeziora. Utrzymanie turystycznych funkcji jezior jest możliwe pod warunkiem zmniejszenia dopływu do ich wód, składników biogennych (fosforu i azotu), stosując w oczyszczalniach ścieków III stopień oczyszczania i wprowadzając strefy ochronne jezior wydatnie ograniczające spływy biogenów z gruntów rolnych. Program turystycznego zagospodarowania Parku poza chłonnością, skorelowany jest z podziałem obszaru Parku na strefy przyrodniczo-ekologiczne i krajobrazowe, możliwościami rozwoju rekreacji w otulinie Parku oraz potrzebami współdziałania z sąsiadującymi miastami w obsłudze ruchu turystycznego. Intensywność ruchu turystycznego na omawianym szlaku wodnym, stanowiącym odcinek drogi wodnej o dużym znaczeniu dla całego systemu Wielkich Jezior Mazurskich musi być dostosowana do ograniczonej chłonności środowiska, a w szczególności ekosystemów wodnych, limitowanej wielkością ładunku zanieczyszczeń dostarczanych ze ściekami komunalnymi i powierzchniowymi z upraw rolnych;

1) turystyka wodna i żeglarstwo:

- a) dla celów turystycznych udostępnia się cały obszar Parku, przy czym należy dążyć do modernizacji lub stopniowej likwidacji ośrodków o niskim standardzie użytkowym i technicznym (niewyposażonych w urządzenia techniczne pozwalające na skuteczne eliminowanie negatywnych oddziaływań na środowisko), z wykluczeniem prolongowania terminów dzierżaw gruntów, zwłaszcza na obszarach o wysokiej wartości przyrodniczej,
- b) dla celów turystyki wodnej i żeglarstwa udostępnia się jeziora, o których mowa w pkt.1, 5, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 26 (na warunkach określonych przez RDOŚ), 29, 30, 32, 33 (na warunkach określonych przez RDOŚ), 36, 49, 57, 59, 60, 61, 62, 71, 77, 79, 81, 82, 86, 87, 89 tabeli – wykaz 6. (§2 ust. 1. pkt. 15 lit.a),
- c) określa się następujące sposoby ich udostępniania:
 - należy ograniczyć lokalizację nowych obiektów budowlanych, pól kempingowych i parkingów na południowo-zachodnim brzegu Śniardw w rejonie jeziora Warnołty oraz na północno-zachodnim i północnym brzegu jeziora Śniardwy w rejonie Zatoki Łukniańskiej, Lasu Łukniańskiego i wsi Dziubiele,
 - przystanie żeglarskie należy lokalizować w rejonach wsi Zdory, Kwik, Nowe Guty, Okartowo, Suchy Róg, Popielno,
- d) dla celów turystyki wodnej udostępnia się następujące rzeki: Krutynia, Spychowska Struga, Nidka;
- e) zachowanie walorów przyrodniczych szlaku Krutyni wymaga:
 - organizowania spływów kajakowych, dozwolonych na zasadach określonych w istniejącym programie działań w ramach systemu organizacji ruchu turystycznego i oznakowania szlaku na rzece Krutyni

(Krutyn 2007) na odcinku w granicach Parku wraz z dopływami w celach turystycznych – zapisanych częściowo w strefach wyróżnionych w §6 i §7: OR2, OR5, OR6 i OR7,

- uzgodnienia z dyrektorem Parku miejsc wodowania i odbierania kajaków, przy czym punkty cumowania kajaków muszą być zabezpieczone drewnianymi belkami lub wąskimi pomostami przylegającymi równolegle do brzegu, chroniącymi brzeg przed erozją i niszczeniem nadbrzeżnej roślinności,
- uzgodnienia z dyrektorem Parku lokalizacji pól namiotowych z uwzględnieniem miejsc występowania chronionych i rzadkich gatunków fauny i flory,
- uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska lokalizacji pól namiotowych w sąsiedztwie rezerwatów przyrody,
- podstawowymi obiektami zagospodarowania szlaku „Krutyni” są stacje wodne usytuowane w Zgonie, Cierpiętach, Krutyni, Ukcie, Nowym Moście i Kamieniu, służące turystyce kajakowej. Stacje w Ukcie i Nowym Moście ze względu na położenie (sąsiedztwo rezerwatu przyrody „Pierwos” i „Krutynia Dolna”) nie mogą być powiększane;

2) turystyka krajoznawcza i pobytowa:

- dla celów turystyki krajoznawczej i pobytowej udostępnia się cały obszar Parku; w przypadku rezerwatów przyrody ruch turystyczny i związany z edukacją może odbywać się po wyznaczonych ścieżkach turystycznych uzgodnionych z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska zaopiniowanych przez Dyrektora Parku,
- w celu monitorowania nasilenia ruchu turystycznego wycieczki krajoznawcze autokarowe, organizowane, liczące powyżej 30-tu uczestników powinny zgłaszać w dyrekcji Parku swoje wejście na ścieżki przyrodnicze i do rezerwatów przyrody; o ile ścieżka w rezerwacie przyrody nie została udostępniona w planie ochrony, zgodę na wejście wydaje regionalny dyrektor ochrony środowiska,
- poruszanie się zorganizowanych grup turystycznych na terenie Parku może odbywać się tylko istniejącymi drogami i wyznaczonymi szlakami turystycznymi dla turystyki pieszej, rowerowej i konnej. Pojazdy samochodowe mogą poruszać się na terenie Parku tylko drogami udostępnionymi do tego celu,
- statki Żeglugi Mazurskiej i innych armatorów mogą pływać po wyznaczonych wodach Parku (szlak żeglowny Mikołajki – Ruciane-Nida, Śniardwy) wyłącznie w godzinach dziennych (7.00-19.00 w okresie 1 maja – 15 października). Inne godziny powinny być ustalone z inspektoratem żeglugi i dyrektorem Parku,
- wędrownie obozy młodzieżowe piesze i rowerowe, w grupach po ok. 20 osób mogą poruszać się na szlakach wokół jezior po wyznaczonych trasach (drogi leśne i polne),

- podstawowymi obiektami zagospodarowania oficjalnych szlaków lądowych i wodnych winny być schroniska szkolne i stacje turystyczne w odpowiednich wiejskich budynkach mieszkalnych organizowane przez właścicieli i zarządców, dyrekcję Parku, fundacje lub inne jednostki.

Rozdział 7. Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania województwa

§ 7. Wprowadza się następujące ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Piecki, Mrągowo, Świętajno, Ruciane-Nida, Mikołajki, Orzysz i Pisz, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku ich braku w decyzjach o warunkach zabudowy oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych:

1. W zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania na obszarze Parku:

- 1) należy zachowywać istniejące układy przestrzenne poszczególnych wsi oraz ich zabudowę; obiekty zniszczone powinny być w miarę możliwości remontowane i odbudowywane na wzór istniejącej zabudowy regionalnej;
- 2) nowe obiekty budowlane, powinny być lokalizowane w obrębie wsi o charakterze rolniczym, mieszkalnym oraz letniskowym na terenach zwartej zabudowy wsi, z zachowaniem istniejącej linii zabudowy nawiązującej do układu dróg publicznych i układem zabudowań w siedlisku oraz nawiązywać do architektury regionalnej południowych Mazur;
- 3) przy realizacji obiektów budowlanych należy stosować wzorce architektury regionalnej wynikającej z historycznych i kulturowych uwarunkowań Mazur; wydanie pozwoleń na budowę obiektów nowych i przebudowywanych powinno następować po zasięgnięciu opinii Dyrektora Parku na temat poszczególnych projektów pod kątem ich zgodności z wymogami ochrony krajobrazu kulturowego,
- 4) na obszarze Parku nie dopuszcza się ustawiania przyczep kampingowych i innych obiektów o podobnych funkcjach i przeznaczeniu (np. samochodów mieszkalnych, baraków, przenośnych domków, domków kampingowych, kontenerów) poza miejscami wyznaczonymi do tego celu zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. 2004 r. Nr 223, poz. 2268).

2. W zakresie zagospodarowania jednostek przestrzennych:

- 1) wytycza się strefy przyrodniczo-krajobrazowe (Wg Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Olsztynie); ustalenia dla poszczególnych stref zawarto w pkt. 2:

- a) **strefa „0”** Zerowa – obejmuje istniejące rezerваты przyrody i obszary przyległe wg istniejącej mapy; w strefach „0” (Zerowych) niedopuszczalne jest wznoszenie nowych obiektów budowlanych, z wyjątkiem obiektów służących bezpośrednio ochronie przyrody; zabiegi ochronne w rezerwach prowadzone zgodnie z planem ochrony rezerwatu lub zadaniami ochronnymi ustalonymi przez RDOŚ w porozumieniu z Nadleśnictwem, poza rezerwatami – zgodnie z planami urządzenia lasu:
- **strefa 0R1 „Jezioro Łuknajno”** (gm. Mikołajki) – rezerwat biosfery „Jezioro Łuknajno”, rezerwat Ramsar „Jezioro Łuknajno”, rezerwat przyrody „Jezioro Łuknajno”, obszar Natura 2000 „Jezioro Łuknajno” PLB 280003; unikalne ekosystemy wodno-błotne o znaczeniu międzynarodowym, ostoja ptaków – łabędzia niemego, hełmiatki, wąsatki, bąka, bączka oraz łośia,
 - **strefa 0R2 „Krutynia Dolna - Jezioro Gardyńskie”** (gm. Mikołajki, Ruciane-Nida) – rezerwat przyrody „Krutynia”, obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoją Piska” PLH 280048; unikalne ekosystemy wodno-błotne i leśne o znaczeniu europejskim, biotopy orlika krzykliwego, bielika i bociana czarnego, ostoją wilka, rysia, jelenia i łośia,
 - **strefa 0R3 „Jeziora - Majcz Wielki, Lisunie”** (gm. Mikołajki, Piecki) – rezerваты przyrody „Strzałowo” i „Jezioro Lisiny”, obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoją Piska” PLH 280048, wybitne wartości przyrodnicze ekosystemów wodnych i torfowiskowych, siedliska z ramienicami i kłocią wiechowatą,
 - **strefa 0R4 „Jezioro Klimunt - Pierwos”** (gm. Piecki) – rezerwat przyrody „Pierwos” i projektowany rezerwat „Bobrówko”, obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoją Piska” PLH 280048, wybitne wartości przyrodnicze i ekologiczne terenów leśno-jeziornych, biotopy orlika krzykliwego i bociana czarnego, ostoją wilka i rysia, łąki z mieczykiem dachówkowatym i kosaćcem syberyjskim oraz torfowisko z chamedafne północną,
 - **strefa 0R5 „Jezioro Mokre - Krutynia Górna”** (gm. Piecki) – rezerваты przyrody „Krutynia”, „Zakręt”, „Królewska Sosna” i projektowany rezerwat „Jezioro Mokre”, obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoją Piska” PLH 280048, wybitne wartości przyrodnicze i krajobrazowe rynny polodowcowej oraz ekosystemów wodnych i leśnych, biotopy jarzábka i puchacza, bielika, dzięcioła czarnego i tracza nurogęsi,
 - **strefa 0R6 „Jeziora: Uplik, Zdrúzno”** (gm. Piecki, Świątajno) – rezerwat przyrody „Czaplisko-Ławny Lasek”, obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoją Piska” PLH 280048, bardzo cenne ekosystemy wodne i torfowiskowe oraz napiaskowe na półwyspie Połom, stanowisko obuwika, tereny gniazdowania i żerowiska ptaków drapieżnych, w tym bielika,
 - **strefa 0R7 „Krutynia Śródkowa - Głázowisko Wojnowo-Rosocha”** – (gm. Ruciane-Nida, Piecki) – obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoją Piska” PLH 280048, cenne ekosystemy leśne, ważny szlak migracyjny ptaków, ssaków ziemno-wodnych i płazów, biotopy kropiatki, zielonki, bąka i błotniaka stawowego, duże walory geomorfologiczne – unikalna morena z dużym głázowiskiem leśnym,

- **strefa 0R8 „Jezioro Skarp”** (gm. Piecki) – obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, bardzo cenny ekosystem wodny na terenie sandru ze zbiorowiskami kalcyfilnymi z turzycą żółtą,
 - **strefa 0R9 „Las Wygryński”** (gm. Ruciane-Nida) – obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, bardzo cenne ekosystemy leśne, zwłaszcza grądy, biotopy orlika krzykliwego, kani rudej i czarnej, ostoja rysia; Zatoka Wygryńska – żerowisko bielika i kani czarnej oraz tarlisko ryb,
 - **strefa 0R10 „Las Ruciański”**(gm. Ruciane-Nida) – obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, bardzo cenne ekosystemy leśne grądowe,
 - **strefa 0R11 „Półwysep Kusnort i Zatoka Łukniańska”** (gm. Mikołajki) – obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, bardzo cenne ekosystemy leśne, łąkowe i olsy, oraz wodno-błotne, biotopy ptaków drapieżnych i wodno-błotnych, w tym bielika i hełmiatki, ważne tarlisko ryb,
 - **strefa 0R12 „Jezioro Warnołty z Zatoką Szyba”** (gm. Ruciane-Nida) – obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, bardzo cenne wartości przyrodnicze, ostoja ptaków wodno-błotnych i drapieżnych, ważne tarlisko ryb,
 - **strefa 0R13 „Blankowa Struga-Kaczerajno”** (gm. Pisz, Ruciane-Nida) – obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, bardzo cenne wartości przyrodnicze, ostoja ptaków wodno-błotnych i drapieżnych, szczególnie bielika,
 - **strefa 0R14 „Jezioro Jegocin“** (gm. Pisz, Ruciane-Nida) – obszary Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, bardzo cenny ekosystem wodny na terenie sandru, jezioro typu mezotroficznego,
- b) **strefa „IE”** Pierwsza, Ekologiczna; – obejmuje dużą część obszarów leśnych Parku, niektóre cenne przyrodniczo tereny rolnicze wraz z ich terenami zabudowanymi oraz cenniejsze tereny wodne; obszary tej strefy odgrywają bardzo ważną rolę w równowadze ekologicznej Parku, stanowiąc ostoję wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt; w strefie IE nie dopuszcza się wyznaczania nowych siedlisk budowlanych; gospodarka leśna prowadzona zgodnie z zapisami w planach urządzenia lasu:
- **strefa IE1 „Las Łukniański”** (gm. Mikołajki, Orzysz) – rezerwat przyrody „Czapliniec”, obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, istotne znaczenie dla utrzymania równowagi ekologicznej północnej części Parku a szczególnie dla jeziora Łuknajno; ostoja bielika i rybołowa,
 - **strefa IE2 „Las i Niwa Polna Suchego Rogu”** (gm. Orzysz) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, szczególne znaczenie dla utrzymania równowagi ekologicznej północnej części jeziora Śniardwy; ptaków drapieżnych i wodno-błotnych,
 - **strefa IE3 „Wyspy Śniardw”** (gm. Pisz) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, duże znaczenie dla utrzymania równowagi ekologicznej południowej części jeziora Śniardwy; ważny rejon żerowiskowy ptaków drapieżnych i wodno-błotnych,

- **strefa IE4 „Szeroki Ostrów”** (gm. Pisz) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, cenne wartości naukowe, przyrodnicze, turystyczne; duże walory krajobrazowe i geomorfologiczne, związane z klifem zachodniego wybrzeża wyspy,
- **strefa IE5 „Lasy Jegocińskie”** (gm. Pisz) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, duże znaczenie przyrodnicze, ważny teren w ochronie ptaków drapieżnych i wilka,
- **strefa IE6 „Lasy Popielna i Łąki Warnowskie”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, cenne wartości przyrodnicze oraz ważna rola w utrzymaniu równowagi ekologicznej w rejonach jezior Bełdany i Warnoły; obszar gniazdowania bielika i duża ostoja zwierzyny płowej oraz introdukowanej (konik polski) przez Zakład Doświadczalny PAN w Popielnie,
- **strefa IE7 „Niwa Polna Woźnic i Dybowa”** (gm. Mikołajki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, cenne wartości przyrodnicze, ekosystemy łąk z czajką, bekasem i derkaczem, strefa ochronna dla stref OR1 i OR11,
- **strefa IE8 „Las Guzianka”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, duże wartości przyrodnicze, grądy i dąbrowy oraz rola buforu wobec niekorzystnego oddziaływania miasta Ruciane-Nida na cenne obszary Parku,
- **strefa IE9 „Las i Niwa Polna Iznoty i Kamienia”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, duże wartości przyrodnicze, zwłaszcza ekosystemów leśnych, wodnych i łąkowych, biotopy rysia oraz bielika, orlika krzykliwego, bociana czarnego, kani czarnej i zimorodka, Zatoka Iznocka stanowi ważne tarlisko ryb; funkcje strefy ochronnej dla strefy OR2 i OR9,
- **strefa IE10 „Niwa Polna i Siedliskowa Bobrówka”** (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, cenne biotopy ptaków drapieżnych, w tym orlika krzykliwego oraz bociana czarnego; funkcja strefy buforowej dla strefy OR2 i OR4,
- **strefa IE11 „Niwa Polna i Siedliskowa Nowej Ukty i Kadzidłowa”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, cenne ekosystemy łąkowe, bardzo ważny obszar ochronny populacji bociana białego, żurawia, kani rudej, czajki i derkacza; funkcja ochronna dla stref OR2 i OR4,
- **strefa IE12 „Niwa Śwignajna”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, duże znaczenie ekologiczne (trasa migracji ssaków i płazów) i przyrodnicze, ostoja drobnych ptaków śpiewających, 2 gatunków błotniaków i dzika; strefa ochronna dla strefy OR2,
- **strefa IE13 „Niwa Klasztorna i Wojnowa”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, cenne ekosystemy łąkowe, bardzo ważny obszar

ochronny populacji bociana białego, żurawia, derkacza i kani rudej; duże walory geomorfologiczne, przyrodnicze i kulturowe; funkcja ochronna dla strefy OR7,

- **strefa IE14 „Las Galkowski”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, duże znaczenie ekologiczne; biotop łągowy orlika krzykliwego i trzmielojada, cenne ekosystemy leśne, las glebochronny, wzorcowa powierzchnia glebowa,
- **strefa IE15 „Niwa Polna Galkowa, Zameczka i Chostki** (gm. Piecki, Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, cenne ekosystemy łąkowe, bardzo ważny obszar ochronny populacji bociana białego, żurawia, derkacza, błotniaka stawowego i kani rudej; duże walory geomorfologiczne, przyrodnicze i kulturowe; funkcja ochronna dla strefy OR7,
- **strefa IE16 „Pobrzeże Krutyni”** (od wsi Krutyni do Rosochy) (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, ważne znaczenie ekologiczne (trasa migracji ssaków, gadów i płazów) i przyrodnicze; strefa ochronna górnego odcinka rzeki Krutyni,
- **strefa IE17 „Lasy Zgońskie-Południowe”** (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, bory świeże na sandrach, cenne ekosystemy łąkowe i torfowiska przejściowe, duże wartości przyrodnicze, biotopy wilka,
- **strefa IE18 „Las Spychowski”** (gm. Świątajno) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, bory świeże na sandrach, duże wartości przyrodnicze; funkcja ochronna dla Spychowskiej Strugi i jeziora Zdrużno,
- **strefa IE19 „Las Mojtyński i Cierzpięt”** (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, istotne znaczenie ekologiczne; funkcja ochronna dla strefy OR5,
- **strefa IE20 „Niwa Polna Lipowa”** (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, duże znaczenie przyrodnicze, teren wzgórz morenowych fazy pomorskiej zlodowacenia Bałtyckiego o wybitnych walorach krajobrazowych; strefa ochronna dla strefy OR3,
- **strefa IE21 „Lasy Lipowsko-Pieckowskie”** (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, istotne znaczenie dla utrzymania właściwego stanu środowiska północno-zachodniej części Parku, obszar wododziałowy; tereny łąkowe bielika, oraz biotopy żółwia błotnego,
- **strefa IE22 „Lasy Mikołajskie”** (gm. Mikołajki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, istotne znaczenie dla utrzymania właściwego stanu środowiska przyrodniczego północnej części Parku; cenne ekosystemy leśne, łąkowe oraz torfowiska przejściowe, stanowisko brzozy niskiej, teren ważny dla występowania rybołowa i bociana czarnego, ostoja rysia i biotopy wilka,
- **strefa IE23 „Jezioro Kuc”** (gm. Mrągowo) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, ważne znaczenie przyrodnicze z uwagi na czystość jeziora

i występowanie żółwia błotnego oraz terenów żerowych orlika, bielika, kormorana i bociana czarnego, kulminacja moren „Jakubowsko-Mikołajskich”,

c) **strefa „IK”** (Pierwsza Krajobrazowa) – obejmuje cenne pod względem krajobrazowym tereny Parku; nowe obiekty budowlane mogą być lokalizowane w strefie IK (Pierwszej Krajobrazowej) tylko w przypadku ścisłego powiązania przestrzennego z już istniejącą zabudową w obrębie tej strefy:

- **strefa IK1 „Jezioro Śniardwy”** (gm. Pisz, Orzysz) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, największe, naturalne jezioro w systemie Wielkich Jezior Mazurskich w Polsce; jedna z głównych atrakcji Krajoznawczych Parku; ważna ostoja ptactwa wodnego, szeroka strefa litoralu stanowi tarliska ryb, a otaczające łożowiska są biotopem łosia,
- **strefa IK2 „Las Wejsuński”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, bory świeże na sandrach, walory turystyczne i rekreacyjne,
- **strefa IK3 „Spychowo-Potok”** (gm. Świątajno) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, funkcja strefy ochronnej dla Spychowskiej Strugi, położonej w strefie OR6,
- **strefa IK4 „Niwa Żabięca”** (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, cenne walory krajobrazowe związane z morenami czołowymi fazy pomorskiej,
- **strefa IK5 „Niwa Lipowska”** (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, duże walory krajobrazowe związane z morenami czołowymi fazy pomorskiej,
- **strefa IK6 „Niwa Siedliskowa i Polna Dobrego Lasu”** (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, duże walory krajobrazowe i kulturowe,
- **strefa IK7 „Niwa Niedźwiedziego Rogu i Głodowa”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, duże znaczenie krajobrazowe i przyrodnicze,
- **strefa IK8 „Wieś Zgon”** (gm. Piecki) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, szczególne walory krajobrazowo-kulturowe,
- **strefa IK9 „Niwa Onufryjewa”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, duże walory krajobrazowe, kulturowe i przyrodnicze,
- **strefa IK10 „Niwa Popielna ”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, duże znaczenie dla krajobrazu terenu stycznego jezior Beldany, Mikołajskie i Śniardwy,
- **strefa IK11 „Jezioro Beldany”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, przykład krajobrazu pojeziernego z jeziorem rynnowym, teren żerowiskowy bielika, kani rudej i czarnej,
- **strefa IK12 „Niwa Siedliskowa Galkowa”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008 i „Ostoja Piska” PLH 280048, cenne ekosystemy łąkowe z derkaczem i czajką, szczególne walory krajobrazowo-kulturowe,

- **strefa IK13 „Niwa Wygryńska”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, teren o dużym znaczeniu dla walorów krajobrazowych jeziora Wygryńskiego i rzeki Nidki, ekosystemy napiaskowe, miejsca lęgowe i żerowiskowe błotniaka stawowego, bąka, kropiatki i zielonki,
- **strefa IK14 „Niwa Wólczańska i Ładnego Pola”** (gm. Ruciane-Nida) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, duże walory krajobrazowe i przyrodnicze; ostoja ptactwa – kani rudej, bociana białego, derkacza i czajki oraz zwierzyny płowej i dzika,
- **strefa IK15 „Niwa Polna i Siedliskowa Dziubiel”** (gm. Orzysz) – obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” PLB 280008, duże wartości krajobrazowe i kulturowe, strefa ochronna północnego brzegu Śniardw,

d) **strefa „II”** Druga:

- obejmuje części Parku o niższych wartościach przyrodniczych, w znacznej części tereny budownictwa wiejskiego i turystycznego; nowe obiekty budowlane w strefach II (Drugich) mogą być lokalizowane na terenach zwartej i rozproszonej zabudowy wsi,
- krajobraz tej strefy wymaga częściowego zrewaloryzowania poprzez przywracanie historycznej, regionalnej architektury mazurskiej;

2) wprowadza się następujące ustalenia dla stref:

a) strefa 0R1 „Jezioro Łuknajno”:

- funkcje naukowe, dydaktyczne, przyrodniczo-krajobrazowe oraz turystyczne; dostępność po ścieżkach przyrodniczych, pieszych i rowerowych oraz z wież widokowych,
- adaptacja folwarku Łuknajno na Ośrodek Edukacji Przyrodniczej,
- nie dopuszcza się gospodarczego połowu ryb,
- gospodarka rolna według zasad programów rolno-środowiskowych.

b) strefa 0R2 „Krutynia Dolna – Jezioro Gardyńskie”:

- funkcje naukowe i dydaktyczne oraz turystyczno-krajoznawcze, w tym z wykorzystaniem szlaku rzeki Krutyni,
- szlak rzeki Krutyni na odcinku od Ukty do jeziora Bełdany w obrębie rezerwatów przyrody „Krutynia” (tzw. Dolna) i „Pierwos” jest dostępny po zezwoleniu nadzorującego rezerwat w okresie 1 maja – 14 czerwca w weekendy (sobota i niedziela, wg brzmienia Słownika Wyrazów Obcych),
- od dnia 15 czerwca przez cały okres letni pływanie może odbywać się codziennie każdego roku w porze dziennej, a w przypadku rezerwatów przyrody „Krutynia” (tzw. Dolna) i „Pierwos” od 9.00 – 20.00,

- wędkarstwo amatorskie dozwolone wyłącznie na podstawie planu ochrony lub planu zadań ochronnych, a przy ich braku za zgodą organu nadzorującego rezerwat, w porozumieniu z użytkownikiem rybackim,
- systematyczna wymiana istniejących linii napowietrznych na kablowe podziemne,
- nie dopuszcza się do powiększania stanic w Nowym Moście i Ukie,
- fizyczna likwidacja budynku po byłej zlewni mleka w Ukie,
- wykonanie progów kamiennych w celu natlenienia wody w Ukie w rejonie byłego mostu kolejowego (z umożliwieniem przepływu kajaków),
- zachowanie krajobrazu naturalnego i kulturowego z utrzymaniem istniejących trawiastych terenów otwartych,
- gospodarka rolna według zasad programów rolno-środowiskowych;

c) strefa 0R3 „Jeziora – Majcz Wielki, Lisunie”:

- funkcje naukowe, dydaktyczne i turystyczno-krajoznawcze,
- dostępność dla grup turystycznych po wyznaczonych trasach,
- gospodarka rybacka i amatorski połów ryb – w rezerwacie „Jezioro Lisiny” – wyłącznie na podstawie planu ochrony lub planu zadań ochronnych, a przy ich braku za zgodą organu nadzorującego rezerwat, w porozumieniu z użytkownikiem rybackim,
- wymiana napowietrznych linii elektroenergetycznych średniego napięcia na linie kablowe podziemne;

d) strefa 0R4 „Jezioro Klimunt – Pierwos”:

- funkcje naukowe, dydaktyczne i turystyczno-krajoznawcze,
- dostępność terenu dla grup pieszych po wyznaczonych trasach,
- ograniczona gospodarka rybacka wg ustaleń Marszałka Województwa i dyrektora RDOŚ (brak możliwości odłowów sprzętem ciągnionym i w okresie tarła), w rezerwacie Pierwos - na podstawie planu ochrony lub planu zadań ochronnych, a przy ich braku za zgodą organu nadzorującego rezerwat, w porozumieniu z użytkownikiem rybackim,

e) strefa 0R5 „Jezioro Mokre – Krutynia Górna”:

- funkcje naukowe, dydaktyczne i turystyczno-krajoznawcze,
- dostępność terenu dla grup pieszych po wyznaczonych trasach,
- szlak turystyki wodnej rzeki Krutyni na odcinku Jezioro Mokre – m. Krutyń dostępny przez cały rok z wyłączeniem spływów grupowych powyżej 10 kajaków w okresie od 15 kwietnia do 15 czerwca (od 1 maja szlak może być udostępniony dla grup szkolnych i uzgodnionych warunkowo w Parku innych

grup zorganizowanych), pływanie może się odbywać tylko w porze dziennej; Jezioro Krutyńskie dostępne jedynie po wyznaczonym torze; w granicach rezerwatu po zezwoleniu nadzorującego,

- w ramach gospodarki rybackiej, ze względu na niedostępność brzegów, na Jeziorze Krutyńskim możliwe jest wędkarstwo z łodzi, jeśli dopuści je plan ochrony lub zadania ochronne, a w przypadku ich braku - za zgodą dyrektora RDOŚ i zezwoleniem rybackiego użytkownika,
- utrzymanie dotychczasowego standardu pól namiotowych; likwidacja pola namiotowego „Pod Dębami” w pobliżu jazu na przesmyku jeziora Mokrego i Krutyńskiego,
- dążenie do uporządkowania zabudowy osady Ławny Lasek,
- wymiana napowietrznych linii elektroenergetycznych na linie kablowe podziemne (§12. pkt 6 lit. b Rozporz. MŚ z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody),
- zachowanie istniejącego krajobrazu leśno-jeziornego o cechach naturalnych;

f) strefa 0R6 „Jeziora: Uplik, Združno”:

- funkcje naukowe, dydaktyczne i turystyczno-krajoznawcze,
- dostępność po wyznaczonych trasach,
- turystyka wodna – jak w strefie 0R5, pływanie może się odbywać tylko w porze dziennej,
- gospodarka rybacka sprzętem ciągnionym ograniczona do II półrocza (ze względu na okres tarła ryb),
- likwidacja pozostałości dawnego, nielegalnego ośrodka wędkarskiego z nad jez. Združno, przy wsi Połom,
- nie zwiększanie liczby domków letniskowych w istniejącej zabudowie, we wsi Połom w strefie nadbrzeżnej jez. Združno,
- zachowanie istniejącego krajobrazu leśno-jeziornego o cechach naturalnych.

g) strefa 0R7 „Krutynia Środkowa – Głazowisko Wojnowo-Rosocha”:

- funkcje naukowo-dydaktyczne i turystyczno-krajoznawcze,
- dostępność po wyznaczonych trasach pieszych,
- szlak turystyki wodnej rzeki Krutyni na Młyn w Zielonym Lasku – Most drogowy w Ukie dostępny przez cały rok z wyłączeniem spływów grupowych powyżej 10 kajaków w okresie od 15 marca do 15 czerwca (spływy z udziałem młodzieży szkolnej dopuszczalne są od 1 maja, patrz lit. e), rzeczka Dusianka i jezioro Duś są dostępne w okresie od 1 maja,
- zalecana ekstensywna gospodarka rolna na trwałych użytkach zielonych,
- ochrona głazowisk poprzez nie dopuszczenie do niszczenia i wywożenia głazów,

- ochrona flory mszaków na głazach,
 - ochrona zadrzewień i zakrzewień oraz ich składu gatunkowego;
- h) strefa 0R8 „Jezioro Skarp”:
- funkcje naukowe i dydaktyczne,
 - dostępność po wyznaczonych trasach pieszych,
 - ze względu na cenne zbiorowiska roślinne prowadzenie gospodarki rybackiej tylko poprzez amatorski połów ryb.
- i) strefa 0R9 „Las Wygryński”:
- funkcje naukowe i dydaktyczne,
 - dostępność po wyznaczonych trasach pieszych i rowerowych,
 - przywrócenie stanu naturalnego terenów przy jeziorze Beldany poprzez fizyczną likwidację zabudowań po dawnych ośrodkach wypoczynkowych,
 - likwidacja leśnego pola namiotowego naprzeciwko Wyspy Kamieńskiej,
 - ograniczenie ruchu publicznego na drodze Kamień-Wygryny do trasy rowerowej (trasa rowerowa o charakterze regionalnym Mikołajki – Ruciane-Nida) oraz możliwości poruszania się pojazdów samochodowych wyłącznie do celów służbowych oraz dojazdu stałych mieszkańców,
 - nie utrzymywanie drogi Kamień – Wygryny materiałami smołowymi, bitumicznymi i betonem,
 - docelowa wymiana linii elektroenergetycznej napowietrznej na kablową podziemną, nowe linie kablowe wyłącznie podziemne.
- j) strefa 0R10 „Las Ruciański”:
- funkcje naukowe i dydaktyczne,
 - dostępność piesza po wyznaczonej ścieżce przyrodniczej,
- k) strefa 0R11 „Półwysep Kusnort i Zatoka Łuknańska”:
- funkcje naukowe i dydaktyczne,
 - ze względu na miejsca gniazdowania i żerowania ptaków drapieżnych dostępność turystyczna ograniczona,
 - racjonalna gospodarka rybacka dopuszczalna dla użytkownika rybackiego, z uwzględnieniem swobodnej migracji ryb oraz faktu występowania chronionych gatunków ptaków,
 - zachowanie krajobrazu naturalnego,
 - nie lokalizowanie obiektów kubaturowych.
- l) strefa 0R12 „Jezioro Warnołty z Zatoką Szyba”:

- funkcje naukowe i dydaktyczne,
- ze względu na miejsca gniazdowania i żerowania ptaków drapieżnych dostępność turystyczna ograniczona,
- gospodarka leśna wg planu urządzenia lasu uwzględniającego obecność lasów rezerwatowych,
- odłowy ryb w jeziorze Warnołty wyłącznie na podstawie planu ochrony lub zadań ochronnych, a przy ich braku wg decyzji RDOŚ,
- racjonalna gospodarka rybacka w Zatoce Szyba uwzględniająca swobodną migrację ryb,
- ochrona i wzbogacenie zadrzewień i zakrzewień przy południowych brzegach jeziora;

m) strefa 0R13 „Blankowa Struga - Kaczerajno”:

- funkcje naukowe i dydaktyczne,
- dostępność turystyczna po wyznaczonych trasach,
- gospodarka rybacka ograniczona do jesiennych połowów interwencyjnych,
- ograniczenie ruchu publicznego na drodze Niedźwiedzi Róg – Snopki do trasy rowerowej, i pojazdów samochodowych wyłącznie do celów służbowych.

n) strefa 0R14 „Jezioro Jegocin”:

- funkcje naukowe i dydaktyczne,
- dostępność turystyczna po wyznaczonych trasach pieszych, rowerowych i konnych,

o) strefa IE1 „Las Łukniański”:

- dostępność turystyczno-krajoznawcza (piesza, konna i rowerowa) po wyznaczonych trasach,

p) strefa IE2 „Las i Niwa Polna Suchego Rogu”:

- dostępność ograniczona, niekorzystne warunki dla ruchu krajoznawczego,
- gospodarka rolna na trwałych użytkach zielonych,
- przywracanie cech krajobrazu naturalnego poprzez dolesianie i zwiększanie zadrzewień terenu otwartego.

q) strefa IE3 „Wyspy Śniardwy”:

- nie użytkowanie turystyczne; przybijanie do brzegów wysp dopuszczalne wyłącznie w przypadkach awaryjnych,
- pozostawienie wysp bez zabudowy,
- wyłączenie z gospodarki leśnej,
- zachowanie cech krajobrazu naturalnego.

r) strefa IE4 „Szeroki Ostrów”:

- dostępność turystyczno-krajoznawcza po wyznaczonych trasach pieszych i rowerowych,
- dopuszcza się realizację małej architektury drewnianej dla obsługi ruchu turystycznego, w tym turystyki wodnej,
- dążenie do zamiany gruntów ornych na trwałe użytki zielone.

s) strefa IE5 „Lasy Jegocińskie”:

- dostępność krajoznawcza po wyznaczonych trasach pieszo-rowerowych lub konnych,
- rewaloryzacja stancji wodnej w osadzie Kierzek.

t) strefa IE6 „Lasy Popielna i Łąki Warnowskie”:

- dostępność turystyczna (piesza, rowerowa) do ustalonych punktów i po ścieżkach przyrodniczych,
- gospodarka leśna wg obowiązującego planu urządzenia lasu PAN Popielno,
- docelowa wymiana linii elektroenergetycznej średniego napięcia na linię kablową podziemną, budowa nowych linii kablowych wyłącznie podziemnych,
- adaptacja pola namiotowego dla turystyki wodnej nad jez. Bełdany (w pobliżu leśniczówki Kołczewo).

u) strefa IE7 „Niwa Polna Woźnic i Dybowa”:

- stosowanie programów rolno-środowiskowych na gruntach rolnych z preferencją utrzymania trwałych użytków zielonych,
- wprowadzanie zadrzewień śródpolnych.

v) strefa IE8 „Las Guzianka”:

- funkcje naukowe i dydaktyczne,
- dostępność dla turystyki pieszej i rowerowej,
- utrzymanie naturalnego krajobrazu leśnego.

w) strefa IE9 „Las i Niwa Polna Iznoty i Kamienia”:

- ze względu na gniazdowanie i żerowiska ptaków drapieżnych ograniczona dostępność turystyczno-krajoznawcza,
- gospodarka rolna z utrzymaniem trwałych użytków zielonych,
- gospodarka rolna według zasad programów rolno-środowiskowych,
- pozostawienie dotychczasowych niezabudowanych terenów otwartych i sadów bez zabudowy,
- zamiana linii elektroenergetycznych powietrznych na kablowe podziemne,

x) strefa IE10 „Niwa Polna i Siedliskowa Bobrówka”:

- preferowana turystyka kwalifikowana,
- utrzymanie ekstensywnej tradycyjnej gospodarki rolnej,
- pozostawienie dotychczas niezabudowanych terenów otwartych i sadów bez zabudowy,
- gospodarka rolna według zasad programów rolno-środowiskowych,
- zachowanie kulturowego krajobrazu wiejskiego zharmonizowanego z przyrodą.

y) strefa IE11 „Niwa Polna i Siedliskowa Nowej Ukty i Kadziłowa”:

- dostępność turystyczno-krajoznawcza po wyznaczonych trasach (drogi publiczne, ścieżki rowerowe i konne, szlaki turystyczne piesze),
- gospodarka rolna z preferencjami dla kierunku ekologicznego na zwiększonych areałach trwałych użytków zielonych,
- rewaloryzacja istniejącej zabudowy,
- docelowa likwidacja budynku byłej fermy drobiu (dz. geod. nr 92 obrębu Ukta),
- niedopuszczenie do zabudowy dotychczas niezabudowanych terenów otwartych i sadów,
- docelowa zamiana linii elektroenergetycznych na kablowe podziemne, budowa nowych linii energetycznych, jako kable podziemne,
- utrzymanie regionalnej zabudowy wiejskiej i harmonijnego krajobrazu kulturowego,
- zwiększenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- gospodarka rolna według zasad programów rolno-środowiskowych.

z) strefa IE12 „Niwa Śwignajna”:

- dostępność turystyczno-krajoznawcza po wyznaczonych trasach (drogi publiczne, ścieżki rowerowe i konne, szlaki turystyczne piesze),
- gospodarka rolna z preferencjami dla kierunku ekologicznego na zwiększonych areałach użytków zielonych,
- rewaloryzacja zabudowy istniejącej,
- docelowa zmiana napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe podziemne, budowa nowych linii energetycznych, jako kable podziemne,
- utrzymanie regionalnej zabudowy wiejskiej i harmonijnego krajobrazu kulturowego,
- dążenie do zwiększenia liczby zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

za) strefa IE13 „Niwa Klasztorna i Wojnowa”:

- funkcje dydaktyczne i krajoznawcze,

- właściwe utrzymanie i rewaloryzacja Zespołu Klasztornego przy jez. Duś (dz. geod. nr 1 obręb Wojnowo),
 - rewaloryzacja istniejącej zabudowy wsi,
- zb) strefa IE14 „Las Gałkowski”:
- utrzymanie istniejącej glebowej powierzchni wzorcowej,
- zc) strefa IE15 „Niwa Polna Gałkowa, Zameczka i Chostki:
- dostępność turystyczno-krajoznawcza po wyznaczonych trasach (drogi publiczne, ścieżki rowerowe, trasy konne, szlaki turystyczne),
 - zalecana ekstensywna gospodarka rolna na użytkach zielonych,
 - zamiana napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe podziemne, budowa nowych linii energetycznych, jako kable podziemne,
 - zachowanie tradycyjnej zabudowy wiejskiej i harmonijnego krajobrazu kulturowego.
- zd) strefa IE16 „Pobrzeże Krutyni”:
- obsługa turystyki kajakowej przy istniejących siedliskach,
 - dążenie do zwiększenia użytków zielonych,
 - powiększenie liczby zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.
- ze) strefa IE17 „Lasy Zgońskie-Południowe”:
- dostępność turystyczno-krajoznawcza piesza, rowerowa i konna po wyznaczonych trasach leśnych.
- zf) strefa IE18 „Las Spychowski”:
- dostępność turystyczno-krajoznawcza piesza, rowerowa, konna po wyznaczonych drogach leśnych.
- zg) strefa IE19 „Las Mojtyński i Cierzpięt”:
- dostępność turystyczno-krajoznawcza piesza i rowerowa po wyznaczonych trasach,
 - zmiana linii elektroenergetycznych napowietrznych na kablowe podziemne,
- zh) strefa IE20 „Niwa Polna Lipowa”:
- dostępność turystyczno-krajoznawcza po wyznaczonych trasach (drogi publiczne, trasy rowerowe i konne, szlaki turystyczne piesze),
 - preferowanie rolnictwa ekologicznego i wdrażanie programów rolno-środowiskowych,
 - utrzymanie harmonijnego krajobrazu kulturowego,
 - dążenie do zamiany linii napowietrznych średniego napięcia na kablowe podziemne,
 - wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,

- zabezpieczenie grodziska wczesnośredniowiecznego z wałem obronnym przy jeziorze Majcz Wielki przed zniszczeniem, wtórnymi podziałami gruntów i przegradzaniem.

zi) strefa IE21 „Lasy Lipowsko-Pieckowskie”:

- turystyka krajoznawcza piesza, rowerowa, konna po wyznaczonych trasach,

zj) strefa IE22 „Lasy Mikołajskie”:

- turystyka krajoznawcza piesza, rowerowa, konna po wyznaczonych trasach,
- uwzględniać możliwość utwardzania drogi leśnej Iznota – Mikołajki materiałami innymi, niż smołowe, bitumiczne i beton, możliwe wykorzystanie takich materiałów, jak: żwir, tłuczeń kamienny, lub płyty wierzbowe,

zk) strefa IE23 „Jezioro Kuc”:

- funkcje naukowe, dydaktyczne i krajoznawcze,
- gospodarka rolna, z preferencjami dla zwiększenia udziału trwałych użytków zielonych,
- gospodarka rybacka ograniczona do połowów interwencyjnych,
- zmiana napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe podziemne,
- budowa parkingu przy drodze nr 1749N dla punktu widokowego w Kosewie Górnym,
- zwiększanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;

zl) strefa IK1 „Jezioro Śniardwy”:

- turystyka wodna i krajoznawcza oraz żegluga śródlądowa po wyznaczonych trasach,
- urządzenie krajoznawczej trasy rowerowej wokół jeziora z punktami widokowymi,
- nie sytuowanie wież i tworzenia dominant architektoniczno-przestrzennych z wyjątkiem obiektów, w tym wież nawigacyjnych niezbędnych dla potrzeb Stacji Ratownictwa Wodnego w rejonie wsi Dziubiele, oraz Rejonowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, Zarządu Zlewni,
- ograniczenie budowy obiektów kubaturowych i pomostów do miejsc związanych z istniejącymi obiektami usług turystyki wodnej i funkcją bezpieczeństwa,
- ochrona przed erozją przez zachowanie naturalnych zadrzewionych i zakrzewionych brzegów;

zm) strefa IK2 „Las Wejsuński”:

- zwiększanie udziału drzew liściastych w monokulturach sosnowych;

zn) strefa IK3 „Spychowo-Potok”:

- wzbogacenie zadrzewienia terenu;

zo) strefa IK4 „Niwa Żabieńca”:

- dostępność turystyczno-krajoznawcza po wyznaczonych trasach,

- zalecane utrzymanie użytków zielonych na gruntach rolnych;
- zp) strefa IK5 „Niwa Lipowska”:
- turystyka krajoznawcza – piesza, rowerowa, konna po wyznaczonych trasach,
 - zalecane utrzymanie użytków zielonych na gruntach rolnych,
 - rewaloryzacja zabudowy istniejącej,
 - dążenie do zmiany napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe podziemne,
 - utrzymanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego z wprowadzeniem nowych zadrzewień i zakrzewień;
- zr) strefa IK6 „Niwa Siedliskowa i Polna Dobrego Lasu”:
- turystyka krajoznawcza – piesza, rowerowa i konna po wyznaczonych trasach,
 - gospodarka rolna z utrzymaniem użytków zielonych,
 - utrzymanie i rewaloryzacja historycznego charakteru zabudowy Dobrego Lasku;
- zs) strefa IK7 „Niwa Niedźwiedziego Rogu i Głodowa”:
- turystyka krajoznawcza i wodna,
 - gospodarka rolna z preferencjami dla trwałych użytków zielonych,
 - dążenie do zamiany napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe podziemne,
 - rewaloryzacja architektoniczna osady rybackiej w Głodowie;
- zt) strefa IK8 „Wieś Zgon”:
- turystyka wodna i krajoznawcza,
 - wymagana zmiana architektury zabudowy byłego ośrodka „Polkolor” przez nadbudowę dachów dwuspadowych, krytych dachówką ceramiczną,
 - zachowanie charakteru tradycyjnej zabudowy wiejskiej,
 - ograniczenie przejazdu ciężkiego transportu samochodowego;
- zu) strefa IK9 „Niwa Onufryjewa”:
- turystyka krajoznawcza piesza i rowerowa po wyznaczonych trasach,
 - zachowanie charakteru tradycyjnej zabudowy wiejskiej i harmonijnego krajobrazu kulturowego;
- zw) strefa IK10 „Niwa Popielna ”:
- turystyka wodna, krajoznawcza i cele naukowo-dydaktyczne,
 - utrzymanie trwałych użytków zielonych,
 - rewaloryzacja zabudowy Popielna,

- zamiana linii napowietrznych – elektroenergetycznych na kablowe podziemne,
- wprowadzenie nowych zadrzewień i zakrzewień, szczególnie nadwodnych;

zx) strefa IK11 „Jeziora Beldany i Mikołajskie”:

- turystyka wodna i krajoznawcza,
- gospodarka rybacka i amatorski połów ryb (wędkarstwo),
- utrzymanie przeprawy promowej do Wierzby,
- ograniczenie ruchu motorowodnego do wyznaczonych szlaków,
- zachowanie naturalnego jeziorno-leśnego krajobrazu; zachowanie ostatnich fragmentów niezabudowanych otwartych terenów przyjeziornych,
- ograniczenie budowy pomostów wyłącznie do miejsc związanych istniejącymi obiektami usług turystyki wodnej,
- ochrona roślinności przybrzeżnej i zadrzewień przywodnych;

zy) strefa IK12 „Niwa Siedliskowa Gałkowa”:

- zachowanie historycznej zabudowy przydrożnej wsi Gałkowo w formie „ulicówki” i rewaloryzacja zabudowy,
- utrzymanie użytków zielonych na gruntach rolnych,
- zamiana napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe podziemne,
- utrzymanie tradycyjnego kulturowego krajobrazu wiejskiego;

zz) strefa IK13 „Niwa Wygryńska”:

- turystyka krajoznawcza i wodna,
- gospodarka rolna z preferencjami dla rolnictwa ekologicznego,
- dążenie do zamiany linii elektroenergetycznych napowietrznych na kablowe podziemne,
- rewaloryzacja zabudowy w kierunku tradycyjnego, harmonijnego krajobrazu wiejskiego ze wzbogaceniem nowymi zadrzewieniami;

zza) strefa IK14 „Niwa Wólczańska i Ładnego Pola”:

- turystyka krajoznawcza,
- rozwój rolnictwa o charakterze ekologicznym,
- rewaloryzacja historycznej zabudowy starowierskiej i mazurskiej,
- zamiana napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe podziemne,

- utrzymanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego ze wzbogaceniem nowymi zadrzewieniami i zakrzewieniami;

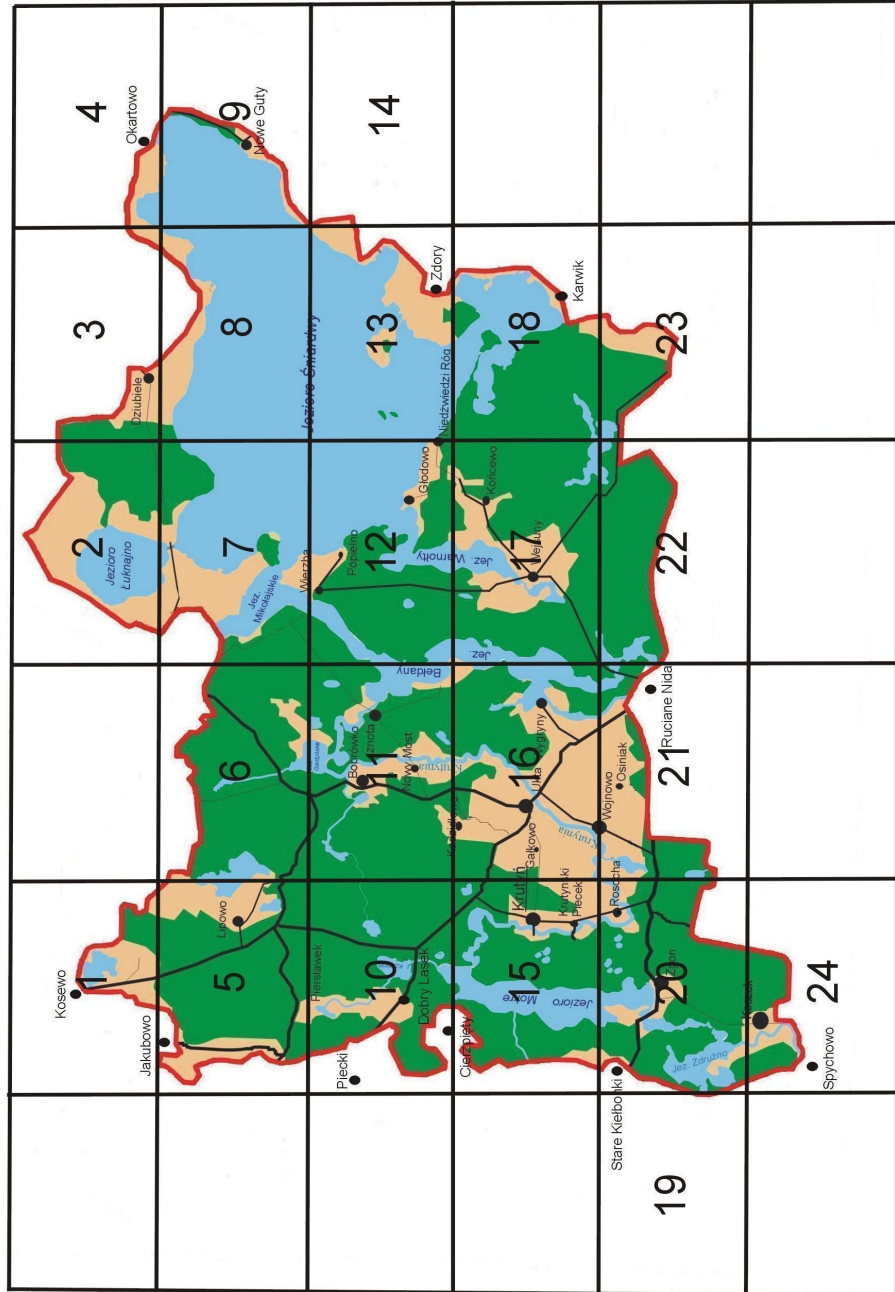
zzb) strefa IK15 „Niwa Polna i Siedliskowa Dziubiel”:

- turystyka krajoznawcza rowerowa, piesza i konna po wyznaczonych trasach,
- rewaloryzacja istniejącej zabudowy wsi Dziubiele,
- pożądane wprowadzenie nowych zadrzewień i zakrzewień.

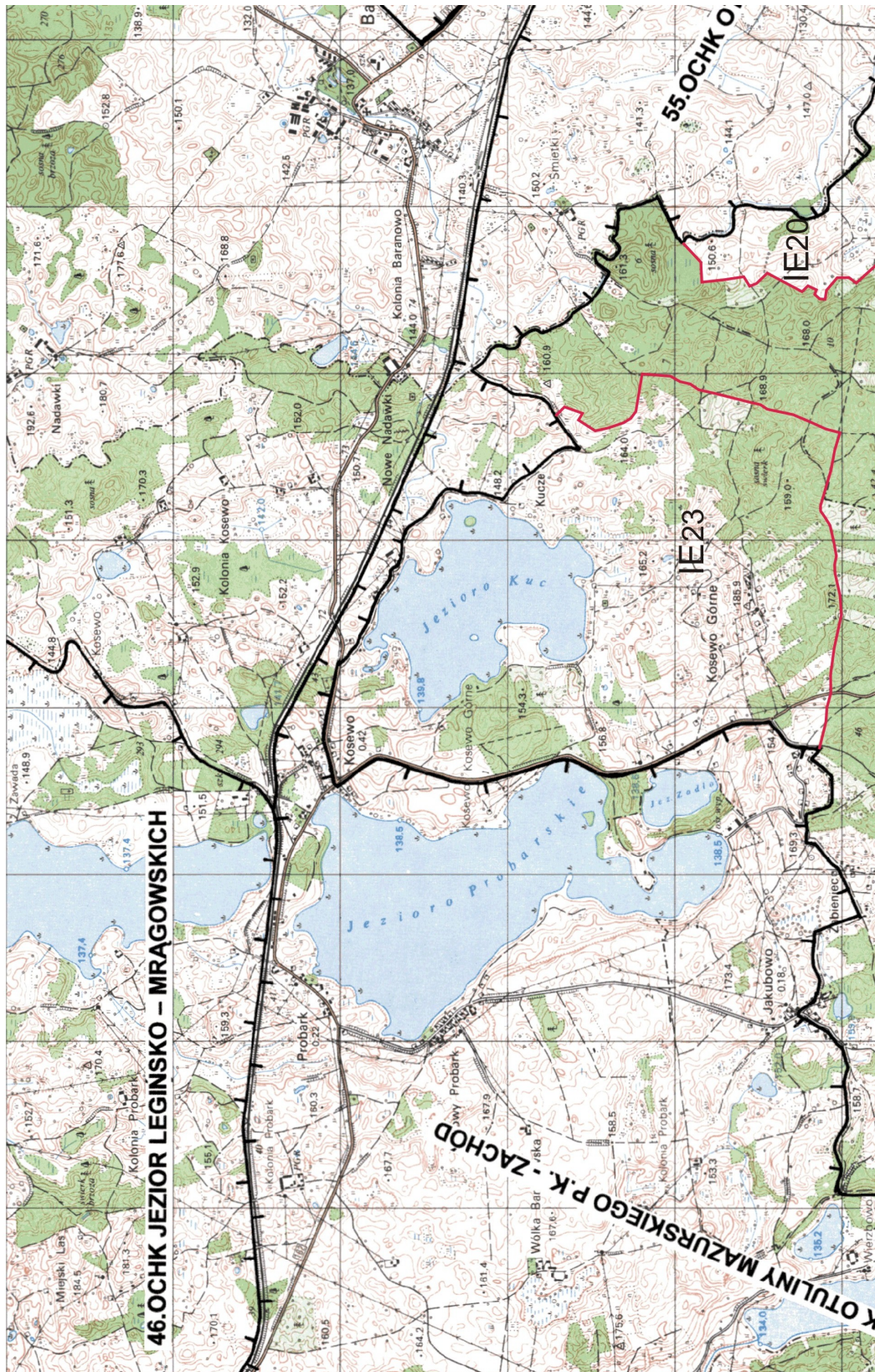
Załącznik nr 2
do Uchwały Nr
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia

— Granica obszaru chronionego krajobrazu
— Strefa przyrodniczo-krajobrazowa

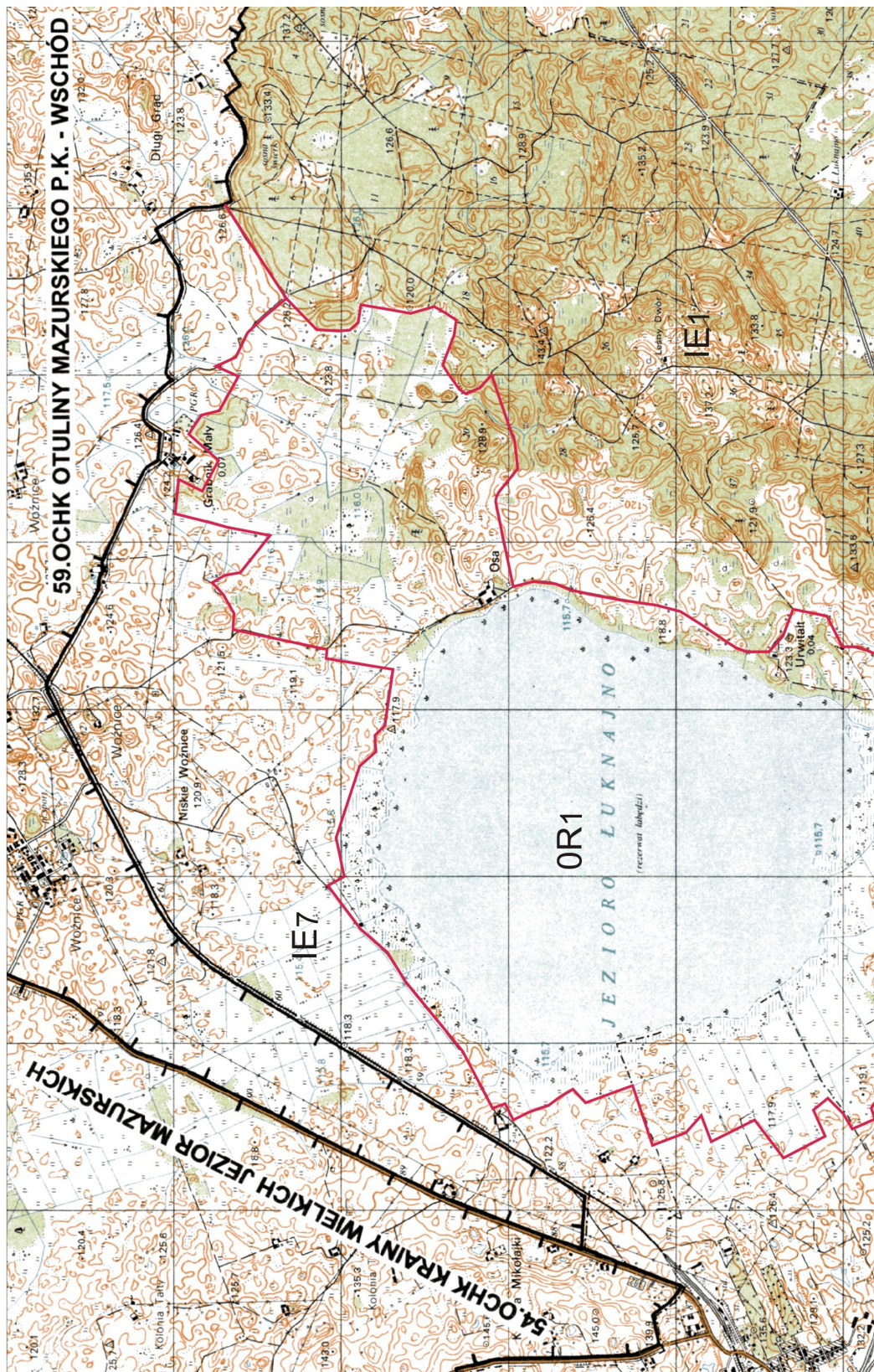
Mazurski Park Krajobrazowy (Sekcje)

Sekcja 1

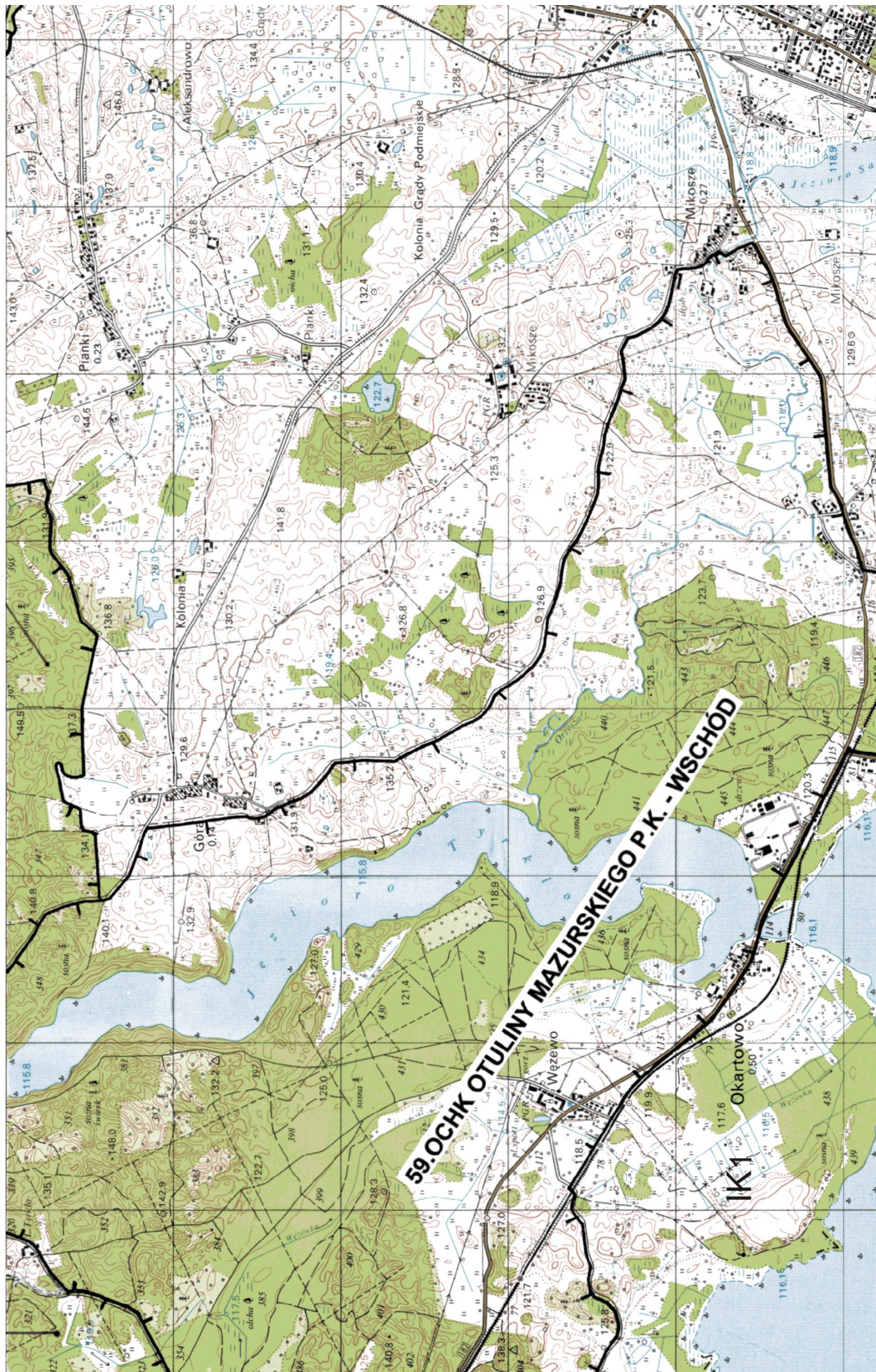
Sekcja 2

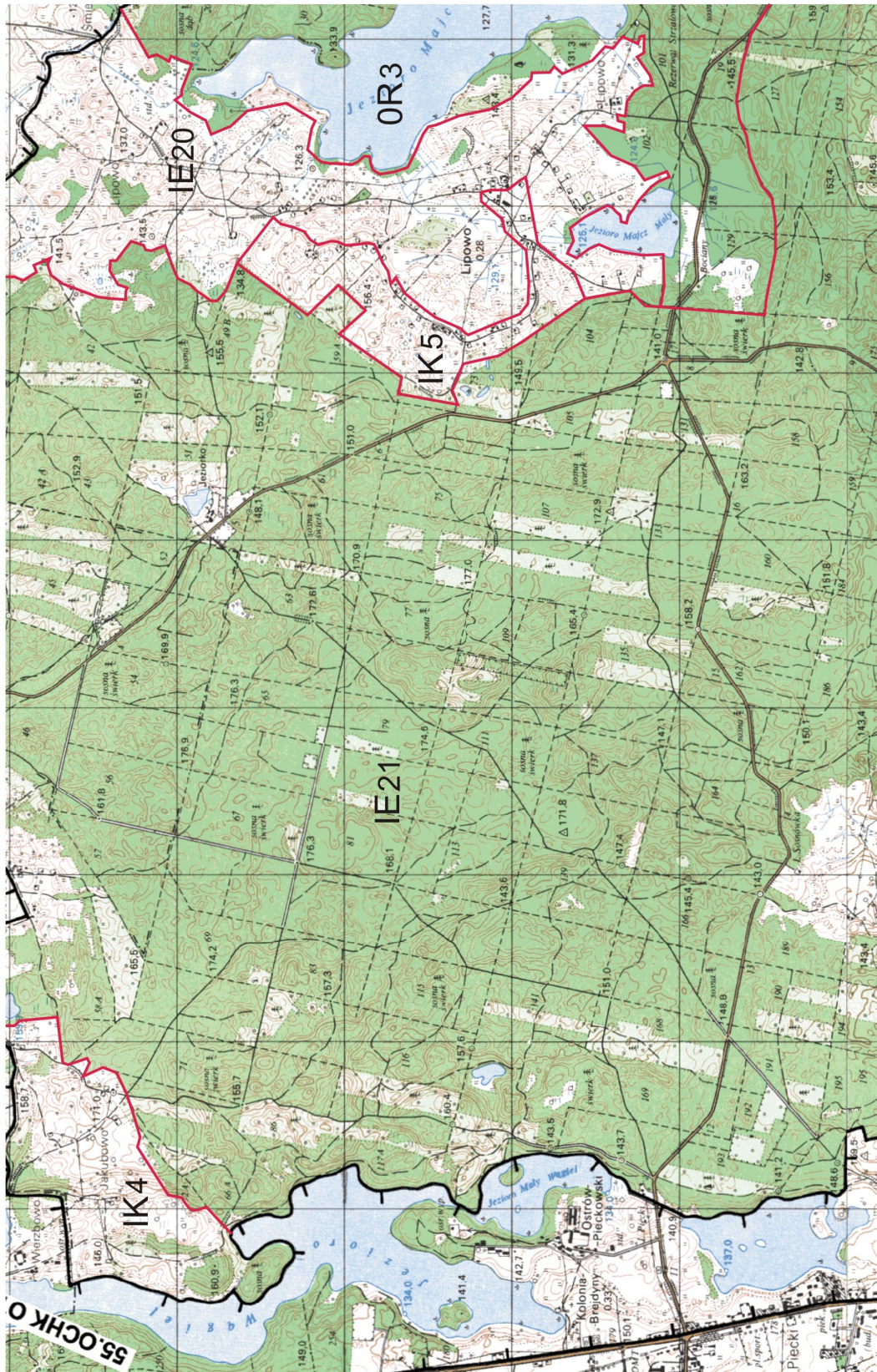
Sekcja 3

Sekcja 4

Sekcja 5

Sekcja 6

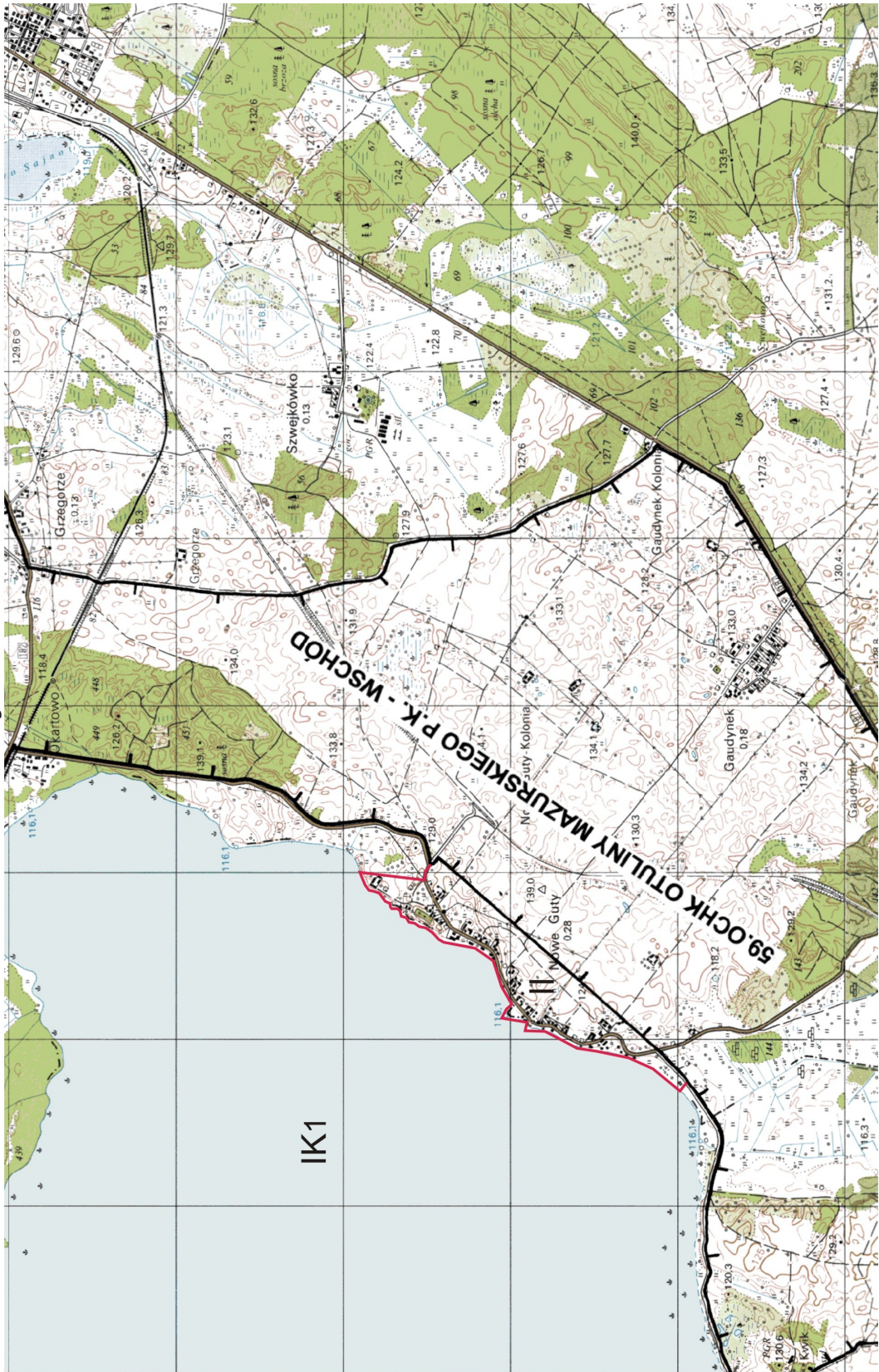
Sekcja 7

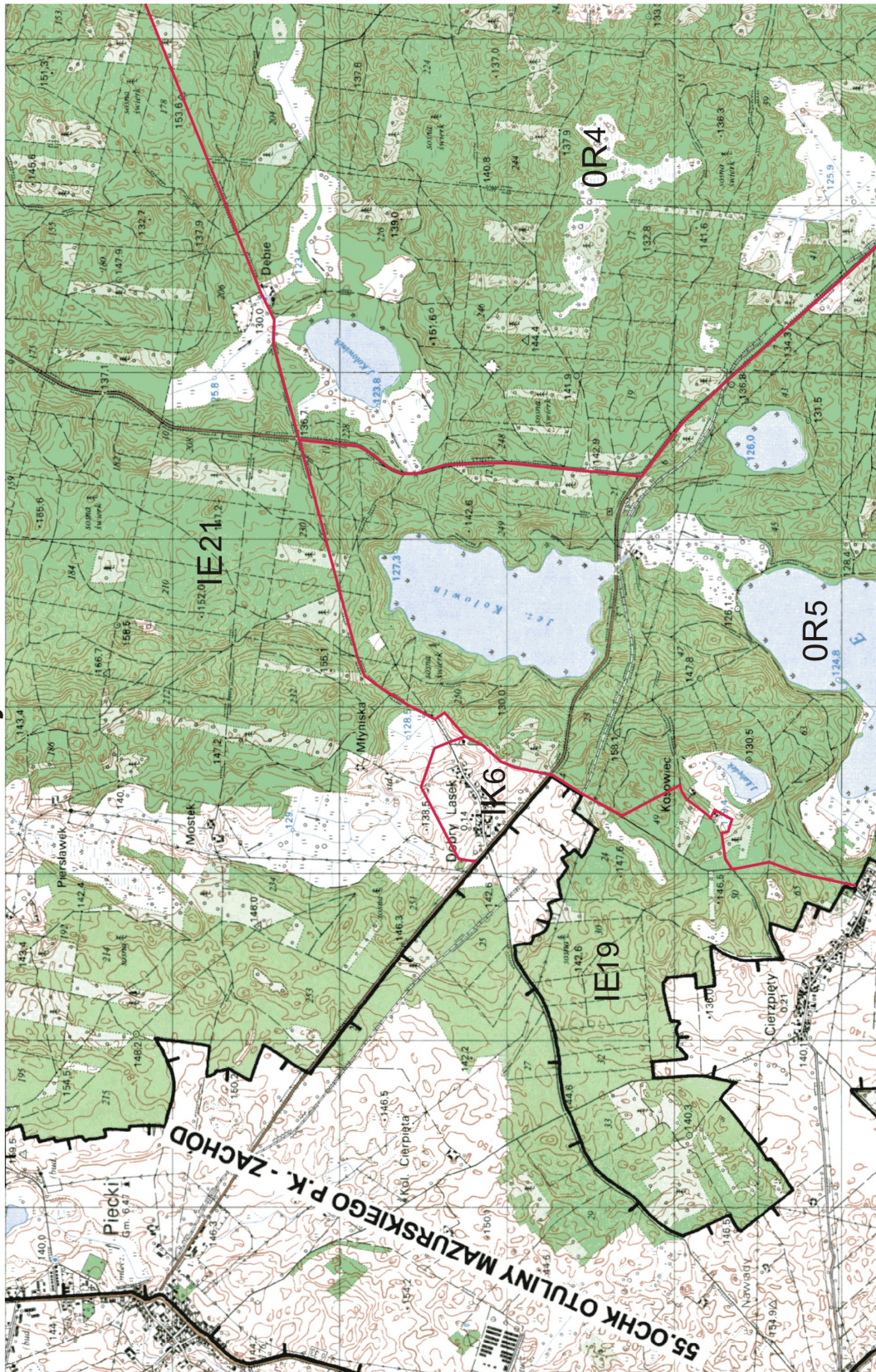
Sekcja 8

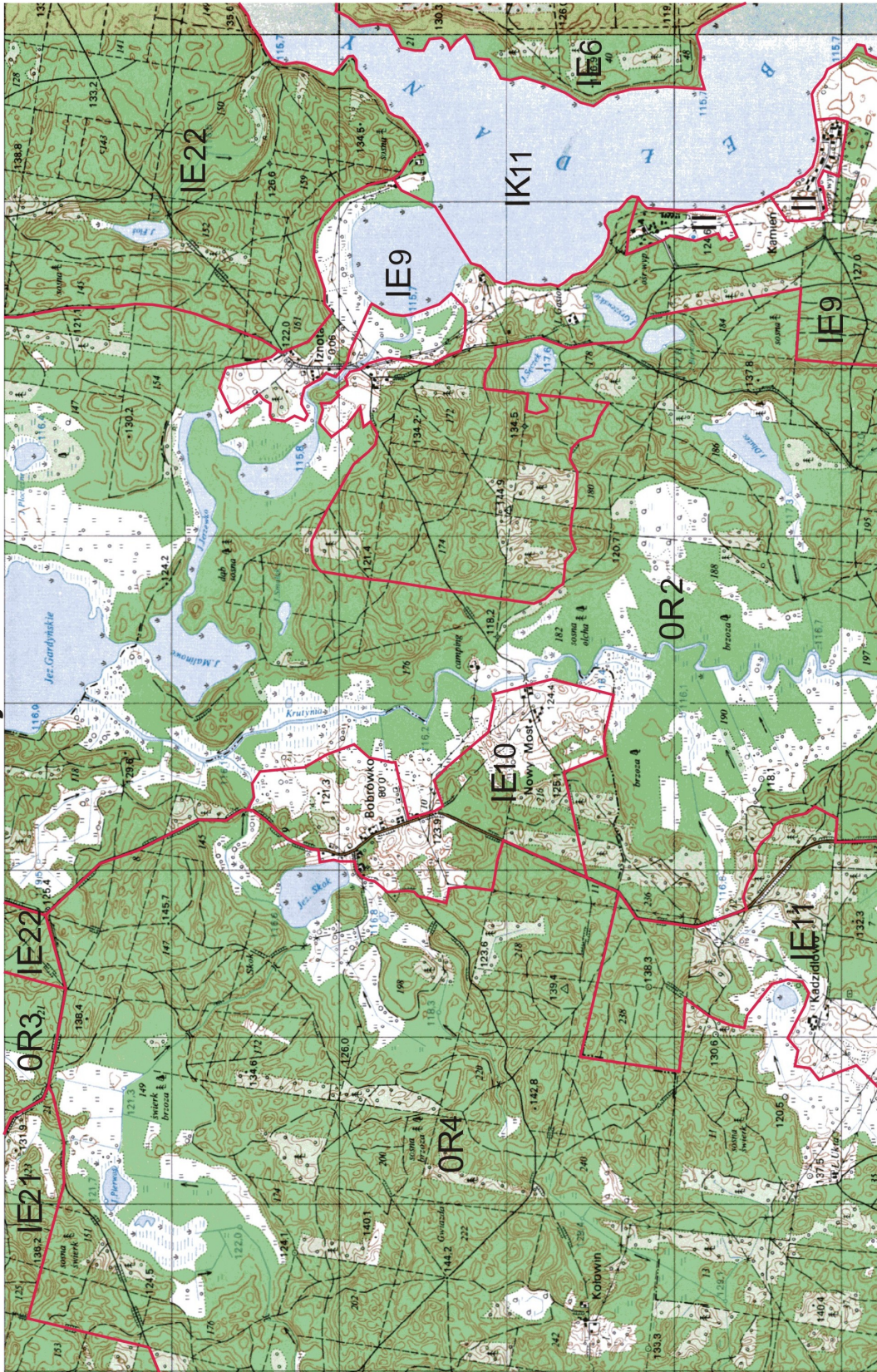
Sekcja 9

Sekcja 10

Sekcja 11

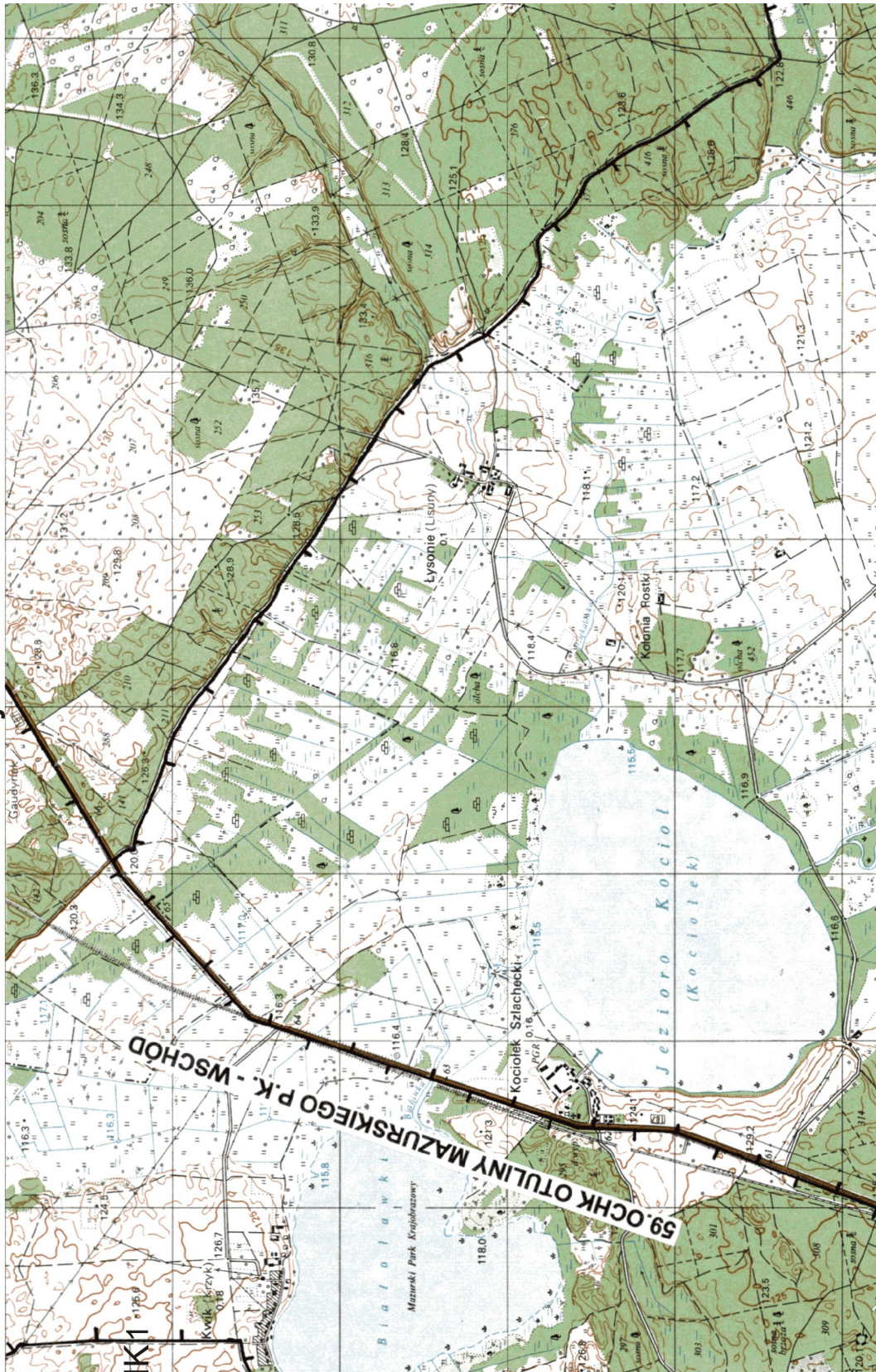
Sekcja 12

Sekcja 13

Sekcja 14

Sekcja 15

Sekcja 16

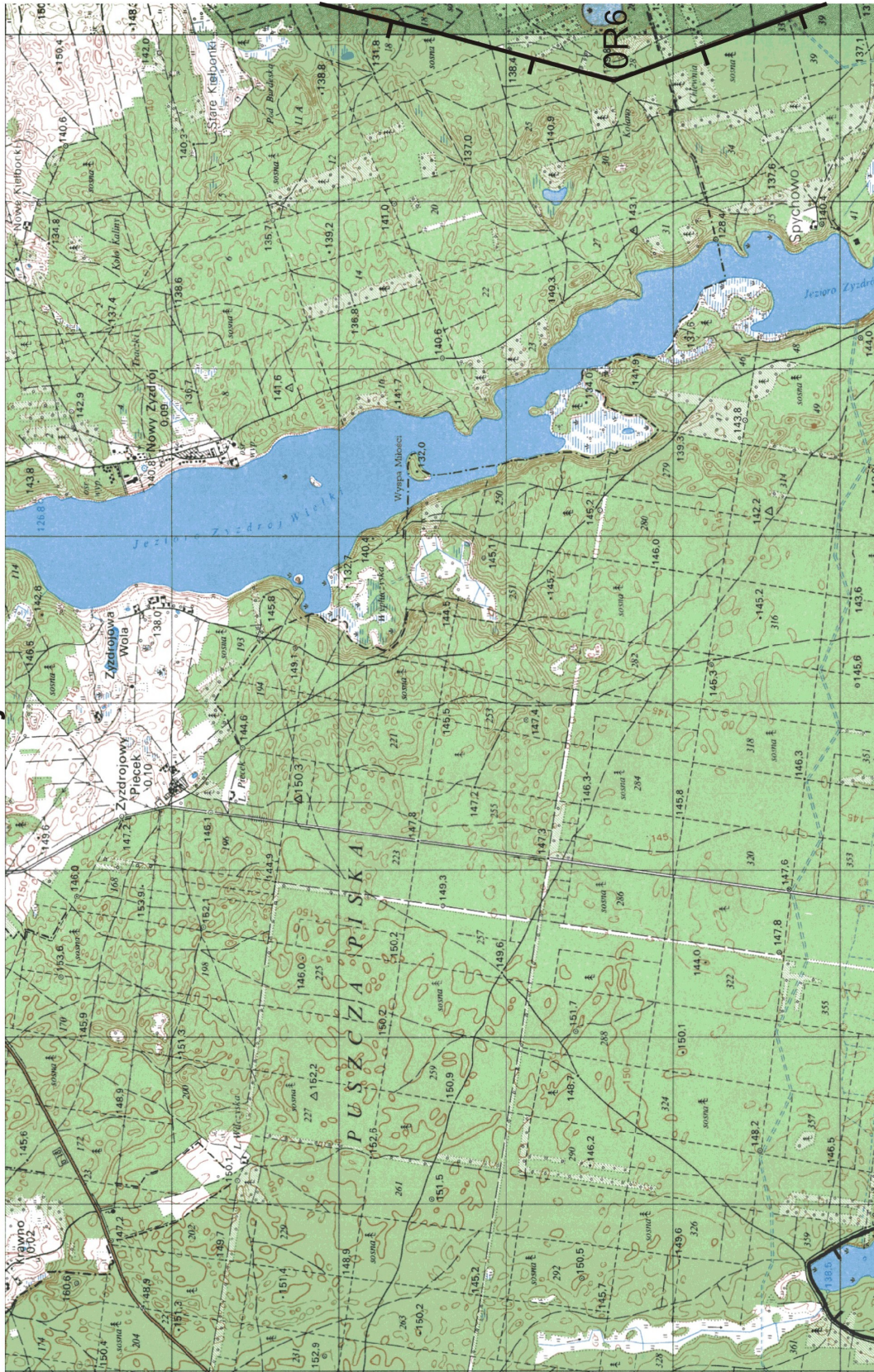
Sekcja 17

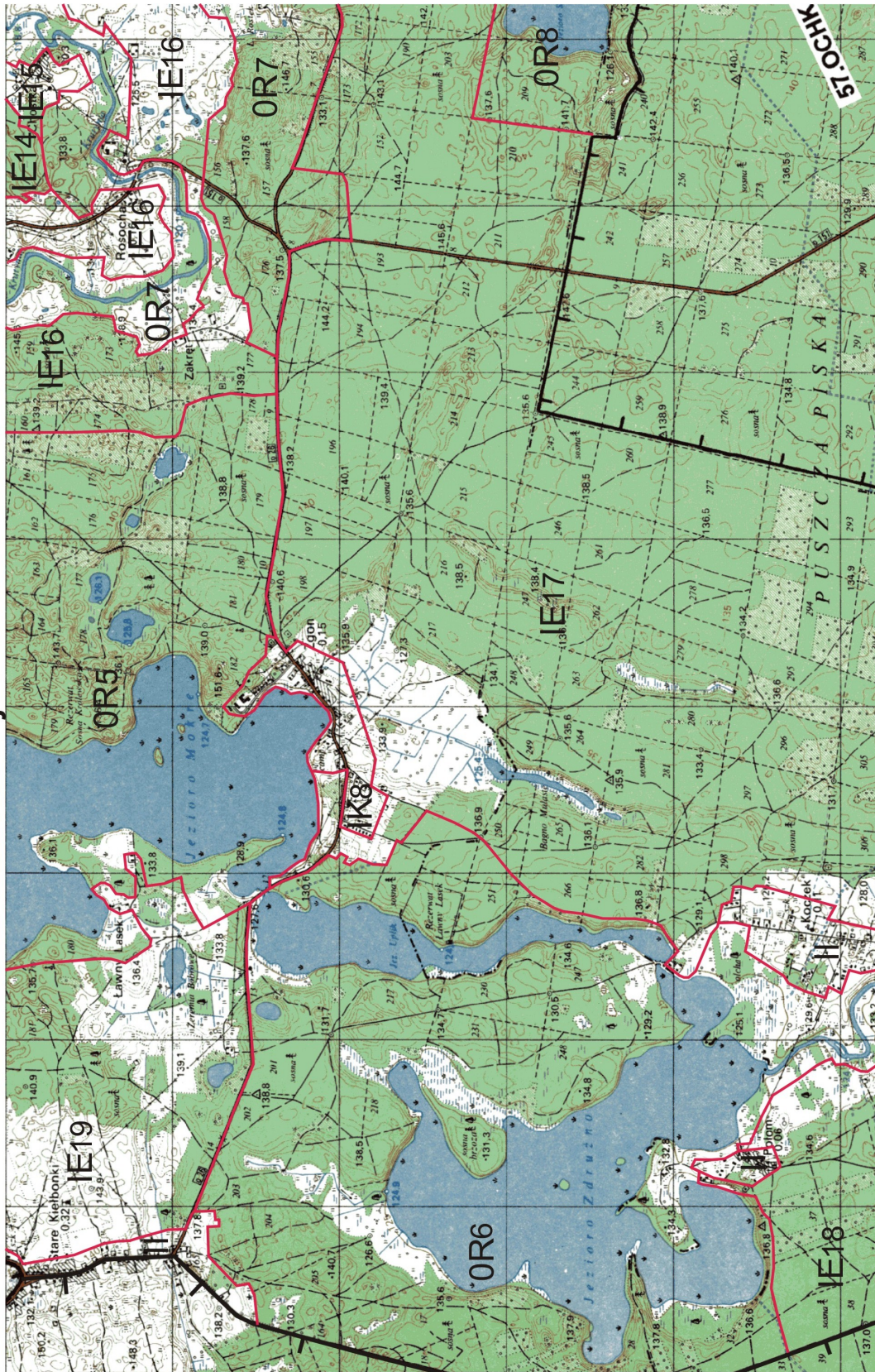
Sekcja 18

Sekcja 19

Sekcja 20

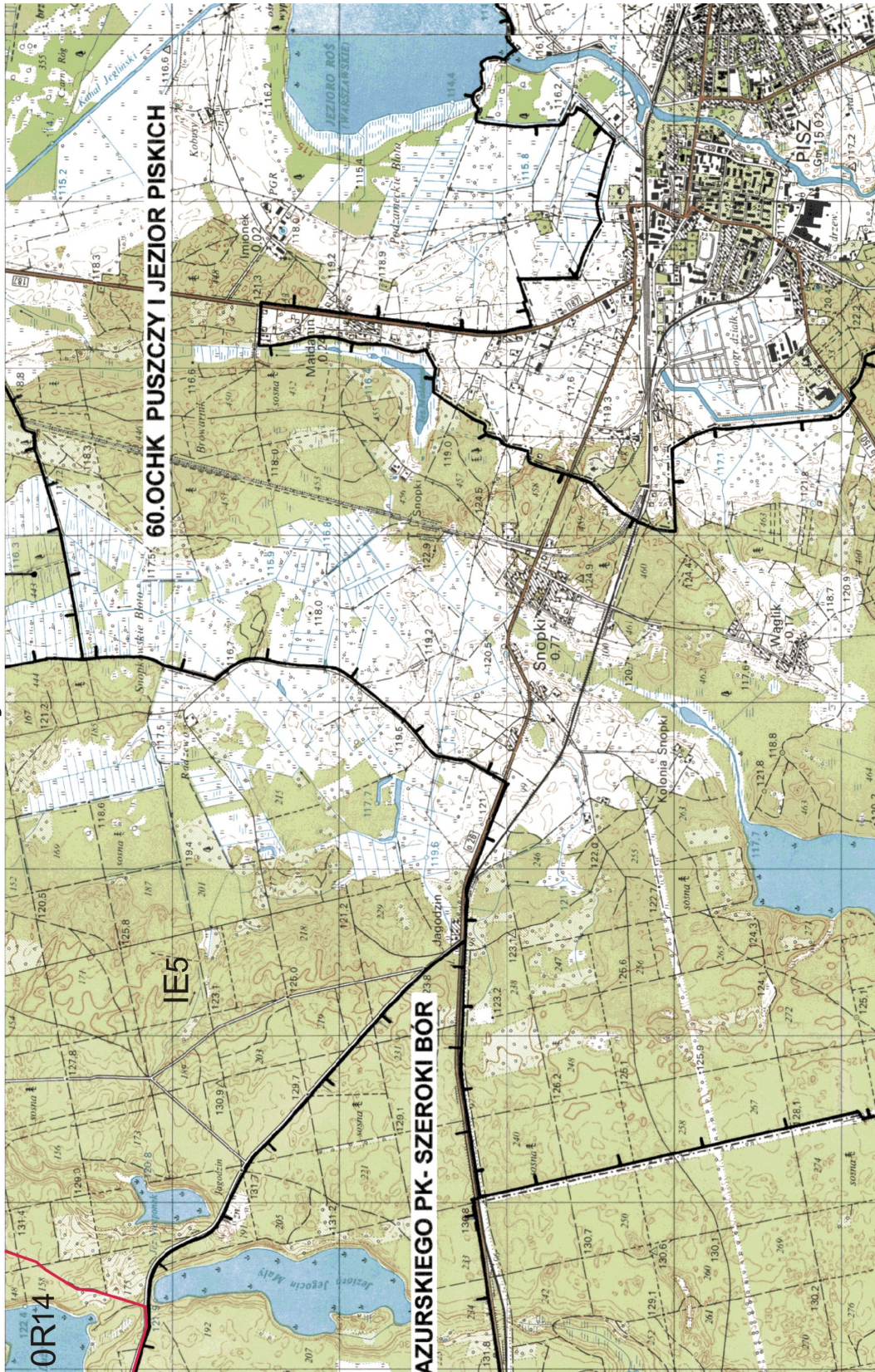
Sekcja 21

Sekcja 22

Sekcja 23

Sekcja 24

